

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Halil Cibran

GÂVUR HALİL

&

DELI

HALİL CİBRAN

GÂVUR HALİL

&

DELİ

Parşömen Kitabevi Yayınları
Felsefe
Yayıncı Sertifika No: 12281

Halil Cibran
Gâvur Halil & Deli
Çeviri: Kahraman Türel

ISBN 978-605-5935-65-8
Genel Yayın Yönetmeni
Erdoğan Yardımcı
Kapak Tasarım
İsmet Gülseçgin
Yayına Hazırlayan
Sevim Keleş

Baskı ve Cilt
Barış Matbaa&Mücellit - Ali Laçın
Davutpaşa Caddesi Güven Sanayi Sitesi C Blok No: 291
Topkapı- İstanbul
Tel: 0212 674 85 28

1. Baskı Kasım 2009

PARŞÖMEN KİTABEVİ YAYINLARI
Moda Cad. No: 6/A Kadıköy İstanbul
Tel: 0216 336 23 35

parsomenyayincilik@mynet.com
online satış: www.kitapfilesi.com
Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://kitapfilesi.org>

دکتر محمد علی
2011/2/19

HALİL CİBRAN

GÂVUR HALİL
&
DELİ

Parşömen Yayınları'ndan çıkan Halil Cibran kitapları

ERMİŞ & GEZGİN

ERMİŞİN BAHÇESİ & YERYÜZÜ TANRILARI
BİR GÖZYAŞI BİR TEBESSÜM & KUM VE KÖPÜK

GÂVUR HALİL

I

Şeyh Abbas'a, Kuzey Lübnan'ın ücra bir köyünün insanları padişah gözüyle bakardı. Malikanesi, yoksul köylülerin kulübeleri ortasında, cılız cücelerin arasında dikilmekte olan iri yarı bir dev gibi dururdu. Zavallılar karın tokluğuna yaşayıp giderlerken, o refahın tadını çıkarırdı. Ona karşı boyunları kıldan inceydi ve konuştuğunda, önünde saygıyla eğilirlerdi. Sanki aklın gücü onu resmen yorumcusu ve sözcüsü olarak atamıştı. Öfkesi karşısında, sert rüzgarlar önünde kuru yapraklar gibi korkudan titrer, çil yavrusu gibi dağılırlardı. Birinin suratına bir şamar attığında, tokadı yiyenin kafasını kaldırması veya kıpırdatması ya da neden vurduğunu anlamak için en ufak bir girişimde bulunması, kendi açısından dini inanışlara karşı bir başkaldırı olarak özümсенirdi. İçlerinden birine gülümsediğinde, köylüler onun en şanslı kişi olarak onurlandırıldığını düşünürlerdi. İnsanların Şeyh Abbas'a karşı duydukları bu korku ve teslimiyet hissi zayıflıklarından ileri gel-

miyordu; pek yoksullardı ve şeyhin eline bakıyorlardı. Çünkü ekip biçtikleri tarlalar, virane kulübeler hep onun malıydı. Bu varlığı ona atalarından miras kalmıştı. Tıpkı sefalet ve yoksulluğun zavallı köylülere atalarından miras kaldığı gibi!

Köylüler Şeyh Abbas'ın yönetimi altında toprağı sürer, eker, biçerler ve işin sonunda da ellerinde ancak karın tokluğunda yaşayabilecekleri kadar ürün kalırdı, onca ter dökmelelerine ve emeklerine karşılık. Uzun kış günleri daha geçip gitmeden çoğu bir dilim ekmeği arar olur, birbiri ardına şeyhin yanına giderek bir dinar ya da bir ölçek buğday için göz yaşları içinde yalvar yakar olup merhamet dilenirlerdi. Şeyh Abbas buna pek sevinirdi. Çünkü bilirdi ki yaz gelince verdiği bir dinar iki dinar, harman zamanı da bir ölçek buğday iki ölçek olacaktı. İşte bu zavallılar Şeyh Abbas'a olan borçlarının altında inim inim inleyerek onun eline bakmanın zoruyla kendilerini zincirliyor, şeyhin öfkesinden korkup hoşnutluğu ümidiyle yaşayıp gidiyorlardı.

II

Kara kış geldi çattı. Tarlalarda ve ovalarda ötüşen kargalar ve çıplak ağaçlardan başka bir şey kalmadı. Köyde yaşayanlar ürünleriyle Şeyh Abbas'ın kilerini, üzüm suyuyla da küplerini doldurduktan sonra işsiz güçsüz bir halde barakalarına kapandılar. Geçmiş kuşakların anılarını yadederek, gece gündüz demeden birbirlerine hikâyeler anlatarak sobalarının yanı başında yaşamlarını tüketiyorlardı. Aralık ayı geçmiş, bir önceki yıl duman rengi bir ortamda son nefesini vermişti. Zamanın başına taç taktığı ve varlık tahtına oturttuğu yeni yılın ilk gecesini gelip çatmıştı.

Gün tamamen sönmüş, ovalara ve vadilere karanlık çökmüş tipi halinde kar başlamıştı. Fırtına uğulduyor ve ısıklıklar çalarak dağların tepesinden üfürerek taşıdığı karlarla düzlükleri derin bir çukura gömmek için alçaklara doğru hızla koşuyordu. Ağaçlar korkudan tir tir titriyor, toprak fırtınanın önünde homurdanıyor, esen yel gündüz yağın karlarla gece yağmış olanları birbirine harman ediyordu. Tarlalar, kalıntılar ve geçitler ölümün üzerine belli belirsiz yazılar yazıp sildiği beyaz bir sayfaya dönüşmüştü adeta. Sis, vadinin iki yamacına serpilmiş köyleri birbirinden ayırmıştı.

Evlerin ve sefil barakaların pencerelerinden yayılan ölgün ışıklar sönüp gitmişti. Çiftçilerin içini bir korku kaplamıştı. Hayvanlar damlarında bir köşeye çekilmiş, köpekler bir yerlere sinmişti. Yüksek dağların tepelerinden aşağı süzülen rüzgar, mağaraların ve inlerin kulaklarına uğulduyarak haykırıyor, bazen korkunç sesini vadinin derinliklerinden yükseltiyor, bazen de yaşlı yılın ölümüne kızmış da barakalara gizlenmiş yaşamlardan öc alırcasına dışarıda dondurucu ve sert soğuğuyla yaşama karşı savaş veriyordu.

Bu korkunç gece de, yaşamdan intikam alan bu havada yirmi iki yaşında bir genç, Kuzehayya manastırından Şeyh Abbas'ın köyüne doğru çıkan yolda ağır ağır ilerliyordu. Soğuk, iliklerine işlemiş, açlık ve korku bütün gücünü tüketmişti. Siyah giysisi, diri diri gömülüyormuş gibi karlarla bembeyaz kaplanmıştı. İleri doğru bir adım atıyor, ama rüzgarlar onu yaşam sahibi insanların evlerinde görmek istemiyormuşcasına engelleyip geri itiyordu. Engebeli yol ayaklarını tutarak onu düşürüyordu. Genç, ayağa kalkarak olabildiğince gür sesiyle yardım için bağıırıyordu. Ama soğuk onun soluğunu kesiyor. Ümitsizlikle derin üzüntü ara-

sında kalmış cılız bir umut gibi, çatışan duygular içinde, ya da nehre düşen öfkeli akıntının derinliklere doğru sürüklediği kanadı kırık bir serçe gibi sessizce titreyerek ayakta duruyordu.

Genç, gücü tükenip umudu kesilinceye ve damarlarındaki kan donuncaya kadar yürümeye, ölüm de onun arkasından gitmeye devam etti. Sonunda karların üzerine yığıldı. Bedeninde kalan son bir gayretle ölümün hayaletiyle yüzyüze gelmiş ve korkuya kapılmış biri gibi bağırdı. Karanlığın kahrettiği, fırtınanın dipsiz bir uçuruma atmak için pençesine aldığı, umutsuzca can çekişen biri gibi inledi. Yokluğun boşluğunda varlığı yeğleyen biri gibi korkunç bir sesle haykırdı.

III

Bu köyün kuzeyinde tarlalar arasında tek başına kalmış küçük bir kulübe vardı. Rahil adında bir kadın henüz on sekizine basmamış Meryem isimli kızıyla birlikte bu kulübede yaşıyordu. Bu kadın bundan beş yıl önce kırlarda ölü bulunan ve henüz katili saptanamayan Sem'ân Râmi'nin dul karısıydı.

Rahil, bütün yoksul dul kadınlar gibi ölüm ve yokluk korkusuyla çalışıp didinerek yaşamını sürdürüyordu. Hasat mevsiminde tarlalara çıkarak toplanmamış başakları sonbaharda ise bahçelerde bırakılmış fazlalık meyveleri topluyordu. Kışın ise birkaç kuruş, ya da bir ölçekten daha az bir buğday karşılığında büyük bir sabır ve özenle yün eğiriyor, dikiş dikiyordu. Sessiz ve güzel bir genç kız olan Meryem, annesinin sıkıntılarını paylaşıyor, ev işlerinde ona yardım ediyordu.

Anlatmış olduğumuz o korkunç gecede Rahil ve kızı közlerin küllenmeye başladığı, sönmeye yüz tutmuş ocağın yanında oturuyorlardı. Başlarının üzerinde yanan zayıf bir kandil, yoksul ve gönlü kırık bir kimsenin yüreğindeki karaltıyı dağıtmaya yarayan dualar gibi, cılız sarı ışıqla karanlığın kalbini aydınlatıyordu.

İki kadın dışarıdaki rüzgarın uğultusunu dinleyerek otururken gece yarısı olmuştu. Genç kız arasına duruyor küçük pencereyi aralayarak karanlık gökyüzüne bakıyor ardından da havanın öfkesinden korkarak sıkıntı içinde tekrar yerine dönüyordu. Genç kız o anda birden derin bir uykudan uyanmışcasına titreyerek annesine doğru atıldı ve,

“Duydun mu anneciğim? Bağırın ve yardım isteyen biri var dışarıda,” dedi

Annesi başını kaldırarak bir süre dikkat kesildi. Sonra da,

“Hayır kızım, rüzgarın uğultusundan başka bir ses duymadım,” diye cevap verdi.

Kız,

“Rüzgarın çıkardığı gürültüden daha yoğun fırtanın uğultusundan daha acı bir ses duydum,” dedi

Sözünü bitirir bitirmez ayağa kalktı. Küçük pencereyi açarak bir dakika kadar dikkatle dışarıyı dinledi ve,

“Aynı iniltiyi gene duydum anneciğim,” dedi.

Ürpererek pencereye koşan anne kızına,

“Ben de duydum. Gel kapıya çıkıp bakalım. Pencereyi sıkıca kapat ki rüzgar kandili söndürmesin,” diye yanıt verdi.

Sözünü bitirir bitirmez üzerine uzun bir paltı alarak kapıyı açtı, adımlarını sağlam basarak dışarıya çıktı. Rüzgarın saç örgüleriyle oynadığı meryem kapıda dikili kalmıştı.

Rahil, ayaklarıyla karları yarararak birkaç adım attı ve durdu.

“O bağıran kim? İmdat isteyen, neredesin?” diye seslendi.

Yanıt veren çıkmadı. İkinci ve üçüncü kez sorusunu tekrarlardı ancak fırtınanın gürültüsünden başka bir ses duymadı. Yürekli bir şekilde rüzgarın sert dalgalarından yüzünü koruyarak ve gözleriyle etrafı kolaçan ederek biraz daha ileri gitti. Bir ok atımı kadar yürümüştü ki karların üzerine rüzgarın yok etmek üzere olduğu ayak izlerini gördü. Endişeyle ve hızla izleri takip etti. Kısa bir süre sonra hemen önünde beyaz bir elbise üzerindeki kapkara yama gibi karlar üzerine yığılmış bir ceset gördü. İlerleyerek cesedin üzerindeki karları silkeledi. Cesedin başını dizlerine koyarak elini göğsüne attığında ansızın zayıflamış kalp atışlarını hissetti. Kulübeye doğru döndü ve,

“Hadi Meryem! Yardıma koş, onu buldum.” diye bağırdı. Meryem dışarı çıktı annesinin ayak izlerinden giderek soğuk ve korkudan titrer bir halde oraya doğru ilerledi. Yanlarına varıp da karlar üzerinde hareketsiz yatan genci gördüğünde bir çığlık attı, sonra da acı ve üzüntüyle inledi. Elleriyle genci koltuk altından kavrayan annesi,

“Korkma, ölmemiş. Haydi elbiselerinden tut da onu eve taşıyalım,” dedi.

Deli gibi esen rüzgar onları engeller, karları ayaklarına dolandırırken kadınlar genci yüklendiler. Eve varınca onu ocağın yanına yatırdılar genç kız eteğinin kenarıyla gencin ıslak saçlarını ve buz gibi parmaklarını kurularken, annesi de gencin neredeyse donmuş bedenini ovalamaya başladı. Birkaç dakika bile geçmeden genç hafifçe kıpırdandı, yaşama geri dönmüştü! Gözkapaklarını kırıştıtarak derin bir iç çekince şefkatli kadınların yüreğinde onun kurtulacağı-

na dair bir umut belirdi. Meryem gencin kördüğüm olmuş ayakkabı bağlarını çözdü. Islak hırkasını çıkardıktan sonra annesine,

“Bak anneciğim! Elbiselerine bak. Rahip elbiselerine benziyor,” dedi. Rahil, ocağa bir kucak dolusu kuru çalı çırpı attıktan sonra döndü ve şaşkın bir ifadeyle,

“Böyle korkunç bir gecede rahipler manastırdan asla dışarı çıkmazlar. Bu zavallı acaba yaşamını neden tehlikeye attı acaba?” dedi.

Genç kız,

“Ama anneciğim! Henüz sakalı bıyığı çıkmamış bunun, oysa rahiplerin gür sakalları olur,” dedi.

Annesi gözlerinde ana şefkati dolu bir halde genci süzdü. Derin bir iç çekerek,

“Kızım onun ayaklarını iyi kurula; ister rahip olsun, isterse bir suçlu.”

Rahil tahta dolabı açarak oradan şarap dolu küçük bir testi çıkardı. Bir kaseye şarap doldururken kızına,

“Meryem şu zavallının bedeninin tekrar ısınması ve canlanması için kafasını biraz kaldır da ona şarap içirelim,” dedi. Rahil kaseyi kenarını gencin dudaklarına yaklaştırdı ve ona bir kaç yudum içirdi. Genç birden iri gözlerini açtı ve ilk defa kurtarıcılarına hoşnut ve süzgün bir bakış attı. Bu bakışa yanaklarından süzülerek akan ve yapılan iyiliğin değerini bilen teşekkür gözyaşları karışıyordu! Ölümün pençesine düştükten sonra yaşamın dokunuşunu hisseden bir insanın bakışıydı bu! Ümitsizliğin ardından gelen umudun bakışıydı bu! Sonra boynunu çevirdi ve titreyen dudaklarından şu kelimeler döküldü,

“Tanrı sizden razı olsun!”

Rahil, elini gencin omzuna koyarak,

“Kardeşim konuşarak kendini yorma. Kendini tama-

men toparlayana kadar sessiz kal,” dedi.

Meryem de,

“Kardeşim ocağa biraz daha yaklaş da şu yastığa yaslan,” dedi.

Genç, inleyerek sırtını yastığa dayadı. Rahil, bir süre sonra kaseye tekrar şarap doldurdu ve gence içirdi. Sonra kızına dönerek,

“Paltosunu ateşin yanına koy da kurusun,” dedi.

Meryem söyleneni yaparak oturdu. Şevkat ve acıma yüklü bakışlarla onun zayıf bedenini ısıtmak ve güçlendirmek istercesine gence bakıyordu.

Bu sırada Rahil, iki somun ekmek, bir tas dolusu pekmez ve kurutulmuş meyvelerle dolu bir tabak getirdi. Yanı başına oturarak bir annenin çocuğunu beslediği gibi, yiyecekleri küçük lokmalar halinde ona yedirdi. Genç, karnı doyunca ve biraz daha dinçleştiğini hissedince halının üstüne oturdu. Sararmış yüzüne ateşin gül renkli ışıkları yansdı. Üzgün gözleri parladı ve başına sessizce sallayarak şöyle dedi,

“Rahmet ve zulüm, tıpkı bu karanlık gecenin boşluğunda berbat havanın yaşamla savaşıması gibi insanın yüreğinde birbirleriyle boğuşuyorlar. Ancak rahmet zulme galip gelecek, gecenin korkuları da gündüzün gelişiyile geçip gidecektir.”

Genç bir süre sessiz kaldıktan sonra zor duyulacak kadar kısık bir sesle konuşmaya devam etti.

“İnsanlığın baskısı beni yok etmeye çabalarken, beni yine insanlığın uzattığı el kurtardı. İnsanın zulmü ne şiddetli ve merhameti ne boldur!

Rahil, ara sıra söze girerek anne sevecenliğinin doğduğu bir huzurun yoğunca hissedildiği ses tonuyla,

“Kurtların bile korkarak inlerine kapandıkları, kartalla-

rın kayalıklar arasına gizlendiği bu gecede nasıl cesaret edip de manastırı terk ettin?” dedi. Genç, gözkapaklarıyla gözyaşlarını yüreğinin ta derinliklerine akıtmak istercesine gözlerini kapattı ve,

“Tilkilerin inleri, uçan kuşların yuvaları vardır. Oysa insanoğlunun başını sokacak hiçbir yeri yoktur,” dedi.

Rahil de,

“İsa da nereye giderse gitsin peşinden gelmek isteyen bir havarisine kendisi hakkında böyle demişti,” dedi.

Genç,

“Yalan, ikiyüzlülük ve fesatla dopdolu bu nesil içinde ruhuna ve gerçeğe uymak isteyen herkes böyle söyler,” diye yanıt verdi.

Rahil, gencin sözlerinin anlamını düşünerek bir süre sessiz kaldı. Derken,

“Manastırda geniş pek çok oda, altın ve gümüşle dolu hazineler, yiyecek ve şarap dolu mahzenler, besili danalar ve koyunlarla dolu ahırlar varken neden bütün bunları arkanda bırakıp böyle bir gecede kendini dışarı attın?” dedi.

Genç içini çekerek,

“Manastırdan hoşlanmadığım için orayı terk ettim,” diye yanıt verdi.

Rahil dedi ki,

“Manastırdaki bir rahip savaş alanındaki bir asker gibidir. Komutanı onu azarladığında sessizce boynunu bükerek ve emirlerine derhal boyun eğdi. Bir insanın ancak iradesini, düşünmeyi, arzu etmeyi ve nefsine dair bütün özellikleri terk ettikten sonra rahip olabildiğini duymuştuk. Ancak iyi bir lider yönettiği insanlardan güçlerinin yetmeyeceği şeyi istemez. Kuzehayya Manastırı’nın yöneticisi senden yaşamını fırtına ve kara teslim etmeni nasıl istedi?”

“Kimse baş rahibin istediği kadar duygu ve düşünceden

yoksun, sağır ve dilsiz bir kukla olmadıkça rahip olamaz. Bense manastırdan ayrıldım; çünkü kör bir kukla değilim, aksine gören ve işiten bir insanım.”

Rahil ve Meryem, gencin yüzünde saklamak istediği gizli bir sırrı görmüş gibi gözlerini ona dikmişlerdi. Bir süre sonra anne yadırgayarak şöyle söyledi:

“Gören ve duyan bir kimse, gözleri kör, kulakları sağır eden böyle bir gecede hiç dışarı çıkar mı?”

Genç, derin bir iç çekti. Başını göğsüne eğerek dokunaklı bir sesle:

“Kovulduğum için manastırdan ayrıldım,” dedi.

Rahil dehşetle:

“Kovuldun mu?” dedi.

Meryem de bu kelimeleri içini çekerek tekrarladı.

Genç başını kaldırdı. Kadınlara gerçeği açıkladığına pişman olmuş, acıma duygularının hoşnutsuzluk ve ayıplamaya dönüşmesinden korkmuştu. Ancak tekrar baktığında, kadınların gözlerinde, gerçeği öğrenme arzusuyla dalgalanan şefkat pırıltılarını görmüştü. Boğuk bir sesle şöyle dedi:

“Evet, ben manastırdan kovuldum; çünkü ben, mezarımı kendi elimle kazamadım. Çünkü kalbim, sürekli yalan ve iki yüzlülükten yorulmuştu. Çünkü bedenim fakir ve yoksulların mallarıyla beslenmeyi reddetti. Çünkü ruhum zulme teslim olmuş halkın bağışlarıyla zevk-ü sefa içinde yaşamayı kabul etmedi. Kovulduğum için ayrıldım; çünkü bedenim, kulübede yaşayanların elleriyle inşa ettikleri geniş odalarda artık rahat edemiyordu. Çünkü midem, yetim ve dul kadınların gözyaşlarıyla yoğrulmuş ekmeği kabul etmiyordu artık. Çünkü dilim, Başrahib’in inananların malları ve bağışlarına karşılık sattığı duaları okuyamıyordu artık. Pis bir cüzzam hastası gibi manastırdan atıldığım

için ayrıldım; çünkü rahip ve papazların kulaklarına, onları rahip ve papaz yapan kutsal kitabın ayetlerini haykırdım.”

Genç sustu. Rahil ve Meryem gencin sözlerini tuhaf bulmuş ona bakıyordu. Anne-kız gencin üzüntülü ve güzel yüzüne gözlerini dikeyor, onu kendilerine getiren sebepleri soruştururcasına zaman zaman birbirleriyle gözgöze geliyorlardı. Sonunda annesi dayanamadı ve gerçeği öğrenmek için, acıyarak gence bakıp şöyle dedi:

“Annen ve baban nerede kardeşim? Yaşıyorlar mı?”

Acısından sözleri boğazına düğümlenen genç cevap verdi:

“Benim ne bir babam, ne bir annem, ne bir kız kardeşim, ne de kafamı sokacak bir evim var!”

Rahil derin bir “Ah!” çekti. Meryem de acıma duygusunun gözlerinden akıttığı bir damla yakıcı gözyaşını gizlemek için yüzünü duvara döndü. Genç, kurtarıcısına yenik düşmüş biri gibi kadınlara baktı. Kayalar arasında biten bir çiçeğin, kalbine sabahın çiğ tanelerini akıtmasıyla hayat bulması gibi, kadınların ince duyguları sayesinde bedeni yeniden hayata dönmüştü. Kafasını kaldırarak:

“Ben daha yedi yaşına gelmeden annem ve babam öldü. Doğduğum köyün papazı beni alarak Kuzehayya Manastırı’na götürdü. Rahipler sevinerek beni inek çobanı yaptılar. On beş yaşına geldiğimde bana bu sert ve siyah elbiseyi giydirdiler. Beni kilisenin sunağında ayakta tutup ‘Fakirlik, itaat ve iffeti seçtiğine dair Tanrı’ya ve azizlere yemin et!’ dediler.

Henüz sözlerinin ne anlama geldiğini; yani fakirlik, itaat ve iffetin anlamını öğrenmeden, beni üzerinde yürüttükleri dar yolu görmeden onların sözlerini tekrarlardım. İsmim Halil’di. Artık bu vakitten sonra beni “Sevgili karde-

şim” diye çağırıyorlardı. Ancak asla bana kardeşleri gibi davranmadılar. Kendileri etlerle ve lezzetli yemeklerle beslenirlerken, bana kuru ekmek ve kurutulmuş sebze yedirdiler. Kendileri şarap ve güzel içeceklerle eğlenirken, bana, gözyaşıyla karışık su içirdiler. Kendileri yumuşak yataklarda yatarken, beni domuz ahırının yanında, karanlık ve soğuk bir odada, taş gibi bir yatakta uyuttular.

Hep kendi kendime “Acaba ne zaman bir rahip olup da bu mesut insanların mutluluğuna katılacağım? Zevk ve eğlencelerine ortak olacağım? Ciğerlerim şarap ve çeşitlerini hatırladıkça acı çekmeyecek? Ruhum başrahibin sesiyle irkilmeyecek” diye konuşurdum. Ancak boş yere düşünmüş ve hayal kurmuşum; çünkü hep otlakta inek otlatan, sırtında ağır taşlar taşıyan, elleriyle toprağı kazan birisi olarak kaldım. Bayat bir ekmek ve daracık bir sığınak için bütün bunları hep yaptım. Çünkü manastır dışında yaşayabileceğim bir yer bilmiyordum. Çünkü onlar, bana kendi yaşamları dışındaki her şeyi inkar etmeyi öğrettiler. Beni şiddetli ümitsizlik ve teslimiyete o kadar inandırdılar ki bu alemin bir üzüntü ve azgınlık denizi, manastırın da tek kurtuluş limanı olduğunu zannettim.”

Halil oturdu. Asık çehresine bir mutluluk yayıldı. Bu kulübede önüne dikilmiş güzel bir şey görmüş gibi baka kaldı. Rahil ve Meryem ise susarak gözlerini ona dikmişlerdi. Bir süre sonra kendine gelerek şöyle dedi:

“Babamı alan ve beni yetim olarak manastıra süren Tanrı, bütün bir ömrü kör biri gibi, tehlikeli geçitlerde yürüyerek geçirmemi istemedi. Hayatının sonuna kadar kendini küçük gören, helak olmuş bir köle olmama razı olmadığından gözlerimi ve kulaklarımı açtı. Bana parlayan ışığı gösterdi. Konuşan gerçeği işittirdi.”

Bu esnada Rahil başını sallayarak:

“Güneşin bütün insanlara yaydığı ışıktan başka bir ışık mı var? Bir insanın hakikati bilmesi mümkün mü,” dedi.

Halil cevap verdi:

“Gerçek ışık insanın içinden doğan ışıktır. Bedenin sırlarını insanlara bildiren, insanı hayatta mutlu kılan, ruh adıyla mırıldanılan ışıktır. Hakikat ise, bir yıldız gibi ancak gece karanlığının ardından ortaya çıkar. Hakikatin güzel etkilerini, bu dünyadaki bütün güzel şeyler gibi, ancak batılın acımasız tesirlerini algılamış kimseler anlayabilir. Hakikat bizlere bu günümüzle sevinmemizi öğreten, aynı sevinci bütün insanlar için de dilememizi sağlayan gizli duygunun ta kendisidir.”

Rahil,

“Kalplerindeki gizli duyguya göre yaşayanlar çoğalsın. Bu gizli duygunun, Tanrı’nın insanlar için koyduğu kanunun bir gölgesi olduğuna inananlar çoğalsın. Ancak böyleleri, yaşamlarında kesinlikle mutlu olamıyor, aksine ölünceye kadar perişan bir şekilde yaşıyorlar,” dedi.

Halil cevap verdi:

“İnsanı yaşamında mahveden bütün inanç ve öğretiler batıldır. İnsanı ümitsizlik, üzüntü ve azgınlığa sevk eden bütün duygular yalancıdır. Çünkü insanın vazifesi, yeryüzünde mutlu olmak, saadet yollarını bilmek ve nerede olursa olsun mutluluk adına nasihatte bulunmaktır. Bu hayatta gökyüzünün hükümrانlığını göremeyen kimse, sonraki hayatında asla göremez. Çünkü bizler bu dünyaya aşağılık birer sürgün gibi gelmedik. Aksine hayatın güzelliklerini, gizemlerini öğrenmek, ölümsüz evrensel ruha ibadet etmek ve bedenlerimizin sırlarını araştırmak için bilgisiz birer çocuk olarak geldik.

İşte İsa’nın öğretilerini okuduğumda anladığım gerçek buydu. İçimden süzülerek, bana manastırı ve içindekileri,

beni öldürmek isteyen derin ve karanlık bir çukur gibi gösteren ı ışık işte buydu. Ağaçların gölgesinde aç susuz otururken, ağlayarak iç çekerken, güzel mahlukatm bana açıkladığı gizli sır işte buydu.

Bu semavi iksirden içerek sarhoş olduğum bir gün cesaretlendim ve yediğini hazmedememiş hayvanlar gibi, manastırın bahçesinde oturan rahiplerin karşısına dikildim. Fikrimi onlara açıklamaya, sapıklıklarını ve inkârlarını ortaya koyan kutsal kitabın ayetlerini yüzlerine okumaya başladım. Onlara dedim ki:

‘Niçin fakir fukaranın mallarıyla besleniyoruz? Alın terleriyle, gözyaşlarıyla yoğrulmuş ekmeği güzel görüyoruz? Onlardan çalınmış toprakların ürünlerini zevkle yiyecek günlerimizi bomboş geçiriyoruz? Neden bilgiye muhtaç halktan uzak duruyoruz? Ülkemizi bileğimizin gücünden mahrum ederek miskinlik ve tembelliğin gölgesinde aylak aylak yaşıyoruz? İsa sizi gönderdiğinde kurtlar arasında kalmış bir kuzu gibiydiniz. Hangi öğretilerle kuzulara karışmış kurtlara dönüştünüz?’

Tanrı sizleri de birer insan olarak yaratmışken, neden insanlardan uzak duruyorsunuz? Eğer hayat yolunda yürüyen insanlardan daha üstüne iseniz, o halde size düşen, insanlara gidip onları eğitmenizdir. Yok eğer insanlar sizden daha üstün ise o halde insanlara karışın ve bir şeyler öğrenin. Siz krallar gibi yaşarken nasıl insanların kendilerini fakirliğe adamalarını istiyorsunuz? Başkalarına itaati tavsiye ederken nasıl kendiniz İncil’e karşı geliyorsunuz?

Yürekleriniz şehvetle dopdolu iken, nasıl insanlara kendilerine hakim olmalarını tavsiye ediyorsunuz? Bedenlerinizi öldürmek suretiyle gösteriş yapıyorsunuz. Oysa nefislerinizi öldürmüyorsunuz. Dünyalık şeylerden yüz çevirmek gerektiğini söylüyorsunuz. Oysa insanların en aç göz-

lülere sizlersiniz. İbadet etmeyi ve dünyadan yüz çevirmeyi tavsiye ediyorsunuz. Oysa sizler, iyi bir otlakla bilgidan alıkonulmuş hayvanlar gibisiniz.

Gelin manastırın geniş arazilerini, bu köylerin ihtiyaç sahibi sakinlerine geri verelim. Aldığımız mallarını ceplerine geri koyalım. Gelin kuş sürüleri gibi dört bir tarafa dağılalım ve bizleri güçlü yapan bu zayıf halka hizmet edelim. Zenginlikleriyle yaşadığımız ülkenin yararına çalışalım. Bu mahvolmuş millete güneş ışığına gülümsemeyi, gökyüzünün bağışlarına sevinmeyi, yaşama ve özgürlük şerefini öğretelim. Çünkü, insanlar arasında karşılaştığımız sıkıntılar, bu mekânda teslim olduğumuz rahattan daha yüce ve daha güzeldir. Yakınımızdaki birisinin kalbinde uyandıracığımız acıma duygusu, manastırın ücra köşelerinde saklı erdemlerden daha yücedir. Zayıf, günahkâr ve düşkün birisinin kulağına söyleyeceğimiz teselli sözü, tapınaklarda tekrarladığımız uzun dualardan daha şerefli dir.”

Halil bir müddet susup yeniden derin bir nefes aldıktan sonra, gözlerini Rahil ve Meryem’e doğru kaldırarak sakin bir ses tonuyla anlattı:

“Ben buna benzer şeyler söylediğimde, rahipler afallamış bir yüz ifadesiyle beni dinliyorlardı. Benim gibi bir gencin, kalkıp böylesine cesurca konuşmasını kabullenmemişlerdi. Sözlerimi bitirdiğimde birisi bana doğru yaklaştı ve sırtarak:

‘Ey aşağılık çocuk! Bizim önümüzde böyle laflar etmeye nasıl cüret edersin,’ dedi.

Bir diğeri gülerek yaklaştı ve alay ederek:

‘Bu hikmeti, hayatının bütün günlerini birlikte geçirdiğin inek ve domuzlardan mı öğrendin,’ dedi.

Bir başkası da tehdit ederek:

‘Pis gâvur! Sana ne olacağını göreceksin,’ dedi.

Sonra da sağlıklı bir insanın cüzzam hastasından kaçması gibi, benden kaçarak dört bir tarafa dağıldılar. Bir kısmı gidip beni başrahibe şikayet etti. Başrahip, güneş batarken beni çağırdı. Sevinçten dört köşe olmuş rahiplerin gözü önünde beni sert bir şekilde azarladıktan sonra falakaya yatırılmamı emretti. Bunun üzerine acımasızca sopayla dövüldüm. Sonra bir ay hapis cezası verdiler. Rahipler sevinçlerinden kahkaha atarak beni loş bir odaya götürdüler.

Bu mezarda bir ay kaldım. Ne ışığı görebiliyor ne de böceklerin ayak seslerinden başka bir ses duyabiliyordum. Yalnızca toprağa dokunabiliyordum. Gecenin sona erip gündüzün başladığını dahi hissedemiyordum. Sadece, koşmuş bir parça kuru ekmek ve sirke katılmış bir tas su getiren ve yakınımnda bir yere koyan rahibin ayak seslerini işitebiliyordum. Zindandan çıktığımda rahipler bedenimin zayıfladığını, yüzümün sarardığını gördüklerinde, içimdeki düşüncelerin öldüğünü zannettiler. Oysa açlık, susuzluk ve işkence ile sadece Tanrı'nın yüreğimde can verdiği acıma duygusunu yoketmişlerdi.

Günler ve geceler birbirini kovaladı. Bense yalnız kaldığım zamanlarda rahipleri aydınlığa ulaştıracak, onlara hayatın şarkısını dinletecek şeylere kafa yoruyordum. Ancak boş yere düşünüp durmuşum. Zira, geçmiş nesillerin bu rahiplerin basiretleri üzerine ördüğü kalın örtüyü, birkaç günün parçalayarak yok etmesi mümkün değildi. Cehaletin kulaklarına sıvadığı çamur, yumuşak parmakların dokunuşuyla sökülemeyecek kadar taşlaşmıştı.

Çekilen "Ah!" seslerinin bozuğu bir sessizlikten sonra, Meryem başını kaldırarak konuşmak için izin istercesine annesine döndü. Sonra hüzünlü bir şekilde Halil'e dönerek,

"Rahiplerin huzurunda ikinci bir kez mi konuştun ki in-

sana, düşmanlarına karşı bile acıma ve dostça davranmayı öğreten böyle kötü bir gecede seni manastırdan kovdular,” diye sordu.

Genç cevap verdi:

“Bu akşam, fırtınanın korkusu büyüyüp dışarıda adeta bir savaş başladığında, ateşin başına üşüşerek eğlendirici hikaye ve olayları anlatmakla meşgul rahiplerden ayrı, tek başıma oturmuştum. Nefse hoş gelen, insana tabiatının kızgınlığını ve havanın soğukluğunu unutturan bu sözleri düşünerek İncil’i açmıştım. Rahipler, kendilerinden ayrı tek başıma oturduğumu görünce yalnızlığımın alay ettiler. Bir kısmı gelerek yanı başımda durdu. Gülüşerek kaş göz işareti yapmaya, beni göstererek alay etmeye başladılar. Onlara katılmayarak kitabı kapattım ve pencereden dışarı baktım. Bunun üzerine kinlerinden homurdandılar ve yan yan bana baktılar. Zira susmam duygularını kurutmuştu. Sonra birisi alay ederek:

‘Ey büyük reformcu! Ne okuyorsun,’ diye sordu. Konuşanın yüzüne bakmayarak İncil’i açtım ve yüksek sesle şu ayeti okudum: ‘Kendisine destek olmak için ortaya çıkanlara şöyle diyordu: Ey yılanın evlatları! Gelecek bir gazaptan kaçmayı size kim gösterdi? Tövbeye yakışır, kazançlı işler yapın. Kendi kendinize “bizim babamız İbrahim”dir” demeye başlamayın. Çünkü ben sizlere, Tanrı’nın, bu taşlardan İbrahim’in çocuklarını yeniden yaratmaya gücü olduğunu söylüyorum. Şimdi asıl sorunumuzu saptamış bulunuyoruz İyi meyve vermeyen her ağaç kesilecek ve ateşe atılacaktır. Topluluk hep bir ağızdan ona sordular: “O halde biz ne yapalım?” Onlara şöyle yanıt verdi:

“İki giysisi olan, birini olmayana versin. Yemeği olan da olmayanla paylaşsın!”

Yuhanna’nın söylediği bu sözleri okuduğumda rahipler

bir süre sustular. Sanki gizli bir el ruhlarım sıkılmıştı. Ancak toparlandılar ve gülerек kahkaha atmaya başladılar. Birisi dedi ki:

- Bizler bu sözü defalarca okuduk. Bir inek çobanının bunları bize tekrarlamasına ihtiyacımız yok.

Dedim ki:

- Sizler bu ayetleri okuyup anlasaydınız, karlarla kaplı bu köylerin sakinleri, yaptıkları bağışlarına lanet okumazlardı. Sizler burada onların bağışlarıyla beslenirken, asmalarının suyunu içip hayvanlarının etlerini yerken onlar açlıktan kıvrılmazlardı.

Bu sözler dudaklarımdan çıkar çıkmaz aptalca konuşmuşum gibi rahiplerden biri suratıma bir tokat patlattı. Biri ayağıyla tekmeledi. Birisi elimden kitabı çekip aldı. Bir diğeri de başrahibi çağırdı. Başrahip hemen geldi. Olup biteni ona anlattıklarında ayağa kalktı. Kaşlarını çatıp sinirinden titreyerek en gür sesiyle:

- Yakalayın bu dik kafalı isyankarı! Manastırın dışına atın!

Fırtınalı havaya terk edin de ona itaati öğretsin. Tabiatın ona Allah'ın iradesini uygulaması için, soğuk ve karanlığa atın onu.

Sonra da elbiselerine yapışmış küfür zehirlerinden korunmak için ellerinizi yıkayın. Yalvararak, tövbe ederek geri gelse dahi kapıyı açmayın. Çünkü yılan kafese konsa bile güvercine dönüşmez. Üzüm çubuğu aşılansa bile asla incir vermez, dedi.

O zaman rahipler beni yakaladılar ve acımasızca manastırın dışına atıp gülerек geri döndüler. Kapıyı kilitlemeden önce birisinin alay ederek şöyle dediğini duydum:

- Dün sen bir kraldın. İnek ve domuzlar da senin tebaan idi. Ey yenilikçi! Bugün ise biz seni kovduk. Zira sen

nasıl davranılacağını bilemedin. Şimdi git ve aç kurtlara, uçuşan kartallara krallık et. Onlara inlerinde ve kovuklarında nasıl yaşamaları gerektiğini öğret.

Halil derin bir “Ah!” çektikten sonra başını çevirerek o caktaki alevli ateşe baktı. Boğuk bir sesle:

- İşte manastırdan böyle kovuldum. Rahipler beni ölümün ellerine böyle teslim etti. Sis yolu kapatmıştı. Sert rüzgarlar elbisemi parçalarken, birikmiş karlar beni dizle-rimden yakalarken, gücüm tükenip yere yığılıncaya kadar yürüdüm.

Feci bir ölümden ve karanlık vadilerden başka sesimi duyacak bir kimsenin olmadığını bilmeme rağmen, ümitsizce “ımdat!” diye haykırdım. Ancak karların, rüzgarların, karanlık, sis ve haberci yıldızların ardındaki güç, bilgi ve rahmet sahibi Allah, çağırımı ve haykırışımı duydu. Yağının geri kalan gizemlerini öğrenmeden ölmeme razı olmadı. Yokluk ve cehennem derinliklerinden beni çıkarmanız için ikinizi gönderdi.

Genç sustu. Kadınlar şefkat, acıma ve hayretle kalbindeki sırları anlamış gibi, hislerine ve duygularına katılmışçusına ona bakıyorlardı. Bir süre sonra Rahil, elini uzatarak yavaşça gencin elini tutmak gereğini hissetti. Gözlerinden yaşlar süzülerek:

- Tanrı'nın gerçeğe yardımcı seçtiği kimseyi zulüm yok edemez. Kar ve fırtına öldüremez, dedi.

Meryem de fısıldayarak:

- Fırtınalar ve karlar çiçekleri öldürebilirler ancak çiçek tohumlarını öldüremezler, dedi.

Teselliler, sabahın ilk ışıklarının ufuk çizgisini aydınlatması gibi Halil'in sararmış yüzüne renk katmıştı. Sözlerine şöyle devam etti:

- Sizler, rahiplerin zannettiği gibi, benim bir inançsız,

bir azgın olduğumu kabul etmiyorsanız bilin ki benim manastır da gördüğüm baskı ve zulüm, milletin bilgiye ulaşmadan önce maruz kaldığı şiddetin bir sembolüdür. Neredeyse beni öldürecek olan bu gece, özgürlük ve eşitliğe götüren bir devrimdir. Çünkü insanlığın mutluluğu, hassas bir annenin kalbinden yüce ve insani duygular uyandıran hislerinden doğar. Sözünü tamamlayarak yastığa yaslandı. Kadınlar konuşmaya devam etmek istemiyordu; çünkü yürüyüş yorgunluğunun ardından, bedeni ısınan gencin gözlerine uyku çöktüğünü anladılar. Birkaç dakika bile geçmeden Halil gözlerini kapatarak, annesinin kucağında güven içinde uyuyan bir çocuk gibi uykuya daldı. Rahil ve ardından Meryem sessizce kalkarak yataklarına oturdular. Gencin solgun yüzünde ruhlarını çekip alan, kalplerini kuşatan bir albeni varmış gibi gence bakıyorlardı. Kadın kendi kendine konuşuyormuş gibi fısıldadı:

“Kapalı gözlerinde, sakince konuşan ve insani duygular uyandıran garip bir güç var, dedi.

Kızı da:

“Anneciğim, elleri de kilisede bulunan resimdeki İsa’nın elleri gibi,” dedi. Bunun üzerine annesi fısıldayarak:

“Kederli yüzünde bir kadının duyarlılığı ve bir erkeğin gücü var,” dedi.

Uykunun kanatları iki kadını rüyalar alemine götürdü. Ocaktaki ateş sönerek küle döndü. Kandildeki gazyağı bittiğinden kandilin ışığı azalarak söndü. Dışarıda sert bir fırtına esiyor, simsiyah hava kar parçalarını belirginleştiriyor, şiddetli rüzgarlar karları sağa sola savuruyordu.

IV

Kimi zaman sakın, kimi zaman da çılgına dönmüş gibi csen, vadileri sisle ve tepeleri karlarla kaplayan o fırtınanın, kara bulutlarla kaplı gökyüzünün üzerinden iki hafta geçmişti. Halil üç kez denize doğru yürüyüşüne devam etmek istemiş, fakat her defasında Rahil:

“Hayatını ikinci defa tabiatın gözleri görmeyen güçlerine teslim etme, burada kal kardeşim. İki kişiyi doyuran ekmek üç kişiye de yeter. Şu ocaktaki ateş sen gelmeden önce nasıl yanıyor idiye, sen gittikten sonra da öylece yanmaya devam edecek. Kardeşim! Bizler fakir insanlarız, ancak bütün insanlar gibi bizler de güneşin altında yaşıyoruz, çünkü Allah bizlere, kıt kanaat geçinecek kadar ekmeğimizi verdi,” diyerek şefkatle onu yolundan alıkoymuştu.

Meryem ise hoş bakışlarıyla, yalvarırcasına sessiz iç çekişleriyle gitmesine engel olmayı umuyordu. Çünkü genç adam bu derme çatma eve adımını attığı andan itibaren, benliğinde, kalbine ışık ve neşe saçan, ruhunun kutsal köşelerinde hoşuna giden yeni duygular uyandıran, yüce bir gücün varlığını hissetmişti. Çünkü hayatında ilk defa, genç bir kızın tertemiz kalbini, çiğ tanelerini içerek etrafına güzel kokular yayan bembeyaz bir güle çeviren bu tuhaf duyguyu hissetmişti.

Genç bir kızın yüreğinde, hiç beklenmedik bir anda ortaya çıkarak, göğüs kafesini sihirli tınılarla dolduran, günlerini ozanların düşlerine, gecelerini de nebilerin gecelerine çeviren bu gizli duygudan daha temiz ve daha tatlı bir duygu yoktur insanın içinde. Henüz eline erkek eli değmemiş genç bir kızın dinginliğini sürekli bir eyleme dönüştüren, kararlılığıyla geçmiş günlerin anısını silen, tatlılığıyla gelecek günlerin umutlarını yeşerten bir yönelişten daha

güzel ve daha güçlü bir sır yoktur tabiatın sırları arasında.

Lübnan'ın kızları, kuvvetli duyguları ve ince hisleriyle diğer ülkelerin kızlarından farklıdır. Çünkü anlayışlarının ilerlemesine, seviyelerinin yükselmesine engel olan dünya terbiyesi, onları, kendi bedenlerinin eğilimlerini yorumlamaya, kalplerinin sırlarını araştırmaya itmiştir. Lübnanlı genç kızlar, alçak araziler arasında yerden çıkan, ancak denizlere doğru akan bir nehir, bir yatak bulamadığından, yüzeyinde yakamozların oynadığı durgun göle dönüşen birer pınar gibidirler.

Halil, Meryem'in ruhunun kendi ruhu etrafında dalgalandığını hissettiğinde anladı ki kalbini kuşatan mukaddes meşale Meryem'in kalbine de dokunmuştu. Annesini kaybedip de bulan bir çocuk gibi sevindi ilk önce. Ancak çok geçmeden kendine geldi ve aceleciliğinden dolayı pişmanlık duygusuna kapıldı. Zaman onu bu köyden ayırdığında Meryem'e olan aşkının, bu karşılıklı ruhsal anlayışın bir sis bulutu gibi yavaş yavaş dağılacağını anladığından kendini kınadı. Kendi kendine şöyle diyordu:

“Her şeyden habersizken bizimle oynayan bu gizli sırlar da ne? Engebeli yollarda bizleri yürüten, karşılarında boyun eğerek yürüdüğümüz bu kanunlar da neyin nesi? Güneşin yüzü önünde bizi durdurduğunda sevinerek duruyoruz. Bazen bizi dağların zirvesine ulaştırıyor, neşe içinde gülümsüyoruz. Bazen de vadinin en dibine atıyor, acı içinde bağıyoruz. Bir gün bir sevgili gibi bizi kucaklayan, ertesi gün bir düşman gibi tokatlayan bu yaşam da ne? Dün, ben manastırın rahipleri arasında hor görülen, ezilen biri değil miydim? İşkence ve alayı sırf gökyüzünün göğsümde uyandırdığı bu hakikat için kabul etmedim mi? Rahiplere, mutluluğun Allah'ın insan hakkındaki iradesi olduğunu söylemedim mi?

O halde bu korku da ne? Niçin genç bir kızın gözlerinden süzülen ışığa gözlerimi kapatarak yüzümü çeviriyorum. Ben kovulmuşum, o ise fakir. Oysa insana hayat veren sadece *Ekmek Tanrısı* değil mi? Yaşam bir borç ve bu borcun ödenmesinden ibaret değil mi? Bizler bolluk ve yokluk arasındaki, yaz ile kış arasındaki ağaçlar gibi değil miyiz?

Fakat manastırdan kovulmuş bir gençle biricik kızının ruhlarının huzur içinde birbirleriyle anlaştığını, *Yüce Yaratan* tarafından birbirlerine yakınlaştırıldığını öğrendiğinde Rahil ne der? Ölümün pençesinden kurtardığı bir gencin, kızının hayat arkadaşı olmak istediğini anladığında acaba ne yapar? Manastırda yetişmiş ve kovulmuş bir gencin, güzel bir kızın yanında yaşamak için köylerine geldiğini öğrendiklerinde bu dağınık köyün sakinleri ne derler? Onlara, “aralarında yaşamak için manastırdan ayrıldığımı, karanlık bir kafesten aydınlığa ve özgürlüğe kaçan bir kuş gibi olduğumu” söylediğimde kulaklarını tıkamazlar mı? Bitkin çiftçiler arasında, köleleri arasındaki bir kral gibi yaşayan Şeyh Abbas, hikâyemi duyduğunda ne der? Manastırdan kovulmama sebep olan sözler defalarca kulağına geldiğinde köyün papazı ne yapar?”

Halil, ocağın yanına oturmuş kendi kendine konuşuyor, insanların ateş gibi yakan sözlerine karşı duygularını inceliyordu. Meryem ise kaçamak bakışlarla yüz hatlarından gencin düşüncelerini okuyordu. Düşüncelerinin yankısını dinliyor, kalbinde yoğunlaşan kaygılı düşüncelerini seziyordu.

Halil, akşam vakti kefenlenmiş ölümler gibi karla kaplı kayaların ve ağaçların olduğu vadiye açılan küçük pencerenin yanında durmuştu. Meryem geldi ve yanında durarak küçük pencereden dışarıya baktı. Halil Meryem’e doğru

döndüğünde bir anda göz göze geldiler. Derin ve yakıcı bir iç çektikten sonra yüzünü çevirdi ve gözlerini kapattı. San-ki ruhu onu terk etmiş, sonsuzluğun derinliklerinde söyle-yecek bir kelime aramak için hızla süzülüp gitmişti.

Kısa bir süre sonra Meryem cesaretleterek:

“Karlar eriyip, yollar açıldığında nereye gideceksin,” diye sordu.

Halil iri gözlerini açıp ufka dikerek cevap verdi:

“Bilmediğim bir yere giden bu yolu takip edeceğim.”

Meryem bütün benliğiyle sarsıldı. Derin bir nefes ala-rak:

“Niçin bu köye, bizim yakınımıza yerleşmiyorsun? Bu-rada yaşamak, uzakta, gurbette yaşamaktan daha iyi değil mi?” diye sordu.

Meryem’in sözlerinin tatlılığından ve sesindeki ahenk-ten içi sızlayan genç, cevap verdi:

“Bu köyün halkı, kiliseden kovulmuş birisini komşu o-larak kabul etmez. Rahiplere düşman olanın, Allah’ı ve a-zizleri inkar ettiğini zannettiklerinden, kendilerine hayat veren havayı solumasına izin vermezler.”

Meryem derin bir “Ah!” çekerek sustu; acı gerçek dil-sizleştirmişti onu. Bu esnada Halil, başını eline dayayarak şöyle dedi:

“Meryem! Bu köylerin halkı, sadece kendilerini düşü-nen rahiplerden ve papazlardan, kin beslemeyi ve onları taklit etmeyi öğrendi. Tıpkı rahipler gibi; birinin izinden gitmektense, hayatını araştırarak yönlendirmek isteyen herkesten uzaklaştılar. Bu köyde kalsam ve onlara:

‘Gelin kardeşlerim! Rahiplerin ve papazların istediği gibi değil de kendi istediğimiz gibi kulluk edelim, dua ede-lim. Çünkü Allah, başkasını taklit eden bir cahil tarafından kulluk edilmeyi istemez. Kardeşlerim, kulak verin ve yü-

reğinizin sesini dinleyin. Derinliklerinizde var olan ruhun istediğini yapın,' desem,

'Bu bir isyancıdır. Bizden, Tanrının yerle gök arasında diktiği araçları yadsımamızı istiyor,' diyeceklerdir.

O vakit Halil Meryem'in gözlerine baktı. Gümüş tellerin tınlamasını andıran bir sesle:

"Fakat, Meryem! Bu köyde bana sahip olan, ruhuma sıkıca sarılan bir güç var. Bana rahiplerin baskılarını unutturun, işkencelerini hoş gösteren yüce bir güç! Bu köyde ölümle yüz yüze geldim. Ruhum Allah'ın ruhuyla kucaklaştı. Bu köyde dikenler arasında biten, güzelliğiyle benliğimi çekip alan, kokusu ciğerlerimi dolduran bir çiçek var. Bu çiçeği terk ederek, insanlara, beni manastırdan uzaklaştıran ilkeleri mi müjdelesem? Yoksa bu çiçeğin yanı başında kalıp onu kuşatan dikenler arasında düşlerimin ve fikirlerimin mezarını mı kazsam? Meryem! Ben ne yapayım?" dedi.

Meryem bu sözleri duyunca seher yeli önünde titreyen bir zambak gibi sarsıldı. Kalbinin ışıkları gözlerinden taşıtı. Utangaç bir eda ile:

"İkimiz de adaletli ve gizli bir kuvvetin önünde acınacak haldeyiz. Bırakalım da bize dilediğini yapsın," dedi.

Bu andan itibaren Halil ve Meryem'in duyguları birbirine karıştı. Ruhları birleşerek yanıp tutuşan, etrafına ışık saçan ve güzel kokular yayan bir ışık demetine dönüştü.

V

Zamanın başlangıcından günümüze kadar, atalarından mirus olarak devraldıkları şerefe sıkıca yapışmış gruplar, halklara karşı, papazlar ve dinlerin önderleriyle sürekli bir

uyum ve dayanışma içinde olmuşlardır. Pençeleriyle insan topluluklarını enselerinden yakalamış, dünyadan cehalet silinmedikçe, her insanın akli bir kral, her kadının kalbi bir rahibe olmadıkça ortadan kalkmayacak müzmin bir hastalıktır bu.

Şerefe miras yoluyla sahip olan soylu, sarayını fakir ve zayıfların bedenleriyle yapar. Rahip, kiliseyi samimiyetle inananların mezarları üzerine kurar. Emir, fakir çiftçilerin kollarını tutarken, rahip elini ceplerine uzatır. Hakim, tarlalarda çalışanlara suratını asarken, piskopos onlara sırtarak bakar. Kaplanın hor görmesi ve kurdun sırtması arasında sürü yok olur gider. Hakim hukuku, rahip dini temsil ettiğini iddia eder. Bu ikisi arasında bedenler yok olur, ruhlar yavaş yavaş sönüp gider.

Lübnan'da, güneş ışıkları bakımından zengin ancak bilginin aydınlığına muhtaç bu dağda, soylularla rahipler, ilkinin kılıcından, ikincisinin lanetinden kendini korumak için toprağı eken, üreten zayıf ve fakirlere karşı birleşmişlerdi.

Lübnan'da şerefi miras yoluyla devralanlar, şatolarının yanı başında durarak Lübnanlılara şöyle seslenirler:

“Yasa beni bedenlerinizin koruyucusu yaptı.”

Rahip de kilisenin önüne dikilerek:

“Tanrı beni ruhlarınızın koruyucusu yaptı,” diye bağırır.

Lübnanlılarsa sessiz kalırlar; çünkü toprağı gömülmüş kalpler kırılmaz. Çünkü ölümler ağlamaz.

Şeyh Abbas, bu köyün hem koruyucusu, hem hakimi, hem de lideri idi. Manastırdaki rahipleri sever, vaazlarına devam eder, davranışlarını benimserdi. Çünkü rahipler, bilgiyi öldürmek suretiyle tarlalarını ve bağlarını eken köylülerin ruhlarında itaati diriltmede Şeyh Abbas'ın ortaklarıydı.

İşte o akşam, Halil ve Meryem sevgi tahtına yaklaşırlarken ve Rahil, ruhlarının sırrını araştırırcasına şefkatle onlara bakarken; köyün papazı Huri İlyas, Şeyh Abbas'a giderek, takva sahibi rahiplerin, manastırdan fitneci ve asi bir genci kovduklarını, bu inançsız kafirin iki hafta önce köylerine geldiğini ve şu anda Sem'an er-Rami'nin dul kansı Rahil'in evinde yaşadığını haber verdi.

Huri İlyas, Şeyh'e bu haberi ulaştırmakla yetinmedi, sözlerine şunları da eklemek gereğini duydu:

- Manastırdan kovulan şeytan, bu köyde meleşe dönüşmez. Tarla sahibinin keserek ateşe attığı incir ağacı, ocaktayken kaliteli meyve vermez. Böğürtlen çalısını aşılısan da kaliteli üzüm vermez. Bu köyün, pis hastalıkların mikroplarından uzak kalmasını istiyorsak, yapmamız gereken şey, rahipler onu manastırdan nasıl kovmuşlarsa bizler de onu evlerimizden ve tarlalarımızdan kovalım.

Şeyh Abbas sordu:

- Bu gencin köyde pis bir hastalığa neden olacağını nereden anladın? Onu yanımızda alıkoyarak bağ bekçisi ya da inek çobanı yapsak daha iyi olmaz mı? Şiddetle işçiye ihtiyacımız var. Yollar, bize elinden iş gelen birisini getirmişse bundan memnuniyet duyar, onu bırakmayız.

Rahip, engerek yılanının dokunuşu gibi kurnazca sırtıttı. Sonra gür sakalını parmaklarıyla tarayarak:

- Bu genç bir işe yarasaydı rahipler onu kovmazlardı. Çünkü manastırın toprakları geniş ve sürüleri de sayılamayacak kadar çok. Dün gece yanımda kalan ve manastırdan binck hayvanı kiralayan birisi, bana, bu gencin rahiplerin muratlarına, art niyetliliğine ve tutarsızlığına delalet eden ihtilalci söylemlerle birlikte küfür ayetlerini okuduğunu, onlara hitap etmeye cüret ederek "manastırın tarlalarını, bağlarını ve mallarını fakir köylülere geri verin, dört bir ta-

rafa dağıtın, bu ibadet ve duadan daha hayırlıdır” gibi sözler sarf ettiğini haber verdi. Sert azarların, sopa acısının ve zindan karanlığının bu kafiri doğru yola getiremediğini, çöplüklerdeki pisliklerin böcek sayısını artırması gibi, ruhunu eline geçiren şeytanın gittikçe daha da büyüdüğünü söyledi.

Şeyh Abbas ayağa kalktı. Avının üzerine atılmadan önce hafifçe geriye çekilen bir panter gibi bir süre sustu. Dışlerini gıcırdatıyor, kininden köpürüyordu. Salonun kapısına doğru yürüdü, yüksek sesle uşaklarını çağırdı. Derhal üç uşak gelerek önünde dizildiler. Emrini bekliyorlardı. Onlara:

- Dul Rahil’in evinde rahip elbisesi giyen günahkar bir genç var. Hemen gidin ve elleri bağlı olarak bana getirin. Kadın sizlere karşı çıkarsa saç örgülerinden yakalayın ve karlar üzerinde sürükleyin. Zira bir asiye yardım eden de asidir.

Hizmetçiler başlarını eğerek, efendilerinin isteğini yerine getirmek için süratle dışarı çıktılar. Şeyh Abbas ve Rahip ise sürgün gence ve dul kadına ne yapacaklarını konuşuyorlardı.

VI

Gündüz sona ermiş, gece karlarla kaplı kulübelerin arasına hayaletlerini dağıtarak gelmişti. Karanlık ve soğuk gökyüzünde, can çekişme ve ölüm acılarının ardından, ebedi hayat sahiplerinin ortaya çıkışı gibi yıldızlar belirmişti. Çiftçiler kapıları ve pencereleri kapatmışlar, gaz lambalarını yakarak evlerinin etrafında gezinen gece karaltılarına aldırmadan ocağın yanına oturmuş, ısınıyorlardı.

İşte tam bu esnada, Rahil, kızı Meryem ve Halil ahşap sofranın etrafına oturmuş akşam yemeklerini yerlerken kapı çalındı ve Şeyh Abbas'ın uşakları içeri girdi. Rahil korkuya kapıldı. Meryem acı içinde hıçkırıklara boğuldu. Halil ise bu adamların gelişini daha onlar gelmeden öğrenmiş, haber almış gibi sessizce yerinde oturmaya devam etti.

Adamlardan biri yaklaşıp elini sertçe Halil'in omuzuna koydu ve kısık bir sesle:

- Manastırdan atılan genç sen değil misin? dedi. Halil nakince:

- Evet benim, ne istiyorsunuz? diye cevap verdi. Adam:

- Seni ellerin arkana bağlı Şeyh Abbas'ın evine götürmek istiyoruz. Karşı koyarsan boğazlanmış bir kuzu gibi kurlar üzerinde sürükleriz seni, dedi.

Yüzü sapsarı olan ve alnı kırışan Rahil ileri atılarak titrek bir sesle:

- Şeyh Abbas'a karşı ne günah işledi? Niçin onu elleri bağlı sürüklemek istiyorsunuz, dedi.

Meryem de bağışlanması için yalvaran bir ses tonuyla:

- O bir kişi, siz ise üç kişisiniz. İtaat ettirmek ve cezaya vurtturmak için ona karşı birlik olmanız korkaklıktır, dedi.

Adamlar kızgınlıktan küplere binmişti.

- Bu köyde Şeyh Abbas'ın isteğine karşı çıkacak bir kadın mı var, diye haykırdı.

Sözlerini bitirir bitirmez belinden sağlam bir ip çıkardı ve Halil'i omuzlarından bağlamak için harekete geçti. Halil, hiç aldırış etmeden yerinde kaldı. Kasırga önündeki bir kule gibi başını yukarı kaldırdı. Dudaklarına mahzun bir tebessüm yayıldı ve:

"Sizlere acıyorum ben. Çünkü sizler, sizlere zulmeden, yardımınızla zayıfları ezen, yardımınızla gözleri gören bir zayıfın elinde, kör fakat kuvvetli maşalarsınız. Sizler ca-

hilliğinizin kurbanısınız. Cehalet ise bir zencinin teninden daha siyahtır. Sizler, zulüm ve zorbalığa tamamen teslim olmuşsunuz. Dün ben de sizler gibiydim, yarınsa sizler de benim gibi olacaksınız. Şu an sizlerle benim aramda karanlık ve derin bir uçurum var. Bu uçurum haykırışımı yuttuğundan ve gerçeği gizlediğinden beni duyamaz ve göremezsiniz. İşte ben buradayım. Ellerimi bağlayın ve bana dilediğinizi yapın.”

Bu sözleri duyunca adamların gözleri doldu, bedenleri sarsıldı. Halil’in sesinin tatlılığı, bedenlerinin hareketini çekip almış, kalplerinin derinliklerinde uyuyan yüce duyguları uyandırmış gibi, karşısında bir süre afalladılar. Ancak Şeyh Abbas’ın, kulaklarında çınlayan sesi onları hemen kendilerine getirdi ve geliş sebeplerini hatırlattı. Hemen gencin ellerini bağladılar. Kalplerinin derinliklerinde bir sızı hissederek, sessizce dışarı çıktılar. Yeruşelim’in kızlarının, İsa’yı Cülcüle’ye kadar takip etmeleri gibi Rahil ve Meryem de onları takip etti. Halil’in ardından Şeyh Abbas’ın evine doğru yürüdüler.

VII

Küçük köylerde haberler, ister önemli olsun isterse basit, çiftçiler arasında çok çabuk yayılır. Zira toplumun bi-tip tükenmek bilmeyen sorunlarından uzak olmaları, onları daracık çevrelerinde ne olup bittiğini soruşturmaya yönel-tir. Kış günlerinde, tarlalar ve bahçeler kar örtüsü altında kaldığında ve köylüler, yaşam korkusundan sıcak ocakla-rın çevresinde inzivaya çekildiğinde; etkisiyle gündüzleri doldurmak, yorumlarıyla soğuk geceleri geçirmek için ha-berleri araştırmaya karşı büyük bir ilgi duyarlar.

İşte bu gece de, Şeyh Abbas'ın adamları genci yakalar yalamamaz, haber köy sakinleri arasında bulaşıcı bir hastalık gibi yayıldı. Sorup soruşturma arzuları depreşti. Kulübelelerinden ayrılarak, dört bir taraftan, ordu birlikleri gibi süratle koşuştular. Elleri bağlı genç adam şeyhin evine ulaşır ulaşmaz geniş evde toplandılar. Kadın, erkek, çocuk hepsi manastırdan kovulan bir kâfiri, köylerinde ölümcül hastalıkların ve zehirlerin yayılmasında kötü ruhlara ortaklık eden dul kadın Rahil ve kızı Meryem'i bir kez olsun görmek arzusuyla boyunlarını uzatıyorlardı.

Şeyh Abbas yüksek bir koltuğa oturdu. Huri İlyas da hemen yanı başına çömeldi. Çiftçiler ve köylüler, önlerinde elleri bağlı, başı ovalar arasındaki yüce bir dağ gibi dimdik ayakta duran genci sert bakışlarla izliyorlardı. Rahil ve Meryem korku içinde gencin arkasında duruyorlardı. Topluluğun sert bakışları onlara acı veriyordu. Ancak hakikati gören ve hakikatin peşinden giden bir kadının duygularına ne yapabiliirdi korku? Aşkın sesini duyarak uyanan genç bir kızın kalbine ne yapabiliirdi acımasız bakışlar?

O anda Şeyh Abbas gence doğru baktı. Gök gürültüsünü andıran bir sesle gence sordu:

“Adın ne?”

Genç, “Halil,” diye yanıtladı. Şeyh:

“Kimlerdensin? Evin nerede?”

Halil, kendisine nefretle, tiksinierek bakan köylülere ‘döndü ve:

“Benim ailem ve akrabalarım ezilmiş fakirler ve yoksullardır. Bu geniş ülke de benim evimdir,” dedi.

Şeyh Abbas alay edercesine gülümsedi ve:

“Akrahası olduğun kimseler seni cezalandırmak istiyorlar. Vatanın olduğunu iddia ettiğin topraklar, üzerinde yaşamayı istemiyor,” dedi.

Halil içi burkularak:

“Cahil halklar, soylular tarafından ele geçirilmiş, zorbarların ve güçlülerin zulmüne teslim olmuşlardır. Bolluk içindeki ülke, sevenlerine ve kurtarıcılarına zillet ve hakaretle zulmediyor. Ancak iyi bir evlat hastalandığında annesini terk eder mi? Merhametli bir kardeş mahvolan kardeşini inkar eder mi? Bu gün ellerim bağlı beni sana teslim eden bu zavallılar, dün sana boyunlarını teslim etmişlerdi. Beni değersizce senin önüne getirip atanlar, kalplerinin parçalarını senin tarlalarına eken, kanlarını senin ayaklarına akıtan insanlardır. Üzerinde yerleşmemi reddeden bu topraklar, şaşkınlıktan ağzını açamayan, aç gözlüleri ve azgınları yutan topraklardır,” dedi.

Şeyh Abbas gülerek bir kahkaha attı. Çirkin kahkahasıyla gencin ruhunu boğmak, sade bir hayat süren dinleyicileri etkilemesine engel olmak istiyordu. Sonra şöyle dedi:

“Utanmaz adam! Manastırın sığır çobanı değil miydin? Niçin sürünü terk ettin ve kovuldun? Halkın inançsız meczuplara, takva sahibi rahiplerden daha mı çok acıyacağını zannettin?”

Halil yanıtladı:

“Ben bir çobandım, kasap değil. Hayvanları yeşil çayır-lara ve verimli otlaklara sürerdim. Onları asla kurak tepelere sürmedim. Onları tatlı su kaynaklarında sulardım, bozuk bataklıklardan uzak tutardım. Akşam vakti, kurda kuşa yem olmasınlar diye ağıllarına kapatır, vadide başıboş bırakmazdım.

İşte ben hayvanlara böyle davranırdım. Sen de şu an etrafımızda toplanan bir deri bir kemik kalmış bu insanlara benim gibi davransaydın yüksek tahtlarda oturmaz, halkı karanlık kulübelerde açlıktan ölüme terk etmezdin. Benim

manastırın sığırlarına acıdığım gibi, sende Allah'ın samimi kullarına acısaydın, şimdi insanlar kuzey rüzgarı önündeki çıplak fidanlar gibi önünde titreşirken sen ipek döşekler üzerinde oturmazdın.”

Şeyh Abbas, rahatı kaçarak kıpırdandı. Alnında soğuk ter damlaları belirdi. Gülüşü kızgınlığa dönüştü. Ancak adamlarının ve halkının gözleri önünde gencin sözlerinin değer kazanıp önemsenmesine engel olmak için kendine hakim oldu. Sonra eliyle işaret ederek:

“Gavur! Seni buraya saçmalıklarını dinlemek için ellerin bağlı getirmedik. Seni adi bir suçlu gibi yargılamak için getirdik. Şunu bil ki, şu anda bu köyün efendisi ve -*Allah ona yardım etsin*- liderimiz Emin Şihabi'nin temsilcisi olan benim ve inkâr ettiğin kutsal kilisenin temsilcisi Huri İlyas'ın huzurundasın. Haydi ya ithamlara karşı kendini savun, ya da pişman olarak af dile, bizim ve seninle alay eden bu topluluğun önünde eğil ki seni bağışlayalım ve manastırdaki gibi seni sığır çobanı yapalım.”

Genç sakince cevap verdi:

“Suçlular bir suçluyu yargılayamazlar. İsyankar bir kâfir günahkarların önünde kendini savunmaz.”

Bu sözleri söyledikten sonra geniş salonu hınca hınç dolduran kalabalığa doğru döndü. Gümüş bir çanın çalışını andıran gür sesiyle:

“Kardeşlerim! İtaat ve teslimiyetinizin tarlalarınıza efendi yaptığı bu adam, beni, babalarınızın ve dedelerinizin mezarları üzerine bina edilmiş bu köşke, ellerim bağlı, huzurunuzda yargılamak için getirdi. İnancınızın kilisenize rahip yaptığı bir adam, beni dine davet etmek için görevlendirilmişken, aşağılanmam ve cezalandırılmam için çalışıyor. Sizlerse benim acı çekişimi, acıma ve yardım dileyişimi görmek için dört bir taraftan koşarak toplandınız.

Kardeşinizi elleri bağlı ve hakir bir halde görmek için sıcak ocakların yanını terk ettiniz. Yırtıcı hayvanların pençesine atılan ve acı içinde kıvranan bir avı görmek için koşunuz. Hakimlerin önünde ayakta duran bir kâfiri görmek için geldiniz. O günahkâr benim. Manastırdan kovulan, fırtınaların köyünüze getirdiği kâfir benim. İşte o isyankâr benim. Delillerimi dinleyin. Acımayın, fakat adaletli olun. Çünkü şefkat zayıf günahkarlar içindir. Adaletse masum insanların isteğidir.

Hakim olarak sizleri seçtim; çünkü halkın iradesi Allah'ın iradesidir. Kalplerinizi uyandırın ve beni iyi dinleyin. Sonra da hakkımda gönlünüze göre hüküm verin. Sizlere benim azılı bir kâfir olduğum söylendi. Ama suçumun ne olduğunu öğrenemediniz. Cinayet işleyen bir hırsız gibi beni, elleri bağlanmış gördünüz, oysa henüz suçlarımı duymadınız. Çünkü suçların ve günahların sırrı, bu ülkede hâlâ bir sis bulutunun arkasında gizli kalmaktadır. Cezalar ise karanlık bir gecede parlak kılıçların ortaya çıkışı gibi insanların gözleri önündedir.

Ey insanlar! Benim suçum, sizlerin mahvolmuşluğunu, prangalarınızın ağırlığını hissetmiş olmamdır. Ey kadınlar! Benim günahım, sizlere ve hayatı sizlerin göğüslerinden can çekişerek emen çocuklarınıza acımadır.

Ben de sizlerden biriyim. Babalarım ve dedelerim güçlerinizi sömüren bu vadilerde yaşayarak, boyunlarınızı bükken bu boyunduruk altında can verdiler. Ben, acı haykırımlarınızı işiten, dövdüğünüz sinelerinizi gören Allah'a inanıyorum. Yeryüzünde sizi ve beni eşit haklara sahip kardeşler yapan kitaba inanıyorum. Beni ve sizleri kula kulluktan azat eden, Allah'ın rahmetinin değdiği yeryüzünde hepimizin zincirlerini kıran öğretilere inanıyorum.

Manastırda inek çobanı idim. Ancak sakın otlaklarda

dilsiz hayvanlarla baş başa kalmam, sizlerin tarlalarda çektiği elim trajediyi görmeme engel olmadı. Kulaklarım, kulübelerin duvarlarından yükselen ümitsiz çığlıkları duymayacak kadar sağır değildi. Baktığımda; kendimi manastırda, sizleri de tarlalarda kurdun önüne katarak yuvasına doğru sürdüğü koyun sürüsü gibi gördüm. Yolun ortasında durarak yardım çığlıkları attım. Ancak kurt saldırarak beni keskin dişlerinin arasına aldı. Sonra kurnazca davranarak, çığlığımın sürüyü ürkütmemesi ve sürünün korkarak dört bir tarafa dağılmaması için beni uzaklaştırdı. Böylece gece karanlığında tek başına aç kalmayacaktı.

Yüzlerinize kanla yazıldığını gördüğüm apaçık gerçek mecebiyle hapse, açlığa ve susuzluğa tahammül ettim. İşkence, dayak ve alaya alınmaya katlandım; çünkü ben sessiz iç çekişlerinizin, manastırın boşluklarında haykıran ve yankılanan sesi oldum. Asla korkmadım ve yılmadım. Çünkü sizlerin acı çığlıkları beni daima takip ederek gücümü tazeledi; baskı, hakaret ve ölümü bana sevimli gösterdi.

Şimdi sizler kendi kendinize soruyorsunuz: Bizler ne zaman zulme uğrayarak bağırdık? Bizden kim ağzını açmaya cesaret edebilir ki? Bense sizlere, ruhunuzun her gün acı içinde bağırdığını, kalplerinizin her gece imdat çığlıkları attığını söylüyorum. Ancak sizler ruhunuzu ve kalbinizi duymuyorsunuz. Çünkü can çekişenler göğüslerinin hırıltısını duymazlar. Ancak ölmekte olanın yatağının yan başında oturanlar bu hırıltıyı duyabilirler. Kesilen bir kuş homurdanarak çırpınırken iradesini zorlasa da olup biteni anlayamaz, onu seyredenlerse bilirler ne olduğunu.

Günün hangi saatinde ruhlarınız acı içinde “ah!” diyerek inlemiyor ki? Hayatta kalma arzusunun sizleri uyandırdığı, göz kapaklarınızdaki uyku örtüsünü parçalayarak sizi

bir köle gibi tarlalara götürdüğü sabah vaktinde mi? Yoksa güneşin yakıcı ışıklarından korunmak için ağaçların gölgesinde oturmayı arzu edipte oturamadığınız öğle vaktinde mi? Ya da aç bir halde kulübelerinize döndüğünüz, kuru ekmek ve bulanık sudan başka bir şey bulamadığınız akşam vaktinde mi? Yoksa yorgunluktan kendinizi taş gibi sert yataklara atarak, endişeli bir şekilde uyuduğunuz, daha gözlerinizi kapatır kapatmaz Şeyh Abbas'ın sesinin kulaklarınızda çınladığını zannettiğiniz gece vaktinde mi?

Yılın hangi mevsiminde kalpleriniz üzüntü içinde matem tutmuyor? Tabiatın yepyeni bir elbiseye büründüğü, sizlerin de parçalanmış, modası geçmiş eski bir paçavra içinde seyretmeye çıktığınız ilkbahar mevsiminde mi? Yoksa ekinlerinizi hasat edip, ürünlerinizi harmana yığdığınızda, zalim efendinizin ambarını ürünle doldurup zahmetinize karşılık size sadece ot ve samanın kaldığı yaz mevsiminde mi? Yoksa meyveleri toplayıp üzümlerin suyunu sıkıldığınızda, sizin payınıza düşenin sadece sirke ve meşe palamudu olduğu sonbahar mevsiminde mi? Yoksa soğukların bastırıp kötü hava şartlarının sizleri karla kaplı kulübelerinize hapsettiği, fırtına ve tipinin kızgınlığından korkarak ve söylenerek ocakların yanı başına oturduğunuz kış mevsiminde mi?

Ey yoksullar! İşte sizin hayatınız bu. Ey bedbahtlar! İşte ruhlarınıza çöken gece bu. Ey zavallılar! Çektiğiniz sıkıntılar ve gördüğünüz karaltılar işte bunlar. Sinelerinizin derinliklerinden çıkan, sürekli işittiğim acı çığlıklar işte bunlar. Uyandım ve rahiplere karşı çıkarak yaşamlarını inkar ettim. Sizlerin adına, acılarınızla kıvranan adalet adına, haksızlığa uğrayarak tek başıma kaldım. Pis bir isyankâr olduğumu zannederek beni manastırdan attılar. Bunun üzerine yokluğu paylaşmak, yakınınızda yaşamak ve sizlerle

birlikte ağlamak için size geldim. Oysa sizler, beni, elim kolum bağlı, zenginliklerinizi gasp eden, mallarınızla refah içinde bir yaşam süren, geniş kâminı çabalarınızın meyveleriyle dolduran kuvvetli düşmanınıza teslim ettiniz.

Aranızda, ekip biçtiğiniz fakat ürününden mahrum bıraktığınız toprakların aslında sizlerin olduğunu, kanunların keskin kılıçlarla yazıldığı bir dönemde Şeyh Abbas'ın babası tarafından babalarınızdan zorla alındığını bilen yaşlılar yok mu? Kutsal ayetlerin rahiplerin iki dudağı arasında yazılı olduğu bir dönemde, rahiplerin babalarınıza tuzak kurduğunu, babalarınızın tarlalarına ve bağlarına sahip olduklarını hiç duymadınız mı? Dinin temsilcileriyle soyluların sizlere boyun eğdirmek, sizi aşağılamak ve kalplerinizin kanını damla damla akıtmak için birbirlerine yardım ettiklerini hiç anlayamadınız mı? Kilisenin rahibi, toprak sahiplerine karşı sizlerden kimi gözetti? Aranızda kilise rahibinin iradesine boyun eğmesi için toprak sahibi tarafından azarlanmamış bir kadın var mı?

Tanrı'nın ilk insana "alınının teriyle ekmeğini kazanır, yersin" dediğini duymuştum. O halde Şeyh Abbas neden sizin alın terinizle yoğrulmuş ekmeği yiyor, göz yaşlarınızla karışık şaraptan içiyor? Annesinin rahmindeyken, Allah bu insana bir ayrıcalık mı verdi ki efendi oldu? Yoksa bilmediğiniz bir günah sebebiyle Allah sizlere kızdı da, tarlaların ürününü toplamanız, vadinin dikenleri dışında bir şey yememeniz, azametli saraylar yapıp sadece viran olmuş kulübelerde yaşamanız için mi bu hayata sizleri birer köle olarak gönderdi?

İsa Mesih'in öğrencilerine "karşılıksız aldığınızı karşılıksız verin. Bulunduğunuz bölgenin altın, gümüş ve demirini tekelinize almayın" dediğini duymuştum. Öyleyse rahiplerin ve papazların dua ve ibadetleri, altın ve gümüş

karşılığında satmasını hangi öğretiler mubah kıldı? Sizler gece sessizliğinde dua ederek “Rabbim! Alın terimize karşılık bize yiyecek ekmeğimizi ver” diyorsunuz. Tanrı, alın terinize karşılık ekmecek vermek için size bu toprakları bağışladı. Fakat manastırın liderine bu ekmeği elinizden çekip alma yetkisini verdi mi? Sizler, efendisini birkaç gülmüş paraya sattığı için Yahova’yı lanetliyorsunuz. Neye dayanarak hayatının her günü, onun sattığını satanları onaylıyorsunuz? Talihsiz Yahova hatasına pişman olmuş, kendini darağacına asmıştı. Oysa bunlar önünüzde başları dik, uzun, yumuşak ve geniş elbiseler, altın takılar ve değerli yüzüklerle yürüyorlar.

Çocuklarınıza Hıristiyanlık sevgisini öğretiyorsunuz. Hıristiyanlığı hor görenlerin, öğretilerine ve kanunlarına karşı çıkanların önünde eğilmeyi nasıl öğreteceksiniz? Mesih’in elçilerinin, sırf kutsal ruhun sizlerin içinde yaşaması için, taşlanarak öldürüldüğünü biliyorsunuz. Rahiplerin ve papazların, zenginliklerinizden faydalanmak, prangalarınızın ağırlığından zevk almak için ruhlarınızı öldürdüklerinin farkına varamadınız mı? Ey zavallılar! Tepeden tırnağa aşağılık ve basit özelliklerle dolu bir varlığa itaatte sizleri aldatan, yalan ve ikiyüzlülüğün babalarınızın kabirleri üzerine diktığı korkunç bir putun önünde sizlere boyun eğdiren nedir? Bu ne değerli bir hazinedir ki evlatlarınıza miras bırakmak için, boyun eğerek korumaya devam ediyorsunuz?

Ruhlarınız rahiplerin elinde, bedenleriniz hakimnin pençeleri arasında ve kalpleriniz ümitsizlik ve üzüntülerin kanırlığındadır. Hayatta işaret ederek “bu bizimdir” diyebileceğiniz neyiniz var?

Kendinden vazgeçmiş zavallılar! Kendilerinden korktuğunuz ve en mahrem sırlarınızı açtığınız rahipler kimlerdir

biliyor musunuz? Dinleyin de hissettiğiniz, fakat açıklamaktan korktuğunuz duygularınızı sizlere açıklayayım:

Rahip, Hristiyanlarca kendisine kutsal bir kitap verilen, fakat bu kitabı insanların elinden mallarını almak için tuzak olarak kullanan bir haindir. Rahip, inananlar tarafından kendisine güzel bir haç takılan, ancak bu haçı keskin bir kılıç gibi kınından çıkararak, insanların başları üzerinde sallayan bir ikiyüzlüdür. Rahip, zavallılar tarafından kendisine uzatılan boyunlara yular takan, bununla da yetinmeyip ağızlarına gem vuran, onları demir bir pençe ile yakalayıp sıkın, kül gibi dağılmadıkça, kil gibi ufalanmadıkça da bırakmayan bir zalimdir.

Rahip, kuzu postuna bürünerek ağıla giren, çobanın kuzu zannederek huzur içinde uyuduğu, karanlık çökünce sürüye saldıran ve koyunları birbiri ardınca boğan vahşi bir kurttur. Kilisenin sunaklarından çok ziyafet sofralarını yeğleyen bir doymaz oburdur. Cinlerin inine kadar para peşinden koşan, çölün yağmur damlalarını sorması gibi, insanların kanlarını emen, nefes alıp verirken dahi cimrilik eden ve hiç ihtiyacı olmayacak şeyleri biriktiren bir aç gözlüdür.

Duvar çatlaklarından evlere giren, yıkılmadıkça da evden çıkmayan bir düzenbazdır. Dul ve yetimin parasını çekip elinden alan taş yürekli bir haramidir.

Kartal gibi gagası, kaplan gibi pençesi, sırtlan gibi azı dişleri ve yılan gibi dokunuşu olan tuhaf bir yaratıktır rahip. Kitabını alın elinden, elbisesini parçalayın, sakalını yolun, ona dilediğinizi yapın, sonra da dönüp avucuna bir dinar koyun hemen sizi bağışlar ve sevgiyle size gülümser. Suratına tokat atın, yüzüne tükürün, ayaklarınızın altına alıp çiğneyin sonra da sofranıza oturtun, hemen her şeyi unutup gülücükler saçın, yiyecek ve içeceklerinizle mide-

sini tıka basa doldurmak için kemerini gevşetir. Tanrısına küfredin, inançlarına dil uzatın, sonra da ona küçük bir testi şarap ya da bir sepet meyve gönderin hemen size anlayış gösterir, Allah ve insanların önünde sizi temize çıkarır.

Bir kadını gördüğünde yüzünü çevirerek en gür sesiyle “Babil’in kızları! Benden uzak durun” der, sonra da gizlice “evlilik, yanıp tutuşmaktan daha iyidir” diye fısıldar. Aşk yolunda yürüyen genç kız ve erkekleri gördüğünde gözlerini göğe çevirerek “saçma sapan işler, yeryüzünde her şey boş” diyerek bağırır, sonra yalnız kaldığında “yaşamın zevklerinden beni yoksun bırakan, hayatın sevinçlerinden beni uzaklaştıran inançlar yerin dibine batsın, kanunlar yok olsun!” diyerek içini çeker.

İnsanlara “birisini yargıladığınızda kendiniz nasıl yargılanmak istiyorsanız öyle yargılayın” sözünü sık sık tekrarlar. Ancak yaptığı kötülüklerle alay eden insanları acımasızca yargılar, daha ölüm onları bu hayattan uzaklaştırmadan ruhlarını cehenneme gönderir. Sizinle konuşurken zaman zaman gözlerini göğe kaldırır, oysa düşüncesi bir engerek gibi cebinize çöreklenir.

Dudakları bir bebeğe gülümsemez, omzuna çocuk almaz, babalık şefkati nedir bilmezken sizlere, “evlatlarım, oğullarım” diye seslenir. Alçak gönüllülükle kafasını sallayarak sizlere, “dünyalık şeylere değer vermeyelim, ömürlerimiz bir duman bulutu gibi yavaş yavaş dağılıyor, günlerimiz gölge gibi yok oluyor” derken, dikkatlice baktığınızda, hayatı eteğinden yakaladığını, yaşamın saçaklarına tutunduğunu, dünün gidişine üzüldüğünü, yarının gelişini gözetlerken, zamanın çabucak geçmesinden korktuğunu görürsün.

Sizden daha varlıklı iken bağışta bulunmanızı ister. İsteğini yerine getirirseniz, açıkça sizin için dua eder. Bağış

ta bulunmazsanız gizlice sizi lanetler. Kilisede sizlere, fakir ve muhtaçlara yardım etmenizi tavsiye eder. Oysa evinin etrafında açlar bağırırken, zavallılar gözlerinin önünde avuç açarlarken ne bakar, ne de duyar. Dualarını satar, nutun almayanları, Allah ve Peygamberlerini inkar eden bir kâfir olarak cennetten ve saadetten mahrum eder.

Ey Hristiyanlar! İşte sizleri korkutan yaratık bu. Ey yoksullar! İşte kanlarınızı emen rahip bu. Sağ eliyle istavroz çıkarırken, sol eliyle kalplerinizi yakalayıp sıkıan papaz bu. Ona hizmet için kilise yaparken başınıza efendi kesilen, bir aziz olarak kendisine iyi davranırken şeytanlaşan, vekiliniz olarak onü yüceltirken, ağır bir boyunduruk gibi onsenize çöken varlık bu. Dünyaya gelişinden, sonsuzluğa geri dönüşüne kadar bir gölge gibi adım adım ruhlarınızı izleyen adam bu. Bu gece beni dine davet için gelip beni küçümseyen adam bu. Oysa ruhum sizleri seven, sizleri kardeşi bilen ve sizin yüzünüzden çarmıha gerilen İsa Mesih'in düşmanlarına isyan etmişti."

Elleri bağlı gencin yüzüne neşe yayıldı; dinleyenlerde ruhi bir uyanışın başladığını, izleyicilerin yüzünde sözlerinin etkisinin ortaya çıktığını hissetmişti. Ses tonunu artırarak devam etti:

"Kardeşlerim! Emin eş-Şihabi'nin, Şeyh Abbas'ı bu köye efendi seçtiğini, bu dağın hem yöneticisi, hem de kanun koyucusu yaptığını duymuştunuz. Peki bu lideri ülkenin efendisi yapan gücü hiç duydunuz mu, ya da gördünüz mü? Sizler bu gücün bedenini göremez, konuştuğunu duyamazsınız. Sadece ruhlarınızın derinliğinde varlığını hissedersiniz, önünde yalvararak, dua ederek secdeye kapanır, "göklerdeki babamız" diyerek bağırsınız.

Evet, kralları ve liderleri görevlendiren, her şeye gücü yeten göklerdeki Yüce Baba'nızdır. Ancak, sizleri seven

ve sizlere doğru yolu gösteren babanızın, peygamberleri aracılığıyla ezilmenizi, aşağılanmanızı istediğine mi inanıyorsunuz? Buluttan yağmur yağdıran, tohumdan ekin bitiren Allah'ın, içinizden birisi zevkten dört köşe olsun diye, aç kalmanızı, hakarete uğramanızı istediğini mi zannediyorsunuz? Yoksa, sizlere eş sevgisini, çocuklarınıza şefkati, akrabaya acımayı ilham eden sonsuzluğun sahibinin, zorba bir otoriteyi, sizleri ezmesi, hayatınızı sizden geri alması için başınıza getirdiğine mi inanıyorsunuz?"

"Hayat ışığını sevdiren ezeli kanunların, sizlere ölüm karanlığını sevdirecek birisini gönderdiğine mi inanıyorsunuz? Ya da tabiatın güçsüz birisinin önünde boyun eğmeniz için mi bedenlerinize güç verdiği inaniyorsunuz?"

Siz bunlara inanıyor olamazsınız; çünkü inansaydınız ilahi adaleti inkar etmiş, bütün insanlığı aydınlatan gerçek ışığı reddetmiş olurdunuz. Öyleyse kendinize karşı, zalim birisine yardım etmenizi sağlayan nedir? Neden sizleri bu dünyaya hür olarak gönderen Tanrı'nın iradesinden korkarak, Tanrı'nın yasasına karşı gelen bir asinin kulu oluyorsunuz? Güç sahibi Tanrı'ya doğru gözlerinizi nasıl kaldırıp baba diye seslenecek, sonra da efendi dediğiniz güçsüz bir insanın önünde boynunuzu bükceksiniz? Tanrı'nın kullanı, bir insanın kulu olmayı nasıl hazmeder?

İsa, sizlere kardeşi olarak seslenmedi mi? Ya Şeyh Abbas sizlere nasıl sesleniyor? İsa, ruhlarınızı gerçek karşısında özgür bırakmışken, nasıl olurda bir lider sizleri, zulüm ve bozgunculuğun kölesi yapabilir? İsa, başlarınızı göğe kaldırmışken başlarınızı nasıl yere eğersiniz? Mesih, kalplerinize aydınlık akıtmışken kalplerinizi nasıl karanlığa boğarsınız?

Tanrı, ruhlarınızı bu hayata, bilgiyle artan, gece ve gündüzün sırlarının araştırılmasıyla güzelleşen bir ışık demeti

olarak gönderdi. Nasıl bu ışığın üzerine zayıflayıp sönmesi için kül dökersiniz? Tanrı, aşk ve özgürlük ortamında süzülerek uçmanız için sizlere kanatlar verdi. Neden kanatlarınızın yerine ellerinizi kullanıyor, böcekler gibi yerde sürünüyorsunuz?

Tanrı, sizlerin yüreğine mutluluk tohumları atmışken neden kartalların kapması ya da rüzgarların alıp götürmesi için bu tohumları çekip alıyor, kayalara çalıyor sunuz? Yaratan, gerçek yolunda eğitmeniz, göğüslerini varoluş şarkılarıyla doldurmanız ve yaşama sevincini değerli bir miras olarak bırakmanız için, sizlere erkek ve kız evlatlar vermişken, neden tatlı tatlı uyuyarak onları zamanın pençelerine atıyor, doğdukları topraklarda garip, yeryüzünde mahvolmuş bir şekilde ortada bırakıyorsunuz? Hür çocuğunu köle olarak terk eden bir babayla, kendisinden ekmek isteyen evladına taş veren baba aynı değil mi? Tarla serçelerinin, yavrularına, yırtıcı kuşlara karşı eğitim yaptırdığını görmediniz mi? Ya sizler çocuklarınıza zincirleri, prangaları sürüklemeyi nasıl öğreteceksiniz? Vadideki çiçeklerin tohumlarını, güneşin sıcaklığına emanet ettiğini görmediniz mi? Ya sizler çocuklarınızı soğuk karanlığa nasıl teslim edeceksiniz?”

Halil bir müddet sustu. O kadar çok duygulanmıştı ki artık duygularını ifade edecek kelime bulamıyordu. Kısık bir sesle:

“Bu gece benden duyduğunuz bu sözler, rahipler tarafından kovulmama sebep olan sözlerdir. Kalplerinizde dalgalandığını hissettiğiniz ruh, beni, önünüzde ellerim bağlı ayakta durduran ruhtur. Şimdi tarlalarınızın sahibi ve kilisenizin papazı bana saldırarak beni öldürse, sevinç ve huzur içinde ölürlüm. Çünkü zalimlerin büyük bir suç kabul ettikleri gerçeği sizlere açıklamakla, benim ve sizlerin yaratıcısının iradesi gerçekleşmiştir.”

Halil konuşurken, gür sesindeki büyüleyici ahenk, hayranlıkla izleyen insanların kalplerini heyecanlandırıyordu. Kör iken bir anda gözleri görmeye başlayan birisinin şaşkınlığına benzer bir hayranlıktı bu. Sesinin tatlılığından yaşlı gözlerle onu izleyen kadınların kalbi titriyordu. Şeyh Abbas ve Huri İlyas, kızgınlıktan köpürüyor, üzerlerine diken dolu yastıklar atılıyormuş gibi iki büküm oturuyorlardı. Her biri genci susturmak için çok çabaladı ancak başaramadı; kararlılığıyla kasırgayı, yumuşaklığıyla meltemi andıran yüce bir güçle kalabalığa hitap ediyordu genç.

Halil sözünü bitirince biraz geri çekilerek Rahil ve Meryem'in yanında durdu. Salona derin bir sessizlik çöktü. Sanki geniş salonun dört bir tarafında dalgalanan Halil'in sesi, köylülerin derin bakışlarını uzaklarda bir yere çevirmişti. Şeyh ve papaz, düşünce ve iradeleri ellerinden alınmış gibi, daralan kalplerinin karaltıları önünde ürpererek donakalmışlardı.

Bu esnada suratı asılmış, yüzü sararmış bir halde ayakta duran Şeyh Abbas kısık bir sesle:

“Ne oldu size köpekler! Kalpleriniz mi zehirlendi? Yoksa bedenlerinizdeki hayat mı dondu? Neden kendinize gelerek saçma sapan konuşan bu kâfiri parçalamıyorsunuz? Yoksa bu şeytanın ruhu, ruhlarınızı eline mi geçirdi? Öldürücü bir sihirle bileklerimize kelepçe mi vurdu ki onu yok edemiyorsunuz?” diye bağırarak etrafında ayakta duran insanları azarladı.

Bu sözleri söyler söylemez yanındaki kılıcı kınından sıyırdı, öldürmek için gence saldırdı. Birden halkın arasından iri yapılı birisi ileri atıldı, sakince şeyhe karşı çıkarak:

“Kılıcı kınına sokun, efendim! Eline kılıç alan kılıçla öldürülür,” dedi.

Şeyh Abbas fena halde şaşırmıştı. Kılıç elinden düştü ve:

“Zavallı bir hizmetçi efendisine, velinimetine karşı mı geliyor,” diye bağırdı.

Adam cevap verdi:

“Güvenilir bir hizmetçi, efendisine zulümde ve kötülükte yardım etmez. Bu genç gerçeğin dışında bir şey söylemedi. Dinleyicilere sadece gerçekleri açıkladı.”

Bir başkası öne çıktı ve:

“Bu genç yargılanmayı gerektirecek bir şey söylemedi. Niçin ona baskı uyguluyorsunuz?” dedi.

Bir kadın sesini yükseltti:

“Dine saldırmadı, yaratana küfretmedi. Niçin ona gavur diyorsunuz, dedi.

O anda Rahil cesaretlencerek ileri atıldı ve:

“Bu genç bizim dilimizle konuşuyor ve bizim hakkımızı arıyor. Kim ona bir kötülük yapmak isterse karşısında bizi bulur,” dedi.

Şeyh Abbas dişlerini gıcırdatarak:

“Dul fahişe! Sen de mi isyan ediyorsun? Beş yıl önce bana karşı çıktığında kocana ne olduğunu unuttun mu,” dedi.

Rahil bu sözleri işitince hıçkırıklara boğuldu. Korkunç bir gerçeği öğrenmiş olmanın acısı içinde kıvrandı. Topluluğa dönerek en gür sesiyle:

“Duydunuz mu? Katil, kızgınlık anında suçunu itiraf ediyor. Hatırlarsanız, kocam kırlarda ölü bulunmuştu. Sizler de katili aramış fakat bu duvarların arkasına gizlendiğinden bulamamıştınız? Hatırlarsanız kocam cesur bir adamdı. Şeyh Abbas’ın kötülükleri hakkında konuşur, yaptıklarını eleştirir, zulmüne karşı çıkardı?”

İşte! Tanrı, komşunuzun ve kardeşinizin katilini ortaya çıkarmış, önünüze getirmiştir. Ona bakın ve sapsarı yüzünde yazılı suçunu okuyun. Endişelenen ve homurdanan şu

adama bakın. Dik bakışlarınızı görmemek için nasıl da elleriyle yüzünü kapatıyor? Güçlü efendinize bakın, çürük bir kamyş gibi nasıl da titriyor? Hata işlemiş bir köle gibi önünüzde titreyerek duran büyük zorbaya bakın! Allah, hiç beklemediğiniz bir anda kendisinden korktuğunuz bu katilin iç yüzünü sizlere gösterdi. Beni kadınlarınız arasında dul, kızımı çocuklarınız arasında yetim bırakan aşağılık bir kimseyi ortaya çıkardı.”

Rahil bağırarak konuşurken, sözleri birer yıldırım gibi Şeyh Abbas'ın başına hücum ediyordu. Erkeklerin gürültüsü ve kadınların iniltisi birer ateş parçası gibi, alevli odunlar gibi Şeyh'in beynini dağlıyordu. Bu esnada papaz ayağa kalkarak şeyhi kolundan tuttu ve yerine oturttu. Sonra titrek bir sesle uşaklara:

“Efendinize iftira eden bu kadını yakalayın. Kâfir gençle birlikte sürükleyerek karanlık bir odaya atın. Sizlere karşı çıkan, ikisinin suçuna ortak olur ve onlar gibi kutsal kiliseden mahrum edilir,” dedi.

Uşaklar papazın emirlerine aldırmadılar. Kollarını dahi kıpırdatmadılar. Yerlerinde donup kalarak, elleri ardına bağlı Halil'e, sağında ve solunda, bulutlar üzerinde uçarak takla atmak için açtığı iki kanat gibi duran Rahil ve Merzem'e baktılar.

Bunun üzerine öfkesinden sakalları birbirine karışan papaz:

“Yobazlar! Efendinizin ekmeğine nankörlük mü ediyorsunuz? Günahkâr ve isyankâr bir gençle fahişe ve yalancı bir kadın yüzünden efendinizin cömertliğini inkar mı ediyorsunuz,” dedi.

Yaşça uşakların en büyüğü cevap verdi: .

“Ekmek ve bir dam altı karşılığında Şeyh Abbas'a hizmetçilik ettik, ancak asla onun kölesi olmadık.”

Sözünü bitirir bitirmez paltosunu ve başındaki örtüyü çekip çıkararak Şeyh Abbas'ın önüne, yere fırlattı. Sonra da:

“Kan akıtan birisinin evinde, ruhumun acı içinde kıvrınmaması için bu değersiz elbiselerle bedenimi örtmek istemiyorum,” dedi.

Bütün uşaklar onun gibi davranarak, yüzlerinde bağımsızlık ve özgürlüğün ifadesiyle topluluğa katıldılar.

Huri İlyas uşakların davranışını görünce, sahte otoritesinin yıkıldığını anladı. Halil'i bu köye getiren saate lanet ederek evden çıktı.

Bu sırada birisi topluluktan ileri çıkarak Halil'in bağlarını çözdü ve cansız bir ceset gibi sandalyesine yığılan Şeyh Abbas'a baktı. Kararlılık ve irade dolu bir sesle şöyle seslendi:

“Adi bir suçlu gibi yargılamak için elleri ardına bağlı getirttiğin genç, karanlık kalplerimizi aydınlattı. Bizleri gerçeğe ve bilgiye yöneltti. Yalancı ve fahişe olduğunu iddia ettiğin zavallı bir dul kadın, beş yıldır gizli kalan korkunç gerçeği gözler önüne serdi. Bizlerse suçsuz birisini yargılamak, adaletli birisine zulmetmek için süratle bu eve koşmuşuz!”

Şimdi korkunç günahın ve acımasız işkencelerin karşısında gözlerimiz açıldı. Seni tek başına terk ediyor, aramıza kabul etmiyoruz. Seni görmemezlikten geliyor, ancak senden şikayetçi olmuyoruz. Tanrı'nın sana dilediğini yapmasını umarak senden uzaklaşıyoruz.

Bir anda geniş salonda kadın ve erkek sesleri yükseldi. Birisi:

“Haydi! Günah ve çirkefliklerle dopdolu bu evden çıkalım ve evlerimize gidelim,” dedi

Bir başkası:

“Gelin Rahil’in evine kadar genci izleyelim ve teselli edici hikmetlerini, tatlı sözlerini dinleyelim,” dedi. Bir başkası da şöyle bağıırıyordu:

“Halil ne isterse yapalım. Çünkü bizim neye ihtiyacımız olduğunu bizden daha iyi biliyor.”

Bir diğeri de:

“Adalet ve insaf istiyorsak, yarın liderimiz Emin’e gidelim, Şeyh Abbas’ın suçlarını haber vererek onu cezalandırmasını isteyelim,” dedi.

Bir başkası:

“Liderimizden merhamet dileyerek, Halil’i bu köye bizim başımıza reis olarak atamasını isteyelim,” dedi.

Birisi de:

“Huri İlyas’ı da yaptığı her şeyde şeyhin ortağı olduğu için piskoposa şikayet edelim,” dedi.

Her kafadan bir ses çıkarken ve bu sesler sivri bir ok gibi Şeyh Abbas’ın hızla inip kalkan göğsüne saplanırken, Halil elini kaldırdı, bir el işaretiyle topluluğu susturdu. Sonra onlara şöyle seslendi:

“Kardeşlerim! Dinleyin ve ileri görüşlü olun. Aceleci olmayın. Aşkım adına sizlerden Emin’e gitmemenizi istiyorum.

Sizlere şeyhten daha çok acımaz. Çünkü yırtıcı hayvanlar birbirini ısırılmazlar. Rahibi piskoposa şikayet etmeyin. Çünkü piskopos bilir ki kendi içinde parçalara ayrılan bir kilise yıkılır. Bu köyde kanun koyucunun temsilcisi olmamı istemeyin benden. Çünkü güvenilir bir işçi kötü bir efendiye yardımcı olmak istemez. Sizlerin sevgisini ve şefkatini kazanabilmişsem, bırakın sizlerin arasında yaşayayım, yaşamın sevinç ve üzüntülerinde sizlere ortak olayım, tarlalardaki işi, evlerdeki rahatı sizlerle paylaşayım. Çünkü ben sizlerden birisi gibi olmazsam, vaazlarında erdemini

anlatan fakat kötülükten başka bir iş yapmayan ikiyüzlüler gibi olurum.

Şimdi, sorunumuzu çözdük. Gelin, güneşi iyiler ve kötüler için ışık saçan Allah'ın tahtı önünde Şeyh Abbas'ı vicdan muhasebesine terk ederek gidelim.”

Sözlerini bitirdikten sonra oradan ayrıldı. Topluluk, sanki gencin bedeninde nereye giderse bakışları o tarafa yönlendiren bir güç varmış gibi genci takip etti. Şeyh yerle bir edilmiş bir kule gibi, yenilmiş bir komutan gibi acı içinde tek başına kaldı. Topluluk kilisenin sınırlarına vardığında alacakaranlık ardından ay doğmuş, gökyüzüne gümüş rengi ışıkları yayılmıştı.

Halil arkasına döndüğünde, kadın erkek herkesin yüzünün, çobanını seyreden kuzular gibi kendisine dönük olduğunu gördü. Bu yoksul ve ezilmiş köylülerde, zulme uğramış halkların simgesini, donmuş ve karlara gömülmüş basit kulübelerde zillet ve alçaklıkla kaplanmış bir ülkenin sembolünü görmüş gibi içi burkuldu. İnsanların çığlıklarını dinleyen bir peygamber gibi durdu. Bütün doğu halklarını bu vadilerde, kölelik zincirlerini sürüklerken görmüş gibi yüz hatları gerildi, gözleri büyüdü. Avuçlarını gökyüzüne doğru kaldırarak, dalgaların sesini andıran bir sesle haykırdı:

“Derinliklerin dibinden sana sesleniyoruz ey hürriyet! Bizi duy. Karanlığın her tarafından avuçlarımızı sana açıyoruz, bizleri gör. Senin huzurunda karlar üzerinde secdeye kapanıyoruz, bizlere acı. Şu an huzur veren tahtının önünde, babalarımızın kanlarına bulanmış elbiselerini bedenlerimize bayrak gibi çekerek, kalıntılarına karışmış mezar topraklarını hissederek, ciğerlerine saplanmış kılıçları taşıyarak, göğüslerini delen mızrakları kaldırarak, ayaklarını yok eden zincirleri sürükleyerek huzurunda duruyo-

ruz. Gırtlaklarını yaralayan çığlıklar gibi çığlık atarak, zindanların karanlığını dolduran feryatları gibi feryat ederek, kalplerindeki sızıdan kaynaklanan dualar gibi dua ederek önünde duruyoruz. Sesimize kulak ver ve bizi duy ey özgürlük!

İnsanların iniltisi Nil'in kaynağından Fırat'ın doğduğu yere kadar, cehennem çığlıklarıyla birlikte sana yükseliyor. Yarımadanın en uç noktalarından Lübnan önlerine kadar eller, can çekişircesine titreyerek sana uzanıyor. Körfez kıyısından, çölün en ücra köşesine kadar, gönülden süzülen damlalarla kaplı gözler sana doğru yükseliyor. Ey özgürlük! Dön ve bize bir bak.

Fakirlik ve yokluğun gölgesinde ayakta duran kulübelelerin köşelerinde, senin için sineler yumruklanıyor. Cehalet ve bilgisizliğin karanlığında duran evlerin boşluklarında, kalpler senin huzuruna yöneliyor. Baskı ve işkence örtüsüyle kaplı evlerin görünmez olmuş köşelerinde, ruhlar sana yalvarıyor. Ey özgürlük! Bir bak ve bizlere acı.

Okullarda ve kütüphanelerde fakir genç kızlar sana yalvarıyor. Kilise ve camilerde terkedilmiş kitap sana yöneliyor. Mahkemelerde önemsenmeyen kanun senden yardım istiyor. Ey özgürlük! Bize acı ve bizi kurtar.

Dar caddelerimizde tüccar ömrünü satıyor, sırf karşılığını acımasız haramilere vermek için. Fakat bunlardan kimsenin haberi yok. Çiftçi kurak tarlalarda, toprağı tırnaklarıyla kazıyor. Tohum yerine kalbinin parçalarını saçıyor, gözyaşıyla suluyor. Sonunda eline dikenden başka bir şey geçmiyor. Fakat kimse bilmiyor. Düz ve kurak arazilerde bedevi, bedeni çıplak, ayağı yalın, karnı aç yürüyor. Fakat kimse ona acıtmıyor. Ey özgürlük! Konuş ve bizlere hakikati öğret.

Sürülerimiz, çiçek ve ot yerine diken ve kılçık yiyor. Sı-

ğırlarımız yem yerine ağaç kökü kemiriyor. Atlarımız arpa yerine saman yiyor. Ey özgürlük! Yetiş ve bizi kurtar.

Doğduğumuz andan itibaren gece karanlığı ruhlarımıza çöküyor, şafak vakti ne zaman gelecek, diye soruyoruz. Bedenlerimiz bir hapishaneden diğerine taşınırken, gelip geçen insanlar bizimle alay ediyor. Ne zamana kadar insanların alaylarına tahammül edeceğiz? Boyunlarımız ağır bir boyunduruktan kurtulup daha ağırının altına girerken, diğer milletler bize uzaktan bakarak gülüyor. Ne zamana kadar milletlerin bize gülmesine sabredeceğiz? Birilerinin peşinden giderken bir zincirden kurtuluyor diğerine yakalanıyoruz. Ne zincirler tükeniyor ne de bizler yok oluyoruz. Ne zamana kadar yaşayacağız?

Mısırlıların köleliğinden Babillilerin esaretine, İranlıların sertliğinden Afrikalıların uşaklığına, Rumların baskıcılığından Moğolların zulmüne, Fransızların aç gözlülüğüne... Bizler şimdi nereye gidiyoruz? Akabe önüne ne zaman ulaşacağız?

Firavun'un zulmünden Buhtunasr'ın pençelerine, İskender'in tırnaklarından Herodot'un kılıçlarına, Neron'un pençesinden şeytanın azı dişlerine... Bizler şimdi kimin eline gidiyoruz? Ölüm bizi ne zaman yakalayacak? Ne zaman ölümün huzuruyla rahata kavuşacağız?

Tanrılarının şerefine, tapınak ve mabetlerin sütunlarını bileklerimizin gücüyle yükseltiler. Sığınaklarını kuvvetlendirmek için surların ve burçların yapımında sırtımızda taş ve çamur taşıttılar. İsimlerini ölümsüzleştirmek için bedeni güçlerimizle piramitler yaptılar. Ne zamana kadar inlerde ve kulübelerde yaşarken köşkler ve saraylar yapacağız? Ne zamana kadar soğan, sarımsak yerken ambarları ve mahzenleri dolduracağız? Ne zamana kadar yün ve ipek dokurken, çuval bezi ve paçavra giyeceğiz?

Hile ve kötülükle aşiretleri birbirinden ayırdılar. Grupları birbirinden uzaklaştırdılar. Kabileleri birbirine düşürdüler. Bu sert fırtınalar önünde ne zamana kadar kül gibi dağılacāğız? Ne zamana kadar pis kokan leşin yanında aç aslan yavruları gibi birbirimizle boğuşacağız?

Tahtlarını korumak için, kalplerinin mutluluğu için, Arap olana karşı Dürzü'yü silahlandırıdılar. Sünni ile boğuşması için Şii'yi teşvik ettiler. Bedevi'yi öldürmesi için Kürt'ü desteklediler. Hristiyan ile tartışması için Müslüman'ı cesaretlendirdiler. Ne zamana kadar annesinin kucağında kardeş kardeşle kavga eder? Sevgilinin mezarı başında ne zamana kadar komşu komşuyu tehdit eder? Tanrı'nın gözü önünde haç, hilalden nereye kadar uzaklaşır?

Ey özgürlük! Kulak ver ve bizi duy. Ey yeryüzünde yaşayanların annesi! Dön ve bir bak. Bizler senden sonraki annelerin çocukları değiliz. Bizden birisinin diliyle konuş. Yaşların yanında kurular da yanıyor. Kanatlarının hışırtısıyla bizden birisinin ruhunu uyandır. Bir tek yağmur bulutundan bir şimşek çıkıyor ve bir anda vadilerin boşluklarını, dağların zirvelerini aydınlatıyor. Gücünle bu kara bulutları dağıt, yıldırım gibi yere indir. Kemikler ve kafatasları üzerinde yükselen, haraç parasıyla, kan ve gözyaşına boğulmuş rüşvet altınıyla kaplı tahtların ayaklarını mancınık gibi yerin dibine geçir.

Bizleri duy ey hürriyet! Bizlere acı ey Atina'nın kızı! Ey Zeus'un eşi! Bizi kurtar. Musa'nın sevdiği kadın! Bizi aydınlığa çıkar. Muhammed'in sevgili eşi! Bize yardım et. Ey Mesih'in gelini! Bize hakikati öğret. Ya yaşamak için kalbimize güç ver, ya da düşmanlarımızın kollarına güç ver ki yok olalım, neslimiz tükensin ve rahata kavuşalım."

Halil gökyüzüne doğru yalvarırken, çiftçilerin gözleri onu izliyor, sesinin ahengiyle duyguları harekete geçiriyor-

du. Bedenleri Halil'in nefesleriyle uçuşuyor, göğüsleri Halil'in kalp atışlarından sarsılıyordu. Bir anda, ruh ve beden gibi onlardan birisi oluvermişti. Yalvarmasını bitirince onlara döndü ve sakince:

“Bu gece, gündüzün aydınlığını göstermek için bizleri Şeyh Abbas'ın evinde topladı. Zavallılar, civcivler gibi anlaşılarak, ölümsüz ruhun kanatları altına sığınmamız için bu soğuk havada bizi beklettiler. Şimdi herkes yatağına gitsin. Sabahleyin kardeşiyle karşılaşmayı bekleyerek uyunun.”

Sözünü bitirdikten sonra Rahil ve Meryem'in adımlarını takip ederek kulübelerine yürüdü. O anda topluluk dağıldı. Her biri duyduğunu ve gördüğünü düşünerek, içinde yeni bir hayatın dokunuşunu hissederek evine gitti. Bir saat bile geçmeden kulübelerdeki kandiller söndü. Köy huzur örtüsüne büründü. Çiftçilerin ruhları rüyalar alemine daldı. Geride kalan Şeyh Abbas'ın ruhu ise günahları önünde titreyerek, kuruntularının azı dişleri arasında gece karaltılarıyla sabahladı.

VIII

Halil, ruhunun gizlerini köylülere aktarırken iki ay geçmişti. Onlara her gün bilmedikleri hakları ve sorumlulukları hakkında konuşuyor, aç gözlü rahiplerin yaşamını gözleri önünde canlandırıyor, acımasız hakimlerin haberlerini kulaklarına tekrarlıyordu. Onlarla arasında, suçları birbirine bağlayan ezeli kanunlara benzer çok kuvvetli, duygusal bir bağ oluşmuştu. Köylüler de kurak tarlaların yağmurun yağışıyla neşelenmesine benzer bir sevinçle ona kulak veriyorlardı. Yalnız kaldıkları zamanlarda, sözlerini tekrarlıyorlar, ona olan sevgilerinden soyut manalara somut be-

denler giydireyorlardı. Artık hiç biri, müttefiki olan şeyhin suçunun ortaya çıkmasıyla kendilerine yaltaklanan, mermer gibi sert iken mum gibi yumuşayarak kendilerine yakınlaşmaya çalışan peder Huri İlyas'a da aldırımıyordu.

Şeyh Abbas'a gelince deliliğe benzer bir hastalığa yakkalanmıştı. Kafese kapatılmış bir kaplan gibi, evinin verandasında gidip geliyor, uşaklarına en gür sesiyle bağıırıyor fakat duvarlardan başkası cevap vermiyordu. Yardım istemek için adamlarına seslendiğinde, sert mizaçlı olması sebebiyle, çiftçilerin katlandıkları zulüm ve baskıdan nasibini alan zavallı karısından başka kimse yardımına gelmiyordu.

Oruç ayı gelmiş, gökyüzü ilkbaharın gelişini müjdelemişti. Kış fırtınalarının sona ermesiyle birlikte şeyhin ömrü de sona ermiş, korkunç acı veren bir can çekişmeden sonra şeyh nihayet ölmüştü. Varlığını hissettiğimiz fakat göremediğimiz tahtın önünde çıplak bir vaziyette dikilerek hesap vermek için amellerinin kefenine bürünerek gitmişti ruhu.

Ölümünden sonra çiftçiler ölüm sebebi hakkında tartışmaya başladılar. Bir kısmı bilincini kaybettiğini, delirerek öldüğünü söylerken, bazıları da nüfuzunu kaybedince ümitsizliğin hayatını zehir ettiğini, bu nedenle de intihar ederek öldüğünü söylüyorlardı. Karısına baş sağlığına giden kadınlar ise kocalarına, şeyhin korku içinde titreyerek öldüğünü, çünkü Sem'ân Râmi'nin, kana bulanmış elbiseler içinde ona gözüküğünü ve gece yarısı onu zorla, beş yıl önce ölü olarak bulunduğu yere götürdüğünü haber veriyorlardı.

Nisan günleri köyün sakinlerine, Halil ve Rahil'in kızı Meryem'in ruhları arasında var olan gizli aşkın sırlarını açığa vurdu. Mutluluktan yüzleri gülüyor, sevinçten yerle-

rinde duramıyorlardı. Artık kalplerini uyandıran gencin kendi muhitlerinden daha geniş ve daha gelişmiş bir yere gitmesinden korkutuyorlardı. Kendilerine yakın bir komşu, her birinin sevgili bir akrabası olması sebebiyle çevresinde dolanarak birbirlerini müjdeliyorlardı.

Hasat mevsimi gelince çiftçiler tarlalarına gittiler. Ürünlerini harmanlara yığdılar. Şeyh Abbas ürünlerini gasbetip ambarlarına ve mahzenlerine doldurmak için orada değildi! Her bir çiftçi ekip diktiği tarlanın ürününü alıyordu. Kulübeler buğday, arpa, şarap ve yağ ile dolmuştu.

Halil'e gelince, oyun ve eğlencelerinde onlara katılıyor, ekinlerin ve meyvelerin toplanmasında, üzümlerin suyunun sıkılmasında onlara yardım ediyordu. Sadece sevgisi ve çalışkanlığıyla onlardan ayrılıyordu.

O tarihten günümüze kadar bu köydeki her çiftçi, zahmetle ektiği tarlayı, sevinçle kendisi hasat etti. Güçlülükle yetiştirdiği bahçenin meyvelerini, sevinçle kendisi topladı. Toprak ekenin; bağlar, çapalayıp bakanın oldu.

Şu an bu olayın üzerinden yarım asır geçti. Lübnanlılar uyanarak gözlerini açtılar. Yolu düşüp sedir ormanına uğrayan yolcu, vadinin yamacında bir gelin gibi süzülen bu köyün güzelliklerini düşündüğünde, kulübelerin, verimli tarlalar ve yeşil bahçeler arasında güzel evlere dönüştüğünü görür. Köyde yaşayanlardan birine Şeyh Abbas'ın hayatını sorduğunda utanarak, yerlere serilmiş duvarları, yıkılmış taşları gösterir ve:

- İşte bu Şeyh Abbas'ın köşkü, bu da hayat hikayesi," der.

Halil'i sorduğunda ise eliyle gökyüzünü göstererek şöyle cevap verir:

- Sevgili Halil'imiz işte orada yaşıyor. Hayat hikayesini ise babalarımız, kalplerimizin yapraklarına ışıklı harf-

lerle yazdılar. Bu öyküyü günler ve geceler asla silemeyecek...

Mezarların Çılgılığı

I

Kral, makamına doğru yürüdü; bağdaş kurup oturdu. Akıl hocaları, sağına ve soluna yerleştiler. Çizgili ve asık yüzlerinde satırlar ve sayfalar okunuyordu. Askerler bir ellerinde kılıç, diğer ellerinde mızrak salonda yerlerini aldılar. Diğerleri de kralın tam karşısında toplanmıştı. Bunların bir kısmı meraklı izleyicilerden oluşuyordu. Kimisi de yeni işlenmiş bir cinayet hakkında kralın hükmünü bizzat kulaklarıyla duymak için beklemekteydi. Başlar eğilmiş, boyunlar bükülmüş, nefesler tutulmuştu. Kralın bakışları çok etkileyiciydi. Gözlerinde korku salan, kalpleri titreten, gönülleri ürküten sihirli bir güç vardı. Nihayet mahkeme saati geldi ve celse açıldı. Kral elini kaldırarak kükredi:

- Suçluları teker teker huzuruma getirip suç ve kabahatlerini söyleyin.

Zindanın kapısı hemen aralandı. Vahşi bir canavar esnedi; ağzı açıldı, yırtıcı dişleri göründü. Kasvet kokan duvarlar göründü. Pranga ve zincir sesleri yükseldi her taraftan. Mahkumların iniltileri ve feryatları zincir seslerine karıştı. Herkes başını çevirdi, boynunu uzattı. Onlar, bu töre müsabakasını izlemek ve ölümün bu mezardaki kurbanını nasıl parçaladığını gözleriyle görmek istiyorlardı.

Bir süre sonra zindanın kapısında iki asker göründü. Bir delikanlıyı getiriyorlardı. Elleri bağlı, yüzü asıktı. Umursamaz tavırları vardı. Onurlu ve şerefli biri olduğu her halinden belli oluyordu. Askerler, delikanlıyı mahkemenin ortasında durdurdular ve birkaç adım geri çekildiler. Kral ba-

kışlarını bir süre delikanlının üzerinde gezdirdi. Sonra sordu:

- Yargının pençesinde değil de, sanki şerefli bir makamdaymış gibi huzurumuzda kasılan bu küstahın suçu nedir?

Muhafız hemen cevap verdi:

- O, azılı bir katildir. Dün, kralımızın köylerde görev başında bulunan bir komutanını öldürmüş. Yakalandığında hâlâ elinde bulunan kılıçtan kan damlıyormuş.

Kral, tahtının üzerinde gerildi. Gözlerinden öfke kıvılcımları uçtu. Avazı çıktığı kadar bağırdı:

- Onu zindana atın! Zincire vurun! Sabah erkenden kılıcının keskin yanıyla boynunu vurun! Cesedini çöle atın; kurda kuşa yem olsun. Rüzgar pis kokusunu sevenlerinin, dostlarının burnuna soksun.

Delikanlıyı tekrar zindana götürdüler. Herkes üzgün bakışlarla ona bakıp derin derin iç çekiyordu. Delikanlı, ömrünün baharında genç bir savaşçıydı. Pehlivan gibiydi, yakışıklıydı.

Askerler zindandan çıktılar. Bu sefer, genç bir kızı getiriyorlardı. Kız, çelimsiz fakat güzeldi. Çehresine ümitsizlik, omuzlarına çaresizlik çökmüştü. Gözleri dolu dolu olmuştu. Hüzün ve keder boynunu bükümüştü. Kral, genç kıza baktı. Şöyle dedi:

- Hakikatin karşısındaki gölge gibi önümüzde duran bu cılız kadın ne yapmış?

Muhafız şöyle cevap verdi:

- O, bir fahişedir. Kocasını bir gece ansızın eve gelmiş, onu sevgilisinin kollarında yakalamış ve polise teslim etmiş. Sevgilisi ise kaçarak kayıplara karışmış.

Kral, kadını süzmeye başladı. Kadın utandı. Başını önüne eğdi. Bir süre sonra kral, sert ve acımasız bir tavırla şöyle haykırdı:

- Onu zindana atın! Dikenli bir yatağa yatırın; kirlettiği yatağının kıymetini anlasın. Sirkeli ebu cehil karpuzu içirin; ateşli öpüşmelerin hazzını hatırlasın. Sabah olunca da üstünü soyun, sonra şehir dışına çıkarın ve taşlayarak öldürün. Cesedini de orada bırakın; çakallara, çıyanlara yem olsun, kemiklerini de kurtlar, böcekler yesin.

Genç kız, zindanın karanlığında gözlerden kayboldu. Bütün gözler onun peşi sıra bakıyordu. Kralın adaleti herkesi hayran bırakmıştı. Bazıları ise genç kızın güzelliğine yanıyordu.

Askerler üçüncü defa göründüler. Bu sefer; zayıf, yaşlıca birini getiriyorlardı. Yaşlı adam titreyen dizlerini, paçavraya dönmüş elbisesinin bir parçasıymış gibi peşinden sürüklüyordu. Kaygılı bakışlarla her tarafa bakıyordu. Kederli bakışlarından adeta umutsuzluk, fakirlik ve bahtsızlık fışkırıyordu.

Kral ona doğru baktı. Tiksinmiş bir tavırla şöyle dedi:

- Canlılar arasında dolaşan ama ölümlere benzeyen bu pisliğin suçu ne peki?

Muhafız şöyle cevap verdi:

- O, gözü dönmüş bir hırsızdır. Geceleyin kiliseye girmiş. Masum rahipler onu yakalamışlar ve üzerinde kutsal kurban kaplarını bulmuşlar.

Kral, yaşlı adama döndü. Yırtıcı bir kartal, kanadı kırık bir serçeye bakıyordu. Şöyle haykırdı:

- Onu zindana atın. Prangaya vurun. Sabah olunca keten bir iple yüksek bir ağaca asın. Cesedini de yer ile gök arasında asılı bırakın; toprak onun günahkâr bedeniyle kirlenmesin, rüzgar kokuşmuş cesedini savursun atsın.

Hırsız tekrar zindana göturdüler. Halk, kendi arasında şöyle fısıldıyordu:

- Nasıl olur da bu nankör bunak, kilisenin kutsal kaplarını çalmaya cüret eder?

Kral kalktı, makamından ayrıldı. Bilgeler ve kanun adamları da onu izlediler. Önünde ve arkasında askerler yürüyordu. Herkes dağıldı. Geride sadece mahkumların fer-yatları ile bahtsızların zindan duvarlarında yankılanan iniltileri kaldı. Duvarlarda ise hayaletlerin siluetleri vardı.

Bütün bunlar oldu ve ben orada tıpkı hayaletleri gözetleyen bir ayna gibi dikilmiştim. İnsanların insanlar için koyduğu kuralları düşünüyordum. İnsanların adalet dediği şeyi düşünüyordum. Hayatın sırrını arıyordum. Varlığın anlamını araştırıyordum. Nihayet düşüncelerim dağıldı. Günün ışığı sisin içinde kayboldu. Ben de oradan ayrıldım. Kendi kendime şöyle diyordum:

- Ot, toprağı emer; koyun, otu yer; kurt, koyunu boğazlar; gergedan, kurdu öldürür; aslan, gergedanı parçalar ve ölüm, aslanı yok eder.

Peki ölümü yenip bu haksızlıkları ebedi bir adalete çevirecek bir güç yok mudur? Bütün çirkin şeyleri güzel bir neticeye bağlayacak bir güç yok mudur acaba? Hayatı bütün yönleriyle aynı anda sevgiyle saracak bir güç yok mudur? Tıpkı bütün nehirleri ahenkle derinliklerine çeken bir deniz gibi, öleni ve öldüreni, fahişeyi ve sevgilisini, hırslı ve mal sahibini, kralın mahkemesinden daha yüksek ve daha yüce bir mahkemede yargılayacak bir güç yok mudur acaba?

II

Ertesi gün şehir dışına çıktım. Kırlarda yürüyecektim. Kırkların sessizliği, ruhu dinlendirir; temiz havası, dar sokakların ve karanlık evlerin yarattığı bezginlik ve miskinlik mikroplarını yok eder. Vadiye ulaşınca, etrafa şöyle bir

baktım. Bir de ne göreyim; sürü sürü kartal, atmaca ve leş kargası havalanıp konuyordu. Her tarafta, yırtıcı kuşların sesi, ısıkları ve kanat çırpmaları. Çevreyi süzerek biraz ilerledim. Biraz ileride, yüksek bir ağaca asılmış bir erkek cesedi, öldürüldüğü taşların arasında bırakılmış çıplak bir kadın cesedi ve toprağı sulayan bir kan gölüne batmış, başı gövdesinden ayrılmış bir gencin cesedi...

Donup kaldım. Bu korkunç sahne şuurumun üstüne kap-kara bir perde çekmişti. Baktım, fakat kanlara bulanmış cesetlerin arasında dikilmiş ölümün ürkütücü silüetinden başka bir şey göremedim. Kulaklarımı açtım, fakat insan töresinin kurbanlarının üzerine çöreklenmiş kargaların sesi ile hiçliğin çığlığından başka bir şey duyamadım.

Üç tane insan... Daha dün hayatın kucığında idiler. Bu gün ise ölümün pençesinde can verdiler.

Üç insan... İnsan töresini, insan kuralını çiğnediler. Kokuşmuş yasalar onların elini kesti, onları ezdi geçti.

Üç insan... Cehalet onları suçlu ilan etti, onlar güçsüzdür. Töre onları yok etti, töre güçlüdür.

Bir insan... Başka bir insanı öldürdü; herkes, azılı katil dedi. Kral onu öldürdü; herkes adaletli kral dedi.

Bir insan... Kiliseyi soymaya kalktı; herkes, gözü dönmüş hırsız dedi. Kral onun hayatını elinden aldı, herkes, erdemli kral dedi.

Bir kadın... Kocasına ihanet etti; herkes, fahişe dedi. Kral onu çıplak olarak teşhir etti ve herkesin gözü önünde taşlayarak öldürttü, asil kral dediler.

Kan dökmek haramdır. Peki, kralın kan dökmesi helal midir?

Mal gasbetmek suçtur. Peki, can gasbetmek erdem midir?

Kadının ihaneti iğrençtir. Fakat insanı taşlayarak öldürmek güzel midir?

Yasa, bir kötülüğe, daha büyük bir kötülük ile karşılık vermek midir? Töre, bir yanlış daha büyük bir yanlış ile düzeltmek midir? Adalet, bir suç daha büyük bir suç ile cezalandırmak mıdır?

Kral, hayatında hiç düşman öldürmedi mi? Gücsüz tebaasının malını mülkünü hiç mi gasbetmedi? Güzel bir kadını hiç mi arzu etmedi? Kendisi bu yasakları hiç mi çiğnememişti de katili idam etmek, hırsız asmak, zina yapmış kadını taşlayarak öldürmek ona serbest olmuştu?

Peki, o hırsız ağaca asanlar kim? Gökten inen melekler mi, yoksa ellerinin ulaşabildiği her şeyi gasp edip çalan insanlar mı?

Ya şu katilin başını kim kesti? Göklerden inen peygamberler mi, yoksa her yerde kan döken, insan öldüren askerler mi?

Hele şu zina yapmış kadını taşıyanlar? Onlar kim acaba? İbadethanelerinden çıkıp gelen samimi temiz kullar mı, yoksa karanlık perdelerin arkasında her türlü çirkinliği işleyip her türlü ahlâksızlığı yapanlar mı?

Yasa... Yasa nedir ki? Yasanın, semanın bağrından gün aydınlığıyla indiğini kim görmüştür? Hangi beşer, Allah'ın kalbini açıp bakmış da, onun beşerden ne istediğini anlayabilmiştir? Hangi nesil zamanında melekler, insanlar arasında dolaşmışlar da, "gücsüzlere hayatı zindan edin, düşkünlerin boynunu vurun, günahkarları demir pençelerinizle ezin" demişlerdir?

Zihnim bu düşüncelerle kaynıyor, duygularım da bunları hissediyordu. Bu sırada yakınlarda birtakım ayak sesleri işittim. Etrafa baktım. Ağaçların arasından genç bir kız görüldü. Yavaş yavaş cesetlere yaklaştı. Tedirgindi. Korkulu bakışlarla etrafa bakıyordu. Sonunda delikanlının kesilmiş başını gördü. Bir anda dünyası karardı. Yürek par-

çalayan çığlıklar kopardı. Delikanlının üzerine kapandı. Onu bağına bastı. Titriyordu. Gözlerinden yaşlar boşanıyordu. Parmak uçlarıyla, onun kıvrıkcık saçlarını okşuyor, ta ciğerinden gelen yürek parçalayıcı feryatlar koparıyordu. Sonunda bitkin düştü. Gücü kesildi. Sonra parmaklarıyla toprağı eşelemeye başladı. Genişçe bir mezar açtı. Cesedi mezara taşıdı. Yavaşça yatırdı. Kanlı başım omuzlarının arasına koydu. Üzerini toprakla örttü. Başucuna, başını kesen kılıcı dikti. Tam dönmek üzereyken, ona doğru yürüdüm. Ürktü. Korkuyla titredi. Sonra başını önüne eğdi. Yanaklarından yağmur gibi sıcak yaşlar boşanıyordu. İç çekeerek şöyle dedi:

- İstersen beni krala şikayet edebilirsin. Beni utanç pençesinden kurtaran bu genç haklı iken, onun cesedini yırtıcı kuşlara ve vahşi kurtlara terk etmektense, ölmek benim için daha iyidir. Şöyle dedim:

- Benden korkma bahtsız kızım. Ben sevgilinin yasını senden önce tuttum. O seni utanç pençesinden nasıl kurtardı? Sen asıl bunu anlat bana.

Anlatmaya başladı; hicırıklar sözcükleri boğazına düğümlüyordu:

- Kralın kumandanı vergileri toplayıp teslim alıyordu. Bizim tarlamıza geldi. Beni görünce hayran hayran fakat korkutucu bakışlarla süzdü. Sonra bizim tarlaya zenginlerin bile ödeyemeyeceğı çok yüksek bir vergi koydu. Oysa babam çok fakir bir çiftçidir. Hemen ardından da krala para yerine beni götürmek üzere, yakaladı. Ağlayarak ona yalvardım fakat umursamadı. Babamın yaşlı olduğunu böylelikle yalvarıp yakardım fakat hiç aldırmadı. Bunun üzerine ben de çığlık çığlığa köyün erkeklerinden yardım istedim. Nişanlım olan bu genç yetişti ve beni onun vahşi pençelerinden kurtardı. Kumandan çılgına döndü. Onu öl-

dürmeye kalktı. Nişanlım ondan önce davrandı. Duvarda asılı bulunan eski bir kılıcı kaptı. Kendisini ve benim ırzımı korumak için onu öldürdü. Onurlu olduğu için azılı caniler gibi kaçmadı. Aksine zorba kumandanın cesedinin başında bekledi. Bir süre sonra askerler geldi. Onu zincire vurdular ve zindana götürdüler.

Olanları böyle anlattı. Hüzün damlayan, yürek parçalayan bakışlarla bana baktı. Sonra koşarak gitti.

Bir süre sonra, körpe bir delikanlının, elbisesiyle yüzünü gizleyerek geldiğini gördüm. Taşlanarak öldürülen kadının cesedine doğru yürüdü. Cesedin başında durdu. elbiselerini çıkardı. Üzerini örttü. Kuşağından bir hançer çıkardı. Toprağı kazmaya başladı. Sonra cesedi itina ile taşıdı. Üzerini toprakla örttü. Her avuç toprağa bir avuç gözyaşı döktü. Sonra oracıkta bir demet çiçek topladı. Mezarın başucuna koydu. Boynu bükülmüştü. Omuzları çökmüştü. Gitmeye yeltenince, onu durdurdum. Şöyle dedim:

- Bu zavallı kadın senin neyin oluyor? Niçin onun bahtsız bedenini yırtıcı kuşlardan korumaya çalışıyorsun? Sen, kralın emrine aykırı davranıyorsun; kendi hayatını da tehlikeye atıyorsun.

Bana baktı. Ağlamaktan ve uykusuzluktan ferî sönmüş gözleri, üzüntüsünü yeterince anlatıyordu. Acı bir iç çekiş ve boğuk bir sesle şöyle dedi:

- Onun, uğruna taşlanarak öldürüldüğü o bahtsız kişi benim. Daha çocukluğumuzdan beri sokakta oyun oynadığımız zamanlardan beri onu sevmiştim. O da beni sevmişti. Büyüdük. Sevgimiz de bizimle beraber büyüdü. Nihayet kalplerimiz sevgimize ram oldu. Sevgimiz bizi kucakladı. Biz ona sırlarımızı açtık. O, bizi bağrına bastı.

Bir gün ben şehir dışında iken, babası onu istemediği biriyle zorla evlendirmiş. Döndüğümde, olanları duydum.

Dünyam karardı. Artık benim için hayat çekilmez olmuştu. Sonunda duygularım ağır bastı ve beni tıpkı bir âmâ gibi peşinden sürükledi; gizlice sevgilime gittim. Bütün istediğim onun yüzünü görebilmek, sesini duyabilmektir. Yanına gittiğimde yalnızdı; kara bahtına yanıyor, geçmişimizin yasını tutuyordu. Yanına oturdum. Sakin sakin konuştuk. İffetimizi çiğnemedik. Daha bir saat kadar olmamıştı, ansızın kocası içeri girdi. Beni orada görünce adeta çıldırdı; vahşi pençelerini onun narin boynuna geçirdi ve avazı çıktığı kadar bağırdı:

“Koşun! Bakın! Bu... Bu bir fahişe! Bu da sevgilisi!”

Komşular koştular. Sonra askerler olayı araştırmaya geldi. Kocasını onu askerlerin kaba ellerine teslim etti. Üstü yırtık, başı açık göturdüler onu. Bana gelince, kimse bana dokunmadı. Çünkü kör yasa ve kokuşmuş töre sadece kadını cezalandırır. Erkeğe dokunmaz. Çünkü kadın zayıftır.

Genç, yüzünü elbiseleriyle gizleyerek şehre doğru yola koyuldu. Ben iç çekiyor, düşünüyor ve bekliyordum. Rüzgar ağacın dallarını sarstıkça, hırsızın hâlâ asılı duran cesedi hafifçe sallanıyor, onu yere indirip onur savaşçısı ile aşk şehidinin yanına yatırmaları için gökteki ruhlardan imdat istiyordu.

Bir saat kadar sonra üzerinde eski bir paçavra bulunan zayıf bir kadın görüldü. Asılmış adamın yanına koşturup canhıraş feryatlar kopararak göğsünü dövmeye başladı. Sonra ağaca tırmandı. Keten ipi dişleriyle kemirmeye başladı. Ceset bir kütük gibi yere düştü. Hemen aşağı indi. İki mezarın yanında yeni bir mezar açtı. Cesedi gömdü. Üzerini toprakla örttü. İki dal buldu. Onlardan bir haç yaptı. Başucuna dikti. Geldiği yere yöneldi. Seslendim:

- Bre kadın! Sana ne oldu da geldin, gözü dönmüş bir hırsız gömdün?

Çukurlaşmış, yoksulluk ve keder damlayan gözlerle baktı bana. Şöyle dedi:

- O benim biricik kocam, can yoldaşım, çocuklarımın babasıdır. Büyükleri sekiz, küçükleri henüz süten kesilmemiş beş çocuk açlıktan kıvranıyorlar... Kocam hırsız değil, bir çiftçidir. Kilisenin arazilerini ekip biçiyordu. Ama rahipler bize sadece bir lokma ekmek veriyorlardı. Onu da akşamleyin aramızda paylaşıyorduk. Sabaha hiçbir şey kalmıyordu.

Genç iken, alnının teriyle kilisenin tarlalarını suluyor, bostanları ekiyordu. Ama yıllar süren zahmetli çalışmalar gücünü tüketti, takatini kesti; hastalıklar bedenini istila etti. Rahipler de kocamı kovdular. Şöyle dediler: “kilisenin artık sana ihtiyacı yok. Şimdi git, çocukların büyüyünce onları gönder, tarlada senin yerini alsınlar.” Ağladı. Beni de ağlattı. İsa Mesih adına onlardan merhamet diledi. Melekler ve azizler adına yalvardı onlara. Fakat onu dinlemediler. Ne bize, ne de aç ve çıplak çocuklarımıza acıdılar. Kocam şehre iş aramaya gitti ama eli boş döndü. Çünkü şehirde sadece güçlü kuvvetli gençlere iş verirler. Sonra yol kenarına oturdu ve dilendi. Ama hiç kimse ona hiçbir iyilik yapmadı. Hatta yanından geçerken, “hayatın zorluklarına yenilmiş kimseye sadaka verilmez,” diyorlardı.

Derken bir gece, yokluk canımıza tak etti. Çocuklar açlıktan iki büklüm oldular. Hele emzikli olanı, memelerimi emdikçe emiyordu fakat süt yoktu. Birden kocamın tavırları değişti. Karanlıkta gizlice gitti. Rahiplerin tahılları ve üzüm şarabını koydukları depolardan birine girmiş, bir torba unu sırtına vurmuş, tam dönmek üzereyken birkaç adım bile atamadan papazlar uyanıp onu yakalamışlar, ağır hakaretler edip insafsızca dövmüşler. Sabah olunca da askerlere teslim edip bu, gözü dönmüş bir hırsızdır, kilisenin altın kaplarını çalmak i-

çin kiliseye girmiş dediler. Askerler de onu zindana götürdüler. Oradan da bedeniyle vahşi hayvanların karnını doyurmak için dar ağacına götürdüler. Sırf o, daha kilisede hizmetçi iken yardımcılarıyla beraber topladığı ekinlerin artıklarıyla aç çocuklarının karnını doyurmaya çalıştığı için.

Yoksul kadın gitti. Kesik kesik sözleri, yükselip alçalan, süzülüp yayılan siluetler bırakmıştı havada.

Üç mezarın arasında sallanıp duruyordum. Elimden hiçbir şey gelmiyordu. Dilim tutulmuştu. Boşalan gözlerim duygularımı anlatıyordu. Düşünüp taşınmaya çalıştım. Ruhum sızdı. Ruh çiçek gibidir; karanlık basınca yapraklarını kapatır, gecenin hayallerini solumaz.

Bekliyordum. Mezarların taze toprağından yeri göğü inletemen haksızlık çılgınlıkları yükseliyor, bir şeyler yapmam için kullaklarımı zonklatıyordu.

Sessizce bekledim. İnsanlar sessizliğin anlattıklarını anlayabilselerdi, ormandaki vahşi hayvanlara değil, Tanrıya daha yakın olurlardı.

İç çekerek bekledim. Eğer iç çekişlerimin kıvılcımları bu ormandaki ağaçlara dokunuverseydi, o ağaçlar galeyana gelir, yerlerinden ayrılır, bölük bölük gider, budanmış dallarıyla kral ve askerleriyle savaşır, gövdeleriyle kiliseyi rahiplerin başına yıkarlardı.

Bekliyordum. Öyle bakıyordum. Bakışlarımdan sıcak sıcağın şefkat, yanık yanık hüznün damlıyordu yeni mezarların üstüne.

Bir yiğidin mezarı... Hayatıyla güçsüz bir bakirenin şerefini savundu, onu vahşi bir canavarın pençelerinden kurtardı. Cesaretinin mükafatı olarak başı kesildi. Genç kız, şiddet ve zorbalık ülkesinde mertliğin akıbetini güneşin gözü önünde haykıran bir sembol olsun diye bu kılıcı mezar taşı olarak onun başucuna dikti.

Genç bir kadının mezarı... İhtiraslar bedenini gasbetmedi, sadece aşk onu okşadı. Taşlandı. Çünkü kalbi, ölünceye kadar sadık kalmayı yeğlemişti. Sevgilisi, usul usul sararıp solması, mal ve mülkün kör, cehaletin sağır ettiği bu topluma, aşkın kutsadığı ruhların akıbetini haykırсын diye dingin cesedinin başına bir demet kır çiçeği bıraktı.

Yoksul bir fakirin mezarı... Kilisenin tarlaları, pazularını kırdı. Rahipler, başka pazular kırmak için onu kovdular. Çocuklarına ekmek götürmek için çalışmak istedi. Ama iş bulamadı. Sonra aynı maksatla dilenmeyi göze aldı. Yine olmadı. Yokluk, kendi elleriyle ve alnının teriyle topladığı ekinden birazcık almaya zorladı onu. Onu yakaladılar ve öldürdüler. Onun dulu, yıldızlar; Hristiyan öğretilerini boyun vuran, güçsüzleri ve düşkünleri ezen kılıçlara çeviren rahiplerin zulümlerine ve gecenin sessizliğinde tanık olsun diye başucuna bir haç dikti.

Güneş gözlerden kayboldu. Belli ki, insanların dertlerinden usanmış, haksızlıklarından tiksinimişti. Akşam vakti tabiatın bedenine baktım. Kollarımı mezarlara ve üzerindeki sembollere doğru açtım. Avazım çıktığıınca bağırdım:

- Ey cesaret! İşte kılıcın, toprağa gömülmüş! Bunlar da senin çiçeklerin, ey aşk, alevlerin yaladığı! Bu da senin haçın, ey İsa Mesih! Onu da gecenin karanlığı sarmıştır.

Verde el-Hânî

Genç bir kıza aşık olan, onu kendine hayat arkadaşı olarak seçen, alın terini ve sevgisini ayaklarının altına seren, bütün servetini önüne koyan, sonra birden, sevgisini kazanmak için gece gündüz çalıştığı kadının, gizemli sevgisiyle mesut olmak, duygularından faydalanmak için kalbini bir başka erkeğe karşılıksız verdiğini fark eden erkek ne talihsiz bir erkektir!

Karısını; gençlik uykusundan uyandığında mal ve hediyelere boğan, cömertçe ve sevgiyle giydiren, ancak hayat veren aşk ışıyla onun kalbini okşayamayan, Allah'ın erkeğin gözünden kadının kalbine akıttığı semavi iksirle ruhundaki açlığı doyuramayan bir erkeği evinde bulan kadın ne talihsiz bir kadındır!

Reşit Numan Bey'i gençliğimde tanımıştım. Beyrut'ta doğmuş büyümüş bir Lübnanlıydı. Mazide kalmış başarılarını sürekli hatırlatan, atalarının şerefinden bahseden olayları sık sık tekrarlamaya özen gösteren köklü ve zengin bir aileye mensuptu. Yaşantısında atalarının inanç ve anelerine ayak uydurmuş, doğunun gökyüzünde kuş sürüleri gibi dalgalanan batı moda ve adetlerini taklit etmesinde de atalarının yolunu benimsemiş birisiydi.

Reşit Numan Bey temiz kalpli, üstün ahlâklı birisiydi. Ancak Suriye'de yaşayanların pek çoğu gibi, olayların gerisini araştırmaz, sadece dış görünüşü ile yetinirdi. Kendi benliğinin sesine kulak vermezken, çevresindekilerin sözlerini dinlemek için duyularını seferber ederdi. Hayatın sırları hakkındaki basireti körleştiren, var olmanın sırlarını kavramak yerine insanın dikkatini anlık zevklere yönlendiren sahte parıltılara ilgi duyardı. İnsanlara karşı sevgilerini

ve nefretlerini çabucak ortaya koyan, bir müddet sonra da, pişmanlığın alay ve eğlence konusu olduğu bir ortamda pişmanlık duygusuna kapılan kimselerdendi.

İşte aile hayatını saadete çeviren gerçek aşkın gölgesinde bedenlerini birleştirmeden Önce Reşit Numan Bey'i Verde Hanımefendiye yakınlaştıran ahlâki niteliklerdi bunlar..

Birkaç yıl Beyrut'tan uzak kaldım. Geri dönüp Reşit Numan Bey'i ziyarete gittiğimde onu, bedeni zayıflamış, siması kararmış buldum. Hüzünlü karaltılar titreşiyordu asık çehresinde. Üzgün gözlerinden acı veren bakışlar yayıliyordu. Her halinden hayal kırıklığına uğradığı, derin bir ümitsizliğe kapıldığı belli oluyordu. Etrafındakilere sordum ancak zayıflamasının ve moral bozukluğunun sebebini öğrenemedim. Sonunda ona sordum:

- Ne oldu sana? Nerede o bir ışık gibi yüzünden yayılan tebessümler? Nereye gitti o gençliğindeki neşen? Yoksa ölüm, seninle değerli bir dostunun arasını mı ayırdı? Parlak günlerinde biriktirdiğin mallarını kara geceler mi alıp götürdü?

Doğru söyle bana, bedenini kucaklayan bu üzüntü de ne? Vücudunu ele geçirmiş bu zayıflık da neyin nesi?

Güzel günlerde yaşadığı anıların etkisiyle bana üzgün bir bakış attıktan sonra gözlerini kaçırdı. Ümitsizlik dolu, boğuk bir sesle şöyle dedi;

- İnsan değerli bir dostunu kaybettiğinde etrafına şöyle bir baksa, pek çok dost bulur, sabreder, teselli bulur. Malı kaybolsa biraz düşündüğünde mal kazandıracak gayreti kendisinde bulur. Kaybettiğini geri kazanır, olanları unuttur ve bir daha da düşünmez. Ancak insan gönül huzurunu kaybederse onu nerede bulabilir, bu durumu nasıl telafi edebilir?

Ölüm elini uzatarak sana sert bir tokat atıyor, acı duyuyorsun. Ancak bir gün bile geçmeden hayatın parmaklarının seni okşadığını hissediyor, gülümseyip sevmiyorsun. Ansızın kader karşına çıkıp korkunç yuvarlak gözlerini sana diyor. Demir pençeleriyle seni ensenden yakalıyor. Sert bir şekilde yere atarak ayaklarının altında çiğnedikten sonra gülerек yanından ayrılıyor. Çok geçmeden pişman olarak, af dileyerek ipek gibi avuçlarıyla seni çekip kurtarıyor, umut türküsü söyleyerek seni coşturuyor. Sen, hayallerine tutunmuş umutlarınla baş başa iken sayısız musibet, acı veren sıkıntılar, gece hayaletleri gibi üzerine geliyor, güneşin doğusuyla da yavaş yavaş yok oluyorlar. Ancak bu dünyadaki nasibinin, kalbinin parçalarıyla beslediğin, göz bebeğinin ışığıyla suladığın, göğsünü onun için bir kafes, ruhunu da yuva yaptığın bir kuş olup da sen ona bakarken, aydınlık ruhunla onu kuşatırken, birden elinden kaçtığını, bulutların üzerinde süzülerek uçtuktan sonra, dönüşü olmayan bir başka kafese konduğunu gördüğünde ne yaparsın ey adam?

Söyle bana, ne yaparsın, sabır ve teselliği nerede bulursun? Umutlarını, düşlerini nasıl diriltirsin?

Reşit Bey son sözlerini acı içinde, boğuk bir sesle söylemişti. Ayağa kalktı, rüzgara kapılmış bir kamış gibi titriyordu. Bükülmüş parmaklarıyla bir şeyi yakalayarak paramparça etmek istercesine ellerini öne uzattı. Yüzüne kan gelmiş, donuk tenine siyah bir renk hakim olmuştu. Gözleri büyümüş, gözkapakları donmuş; birdenbire önüne çıkıp kendisini öldürmek isteyen bir şeyan görmüş gibi kısa bir süre dalmıştı. Sonra yüz hatları süratle değişmiş, zayıf bedenindeki kızgınlık ve hiddet, acı ve eleme dönüşmüştü. Bana baktı ve ağlayarak:

- O bir kadın, yoksulluk ve kölelikten kurtardığım, ser-

vetimi önüne serdiğim, paha biçilmez mücevherler, güzel elbiseler, değerli takılar ve doru atlarla donattığım, kadınlar arasında kiskanılan birisi yaptığım bir kadın! Bütün kalbimle sevdiğim, duygularımı ayaklarının altına serdiğim, bütün benliğimle kendisine yöneldiğim ve hediyelere boğduğum bir kadın! Kendisine seven bir arkadaş, samimi bir dost, sadık bir koca olduğum bu kadın bana ihanet etti. Beni sırtımdan vurdu. Birlikte fakirliğin gölgesinde yaşamak, utançla yoğrulmuş ekmekten yemek, zillet ve günahla karışık sudan içmek için başka birisine gitti. Sevdiğim kadın, kalbimin parçalarıyla beslediğim, göz bebeğimin ışıyla suladığım, onun için göğsümü kafes, ruhumu da yuva yaptığım kadın elimden kaçtı. Diken yemek, zehir içmek için dikenli dallarla örülmüş bir başka kafese uçtu. Gönül bahçeme yerleştirip her şeyin sahibi yaptığım can kuşum, korkunç bir şeytana dönüşerek, günahıyla hem bana acı çektirmek, hem de kendi suçunun cezasını çekmek için karanlığa kanat çıırttı.

Adamcağız sustu. Kendinden kaçmak istercesine yüzünü avuçlarının arasına almıştı. Derin bir iç çekerek:

- Bütün söyleyebileceğim bu kadar. Artık bana daha fazlasını sorma. Başıma gelen musibeti insanlara anlatma. Bırak gizli kalsın. Ola ki derdim sessizce büyüyerek beni öldürür ve rahata erdirir.

Gözyaşlarım göz kapaklarıma hücum ederken yerimden kalktım. Acıma duygusu kalbimi parçalıyordu. Konuşmanın, onun yaralı kalbini teselli etmede, kararmış ruhunu aydınlatmada bir faydasının olmayacağını anlamıştım. Sessizce ayrıldım yanından.

Birkaç gün sonra, ağaçlar ve çiçeklerle kuşatılmış basit bir evde Verde Hanım'la ilk kez karşılaştım. Kalbini ayaklarının altında çiğnediği, hayatın toynakları arasında ölü o-

larak terk ettiği o adamın, yani Reşit Numan Bey'in evinde benim ismimi duymuştu. Parlak gözlerini görüp ahenkli yumuşak sesini duyduğumda kendi kendime dedim ki:

- Bu kadın, kötü bir kadın olabilir mi? Şeffaf yüzünün altında iğrenç bir kişiliği, günahkâr bir kalbi gizleyebilir mi?

Yoksa kocasına ihanet eden kadın bu mu? Ya da zihnimde, eşsiz bir kuş bedenine bürünmüş korkunç bir yılan gibi tasavvur ederek hakkında birçok kez ithamda bulunduğum kadın bu mu?

Sonra kendime gelerek yavaşça şöyle fısıldadım:

- Öyleyse bu adamı bu güzel yüz mahvetmediyse kim mahvetti? Görünüşteki güzelliklerin, gizli ve korkunç felaketlere, acı veren derin hüzünlere sebep olduğunu hiç duymadık, göremedik mi? Şairlere ilham kaynağı olan ay ile meddücezirle durgun bir denizi harekete geçiren ay aynı ay değil mi?

Verde Hanım düşüncelerimi işitmiş gibi oturdu. Ben de hemen yanma oturdum. Şaşkınlığım ve şüphelerim arasındaki mücadele uzun sürmedi. Güzel kadın, başını parlak ellerine yaslayarak ney ezgisini andıran ince bir sesle:

- Daha önce sizinle karşılaşmadım, beyefendi. Ancak insanların ağızlarında dolaşan düşüncelerinizi ve düşlerinizin yankısını işittiğimden, sizi mazlum kadınlara acıyan, zayıf kadınlara karşı şefkatli, kadınların duygu ve düşüncelerini bilen birisi olarak tanıdım. Bu nedenle de gizli şeyleri görmeniz ve dilerseniz insanlara "Verde Hanım asla kocasına ihanet eden asi bir kadın değildir" diyebilmeniz için kalbimi ve düşüncelerimi size açmak istedim.

Kader beni, yaklaşık kırk yaşlarında olan Reşit Bey'e götürdüğünde, on sekiz yaşında idim. Bana aşık oldu ve insanların da dediğı gibi yüce bir duyguyla bana yöneldi.

Sonra beni, birçok hizmetçisi olan muhteşem evinde karısı ve evinin hanımefendisi yaptı. İpek elbiseler giydirdi. Başımı, boynumu ve bileklerimi değerli taşlarla, mücevherlerle süsledi. Dostlarının ve tanıdıklarının evlerinde eşine az rastlanan değerli bir hediyeymişim gibi takdim etti beni. Akranlarının beğenerek ve güzel bularak bana baktıklarını görünce, başarı ve zafer kazanmış gibi gülümsedi. Arkadaşlarının karılarının benim hakkımda gıpta ederek sevgiyle konuştuklarını duyduğunda övünerek, kibirle başını kaldırdı. Ancak birilerinin:

- Bu Reşit Bey'in karısı mı yoksa evlatlık edindiği kızı mı?

Ya da bir başkasının:

- Reşit Bey gençliğinde evlenmiş olsaydı ilk doğacak çocuğu Verde Hanım'dan yaşça daha büyük olurdu, gibi sözlerini duymadı.

Bütün bunlar, derin gençlik uykusundan uyanmadan, tanrılar kalbimdeki sevgi meşalesini tutuşturmadan, göğsümdeki sevgi ve duygu tohumları filizlenmeden önce gerçekleşmişti. Evet bütün bunlar, sonsuz mutluluğun, bedenimi saran güzel bir elbiseden, beni taşıyan gösterişli bir arabadan, etrafımı kuşatan değerli mobilyalardan ibaret olduğunu zannettiğim zamanlarda oldu. Ancak uyandığımda, uyanarak aydınlığa göz kapaklarımı açtığımda, göğsümde yanan kutsal ateşin göğsümü dağladığını, ruhsal açlığın kalbimi sıkıca kavrayarak bana acı verdiğini hissettiğimde, evet uyanıp ta kanatlarımın hareket ettiğini ve beni aşk atmosferine uçurmak istediğini gördüğümde, henüz anlamını dahi bilmediğim, bedenimi saran bağıllık ve kanun zincirleri karşısında acizlikten titreyerek sarsıldığımda, evet uyanıp da bütün bunları hissettiğimde anladım ki, kadının mutluluğu ne erkeğin onur ve otoritesi, ne de cö-

mertlik ve yumuşaklığıdır. Aksine gerçek mutluluk, ruhları birleştiren, kadının sinesine erkeğin duygularını akıtan, hayat yolunda ikisini tek bir parça, Allah'ın iradesiyle tek bir varlık yapan sevgidir.

Ruhumu yaralayan bu gerçek açığa çıktığında, kendimi, Reşit Numan Bey'in evinde, onun ekmeğini yiyen ve gece karanlığında gizlenen bir hırsız gibi gördüm. Anladım ki yanında geçirdiğim her gün, yer ve gök önünde açıkça yüzümü yakan, ikiyüzlülükle kaplanmış korkunç bir yalandan ibaret. Çünkü cömertliğine karşılık bütün kalbimle sevedim onu. İyiliğine ve samimiyetine karşılık duygularımı veremedim ona. Sevgisini öğrenmek için çok çabalamama rağmen öğrenemedim. Çünkü sevgidir kalplerimizi ortaya çıkaran güç. Sevgiyi ortaya çıkaran, kalplerimiz değildir.

Sonra, gecelerin sessizliğinde, bana eş olarak seçtiği adama beni yakınlaştıracak, kalbimin derinliklerinde onun varlığını hissettirecek ruhsal bir yakınlık yaratması için Allah'ın huzurunda boş yere dua edip yalvardım. Çünkü Allah dileğimi yerine getirmedi. Çünkü sevgi, ruhlarımıza insanların istemesiyle değil, ancak Allah'ın ilham etmesiyle konar. Böylece o adamın evinde özgür tarla serçelerine, zindanına imrenen hemcinslerime gıpta ederek yaşadım. Biricik yavrusunu kaybetmiş bir anne gibi, bilgi ile doğup kanunla hastalanan, açlık ve susuzluktan her gün ölen kalbimin matemini tutarak, tam iki yıl kaldım.

Bu kara günlerin birinde, karanlığın ardından baktığımda, hayat yolunda yalnız yürüyen, bu basit evde kağıtları ve kitapları arasında tek başına yaşayan bir gencin gözlerinden süzülen hoş bir ışık gördüm. Bu ışığı görmemek için gözlerimi kapatarak kendi kendime şöyle dedim:

- Ey insanoğlu! Dünyadan nasibin kabir karanlığı, sakın

ola aydınlığı umma!

Sonra kulak verdiğimde tatlılığıyla bütün uzuvlarımı titreten, temizliğiyle bütün bedenime sahip olan ulvi bir ses duydum. Kulaklarımı tıkayarak:

- Ey insanoğlu! Dünyadan nasibin cehennem çılgılığı, şarkılar senin neyine, dedim.

Görmemek için gözlerimi, duymamak için kulaklarımı kapattım. Ancak kapalı gözlerim hâlâ o ışığı görüyor, tıkalı kulaklarım hâlâ o sesi duyuyordu. İlk bakışta, padişahın sarayının yakınında bir mücevher bulan, fakat korkusundan onu eline alamayan, ihtiyacı olduğundan bırakıp da gidemeyen fakirin korkusu gibi bir korkuya kapıldım. Susuz kalıpta ormanın yırtıcı hayvanları tarafından kuşatılmış tatlı su kaynağını gören, kendini yere atarak umutla suyu gözetleyen birisinin sızlanışı gibi ağladım.

Verde Hanım bir müddet sustu. Gözlerinin önüne dikilmiş geçmişle yüz yüze gelmeye cesaret edememiş gibi iri gözlerini kapatmıştı. Sonra bana dönerek:

- Bu insanlar ebediyetten geliyorlar ve gerçek hayatın tadını almadan oraya geri dönüyorlar. Bu insanlar bir tarafta Allah'ın iradesiyle sevdiği erkek, diğer tarafta yeryüzü kanunlarıyla evlendiği erkek arasında kalan bir kadının acılarını bilemezler. Kadının kanı ve gözyaşlarıyla yazılmış; erkeğin gülerek, anlamadan okuduğu, elim bir dramadır bu. Zaten anlarsa gülüşü, şiddet ve saldırıya dönüşürdü. Kızgınlığından eline ne geçerse kadının başına fırlatır, küfür ve lanetleri birbiri ardınca sıralardı.

Henüz evliliğin ne olduğunu bilmeden kendini kocası olarak tanıdığı birisinin yatağına bağlı bulan, ancak ruhunun, bütün benliğiyle ve tertemiz bir aşkla sevdiği bir başkasına doğru dalgalandığını gören her kadının sinesinde yaşanan kara gecelere benzer feci bir romandır bu. Kadının

zayıflığının ve erkeğin gücünün ortaya çıkışıyla başlayan ve ancak zayıfın kuvvetliye olan kulluğunun bitmesiyle sona erecek korkunç bir çekişmedir bu. Kutsal bir kalbin duygularıyla beşerin bozuk kanunları arasında ürkütücü bir savaştır bu. Dün ben bu savaşa itilmiş, üzüntümden neredeyse kahroluyor, göz yaşlarımla eriyordum. Ancak durdum ve hemcinslerimin korkusunu kendimden söküp attım. Kanatlarımdaki zayıflık ve teslimiyet bağlarını kırarak aşk ve özgürlük ortamına uçtum. Şimdi ben sonsuzluğun başlangıcında, Allah'ın kudretiyle tek bir ışık demeti gibi yeniden doğduğum bu gencin yanında mutluyum. Dünyada hiçbir kuvvet, aşkın kuşattığı, karşılıklı anlayışın birbirine kenetlediği iki ruhun kucaklaşmasından kaynaklanan mutluluğumu çekip alamaz benden.

Verde Hanım anlamlı bir şekilde bana doğru baktı. Sözlerinin duygularıma etkisini görmek için, göğüs kafesinde sesinin yankısını işitmek için, gözleriyle göğsümü delerceesine atılan bir bakıştı bu. Sözüünü kesmemek için sessizce bekledim. Acı anılarla özgürlük ve kurtuluşun tatlılığının birbirine karıştığı bir sesle;

- İnsanlar sana, Verde Hanım'ın ihanet eden, nankör bir kadın olduğunu, ihtirasının peşine düştüğünü, kendisini yücelten, evinin hanımefendisi yapan bir erkeği terk ettiğini söyleyecekler. Kirli ve fahişe bir kadın olduğunu, kirli elleriyle; din tarafından kurulup baş tacı yapılan kutsal evliliği mahvettiğini, bunun yerine cehennem dikenlerinden örülmüş iğrenç bir tacı başına taktığını, erdem elbisesini çıkarıp atarak, yerine günah ve utanç elbisesini giydiğini söyleyecekler. Atalarının ruhları bedenlerinde hortladığında sana bunlardan çok daha fazlasını söyleyeceklerdir

Bu insanlar, vadilerdeki boş mağaralar gibi manasını bilmedikleri birtakım sesleri yansıtıyorlar. Ne Allah'ın ya-

rattıkları için koyduğu kanunu, ne de dinin gerçek anlamını biliyorlar. İnsanın ne zaman sadık ne zaman hatalı olduğunu kavrayamıyorlar. Sadece ufak gözleriyle olayların dış görünüşüne bakıp gerisiyle ilgilenmeden, cahilliği benimseyip cehaletle yargılıyorlar. Onlara göre suçlu ile suçsuz, iyi ile kötü aynıdır.

Yazıklar olsun bilmeden yargılayanlara! Reşit Bey'in evinde bir hain, bir fahişe idim ben. Çünkü Allah, ruhumun ve duygularımın onayıyla beni onun karısı yapmadan önce o, adet ve törelerin hükmüyle beni kendisine yatak arkadaşı yaptı. Arzularını bedenimde tatmin etmesi için midemi onun malıyla doldurduğumda hem Allah katında, hem de kendi gözümde kirli ve aşağılık idim. Şimdi ise tertemiz. Aşk arkadaşım azat etti beni. Şimdi onurlu ve güven içindeyim; ekmek karşılığı bedenimi, elbise karşılığı hayatımı satmayı bıraktım. Evet insanlar, benim erdemli bir eş olduğumu zannettiklerinde ben bir fahişe idim. Oysa bugün onlar beni kirli ve fahişe zannederlerken ben tertemiz ve onurluyum. Çünkü onlar bedenleri, arzuların giderileceği bir mekan olarak görüyor, ruhu maddi ölçütlerle karşılaştırıyorlar.

Verde Hanım pencereye yöneldi. Sağ eliyle şehri göstererek nispeten daha yüksek bir sesle, sokaklarda, çatılarda ve bahçelerde kötü karaltılar, sinmiş hayaletler görmüş gibi tiksiniyor ve küçümseyerek şöyle dedi:

- Zenginlerin ve güçlülerin oturduğu şu güzel evlere, yüksek ve gösterişli köşklere bir bak! İpek dokumalarla döşeli duvarlarının ve gösterişin yanı sıra ihaneti, eritilmiş altınla kaplı çatıların altında yapmacıklıkla birlikte yalanı barındırdığı gün gibi açıktır. Sizin için şan, otorite ve mutluluğu temsil eden bu binalara bir bakın ve iyi düşünün! İçerisinde zillet, azgınlık ve perişanlığın gizlendiği mağara-

lardan başka bir şey değildir bunlar. Gözlerin sürmesi ve dudakların ruju arkasında zayıf kadınların hilesinin gizlendiği badanalanmış mezarlardır bu köşkler. İçerisinde erkeğin bencillik ve hayvanlığının gizlendiği, altın ve gümüşün parlaklığı gibi açıktır.

Duvarları gökyüzüne doğru kibir ve gururla yükselen bu köşkler, kendileri için çekilen nefesleri, elde edilmek için başvurulmuş hileleri bir bilselerdi paramparça olur, dağılır, yerlere serilirlerdi. Bunlar fakir köylünün ağlayan gözlerle seyrettiği konaklardır. Burada oturanların kalplerinde, kendi karısının kalbini dolduran tatlı sevginin bir zerresinin dahi bulunmadığını bilse, alay ederek gülümser ve acıyarak tarlasına geri dönerdi.

Verde Hanım elimi tutarak, beni evlere ve köşklere baktığı pencereye doğru götürdükten sonra şöyle dedi:

- Gelin de size kendileri gibi olmaya razı olmadığım bu insanların bazı sırlarını göstereyim. Mermer direkli, etrafı bakır işlemeli, billur pencereli bu köşkte cimri babasının tek varisi, kötülüklerle dolu sokakların ahlâkını kazanmış zengin birisi oturuyor. İki yıl önce, şehrin soyluları arasında yüksek bir konumu olduğundan başka hakkında hiçbir şey bilmediği bir kadınla evlendi. Balayı biter bitmez karısından usandı ve hayat kadınlarıyla gece alemlerine geri döndü. Sarhoşun, boş şarap testisini kaldırıp atması gibi karısını bu köşkte terk etti. Önceleri kadın ağladı, sızladı. Sonra da hatasını anlayan birisi gibi sabrederek teselli bulundu. Gözyaşlarının kocası gibi birisini kaybetmekten daha değerli olduğunu anladı. Şu anda her şeyden elini eteğini çekmiş, yakışıklı ve tatlı sözlü bir gençle aşk yaşamakla meşgul. Duygularını gencin avucuna akıtırken, kendisini terk eden, kalbinden söküp attığı eşinin altınlarını da gencin cebine dolduruyor.

Sonra řu bol ağaçlı bahçe ile kuşatılmış eve bakın. Orası uzun bir süre ülkeyi yönetmiş, bugün ise görevden ayrılmış, servetini harcamakla, evlatlarını tembellik ve başıboşluğa yönlendirmekle meşgul köklü bir aileye mensup asil birisinin evidir. Bu şahıs birkaç yıldan beri çirkin ama gerçekten zengin genç bir kızla birlikte yaşıyordu. Kızın büyük servetine konduktan sonra kızın varlığını unutarak, kendisine güzel bir metres buldu. Karısını, pişmanlıktan parmaklarını ısırırken, özlem ve arzu içinde erirken terk etti. Kadın, řu anda belki ziyaretçilerinden birisi kendisine bakar diye bütün vaktini saçına perma yaptırmakla, gözlerine sürme çekmekle, krem ve makyaj malzemeleriyle yüzünü boyamakla, ipek ve atlas kumaşlarla süslenmekle geçiriyor. Fakat kendisine tek bakan aynadaki kendi gözleri!

Sonra řu nakış ve heykellerle süslü büyük konağa bakın. Orası güzel yüzlü ama kötü huylu bir kadının evi. İlk kocası öldüğünde onun malını, mülkünü eline geçirdi. Sonra ismiyle insanların dillerinden korunmak, varlığıyla kabahatlerini gizlemek için erkekler arasından bedeni ve iradesi zayıf bir erkek seçerek onunla evlendi. Şimdi o, bütün çiçeklerden tatlı ve lezzetli ne varsa emen bir arı gibi, arzu ettiği erkeklerin kollarındadır.

Bir de görkemli kemerleri, geniş revakları olan řu eve bakın. Orası da servet düşkünü, çok meşgul ve hırslı birisinin evi. Fizik itibariyle çok güzel, ayrıca bütün manevi güzellikleri ruhunda toplamış, aşkla yaşamak ve aşkla ölmek için yaratılmış bir karısı var. Şiirde veznin ahengi ile mana inceliklerinin birbiriyle uyum sağlaması gibi, zarıf bir bedenın tüm unsurlarını şahsında toplamıştı. Ne yazık ki hemcinsi birçok genç kız gibi daha on sekizine bile basmadan babasının zulmüne uğramış ve berbat bir evliliğin boyunduruğu geçirilmiştir boğazına. Şimdilerde hasta be-

deni, bastırılmış duyguların sıcaklığıyla bir mum gibi eriyor, fırtına önündeki güzel bir koku gibi gün geçtikçe yavaş yavaş kayboluyor. Hissettiği ama göremediği güzel bir şeyin sevgisiyle ölüyor. Günlerini para biriktirmekle, gecelerini de paralarını saymakla geçiren; malının, mülkünün mirasçısı olacak, kendisinden sonra ismini yaşatacak bir erkek çocuğu doğuramayan kısır bir kadınla evlendiği sahte lanet eden, diş gıcırdatan birisine kölelikten ve tek düze hayatından kurtulmak için ölümle kucaklaşmayı bekleyerek sabrediyor.

Sonra, bahçeler arasında tek kalmış şu eve bakın. Orası, geniş ufuklu, yüce fikirli platonik bir aşk şairinin evi. Zeka yoksunu, sert mizaçlı, anlamadığı şiirleriyle alay eden, kocasının garip davranışlarıyla dalga geçen bir karısı var. Şimdi o şair, evli bir kadını sevmekte, aşkından yanıp tutuşmakta, kalbinde parlak duygular uyandıran bu kadının güzel tebessümlerine, parlak bakışlarına ölümsüz dizeler söylemekle meşgul.

Verde Hanım kısa bir süre sustu. Bedeni, evlerin gizli sırları arasında dolaşmaktan yorulmuş gibi, pencerenin yanında ki sandalyeye oturarak, sessizce konuşmaya başladı;

- İşte bunlar, içinde yaşayanlar gibi olmaya razı olmadığım köşklerdir. İşte bunlar diri diri gömülmeyi reddettiğim mezarlardır. Bu insanlar da, kazançlarına muhtaç olmadığım, zenginliklerine gebe kalmayı kabul etmediğim, boyundurukları altına girmediğim insanlardır. Bedenleriyle evli ancak ruhlarıyla ayrı olan bu insanların, Allah katında cahilliklerinden başka hiçbir kurtancıları da yok. Şu an onları kabul etmiyor üstelik onlara acıyorum. Onlardan nefret etmiyor ancak gösteriş, yalan ve çirkefliğe razı olarak, erkeklere teslim olmalarını kabullenemiyorum. Onların gizli yaşantılarını, kalplerindeki sırları sana iftira ve dedi-

koduyu sevdiğim için anlatmadım. Aksine daha dün içerisinde olup da bugün kurtulduğum bir topluluğun iç yüzünü sana göstermek, hakkımda her türlü kötü sözü söyleyen insanların yaşantısını ortaya koymak için açıkladım. Sadakati yok etmektense, bedeni menfaatlerden mahrum olmaya razı oldum. Onların karanlık, hileli yollarından ayrılarak doğruluk, adalet ve gerçeğin yer aldığı aydınlığa yüzümü çevirdim. Şimdi beni toplumlarından soyutladılar. Oysa ben buna çoktan razıyım. Çünkü insanlar ancak büyük bir haksızlık ve işkence yapanı toplumdan soyutlarlar. Toplum tarafından dışlanmayı köleliğe tercih edemeyenler, olması gerektiği gibi tam anlamıyla özgür sayılmazlar.

Dün ben iştah açıcı bir sofraya idim. Reşit Bey de bana ancak acıktığı zaman yaklaşırdı. Oysa bedenlerimiz değersiz iki hizmetçi gibi birbirinden uzaktı. Gerçeği gördüğümde hizmetçiliği reddettim. Beni çağırdıkları şeye boyun eğmeye çok çabaladım, ancak yapamadım. Çünkü ruhum, bütün bir ömrü, karanlık nesillerin diktiği ve kanunun teşvik ettiği korkunç bir putun önünde eğilerek geçirmeyi reddetti. Bütün bağlarımı kopardım. Daha zincirlerimi atar atmaz içimdeki sevginin seslendiğini, bedenimin yürümeye hazır olduğunu gördüm. Mücevherleri, elbiseleri, hizmetçileri ve binek atlarını ardımda bırakarak, tıpkı bir esirin zindandan çıkışı gibi Reşit Bey'in evinden ayrıldım. Eşyası olmayan, ama sevgiyle dopdolu olan sevgilimin evine geldim. Biliyorum ki sadece doğruyu ve olması gerekeni yaptım. Çünkü Allah'ın iradesi kanatlarımı kendi elimle kırmam, başımdaki kaşları kendi elimle yolarak küle atmam ve hayattan nasibim buymuş diyerek göz kapağımdaki son gözyaşı damlasını dökmem değildi. Allah, ömrümü geceleri acı içinde inleyerek, "şafak ne zaman doğacak?", sabah olduğunda ise "bugün ne zaman sona ere-

cek?” diyerek geçirmemi istemedi. İnsanın kalbine mutluluğa yönelmeyi ilham eden Allah, insanın bedbaht olmasını istemez. Çünkü Allah insanın mutluluğundan şeref duyar.

Beyefendi! İşte benim hikayem bu. Gökyüzü ve yeryüzü önünde benim mazeretim bu. Ruhlarının isyan etmesinden, toplumun temellerinin sarsılıp başlarına yıkılmasından korktukları için ve işitmek için insanlar kulaklarını tıkarlarken, ben bunları sürekli tekrarlıyor, mırıldanıyorum.

İşte üzerinde yürüdüğüm ve sonunda mutluluğun zirvesine ulaştığım patika bu. Şimdi ölüm gelse ve beni alıp götürse ruhum *Yüce Yargıç*’ın önünde korkmadan, titremeden, aksine sevinerek, umutla ve dimdik durur. *Yüce Yargıç*’ın önünde vicdanımın sargıları çözülse, ruhum kar gibi bembeyaz ortaya çıkar. Çünkü ben, Allah’ın kendi zatından ayırdığı ruhumun dilediği dışında hiçbir şey yapmadım. Kalbimin sesinden, meleklerin ezgilerinin yankısından başka bir sesi takip etmedim.

İşte Beyrut’ta yaşayanların, insanlığın bünyesinde bir hastalık, yaşamın ağzında bir lanet zannettikleri hikayem budur. Ancak zaman insanların karanlık kalplerinde, tıpkı güneşin, ölü artıklarıyla dolu topraktan çiçekler bitirmesi gibi, seven bir kadının sevgisini hatırlattığında pişman olacaklar ve işte o zaman yoldan gelip geçenler, kabrimin yanı başında durup selam verecek ve şöyle diyecekler:

- İşte burası, duygularının, tertemiz bir sevgiyi yaşamak için onu bozuk beşeri düzenlere kölelik yapmaktan kurtardığı, kafatasları ve dikenler arasında bedeninin gölgesini görmemek için yüzünü güneşe dönerek yatan Verde el-Hâni’nin mezarıdır.

Verde Hanım sözünü bitirir bitirmez kapı açıldı ve içe-

riye ince, uzun boylu, yakışıklı, gözlerinden sihirli ışıklar süzülen, dudaklarından hoş tebessümler yayılan birisi girdi. Verde Hanım durakladı. Sevgiyle kolundan tuttu. Anlamalı bir bakışla ve son derece güzel bir ses tonuyla ismi mi söyledikten sonra genci bana takdim etti. İşte o zaman onun, uğruna dünyayı reddettiği, kanunlara ve törelere karşı geldiği genç olduğunu anladım.

Her birimiz diğerinin kendisi hakkındaki kanaatini öğrenmek için bir müddet sessizce oturduk. İnsanları ruhlar alemine doğru götüren sükunetle dolu bir dakika geçtikten sonra, yan yana oturmuş olan ikisine baktığımda daha önce hiç görmemiş olduğum bir şeyi fark ettim; bir anda Verde Hanım'ın hayat hikayesinin manasını anladım. İnsanlığı şımarıklığa sevk eden sebepleri araştırmadan, toplumsal kurallara uymaları için şımarık fertleri zorlayan sosyal sistemlere karşı gelmesinin sırrını keşfettim. Önümde gençliğin güzelleştirerek bir araya getirdiği iki bedenden oluşan semavi bir ruh gördüm. Aşk tanrısı, insanların kınamasından ve incitmesinden onları korumak için ikisinin ortasında kanatlarını germiş ayakta duruyordu. Temizliğin kuşattığı ve içtenliğin aydınlattığı şeffaf iki yüzden yayılan karşılıklı anlayışa şahit oldum. Hayatımda ilk defa, bir kadınla erkek arasında dimdik duran, dinin reddettiği, kanunun elinin tersiyle ittiği mutluluğun hayalini gördüm.

Kısa bir süre sonra kalktım. Konuşmadan etkilendiğimi ima ederek duyguların, aşkın ve uyumun bir tapınak haline getirdiği bu sade evden ayrıldım. Verde Hanım'ın sırlarını açıkladığı köşkler ve evler arasında yürürken Verde Hanım'ın sözlerini, bu sözlerin altında yatan sebep ve sonuçları düşünüyordum. Mahallenin sınırına henüz varmıştım ki Reşit Bey'i hatırladım. Gözlerimin önünde ümitsiz aşkı ve acısı canlandı. Kendi kendime şöyle mırıldandım;

- O, haksızlığa uğramış, talihsiz birisi. Ancak önünde durup hayıflanarak Verde Hanım'ı şikayet ettiğinde Allah onun sesini duymuyor mu? Bu kadın, onu terk ederek ruhunun özgürlüğünü seçtiğinde ona karşı bir suç işlemedi mi? Yoksa Reşit Bey mi kalbini kazanmadan önce bedenine evlilik boyunduruğunu geçirmekle ona karşı bir suç işledi? İkisinden hangisi zalim ve hangisi mazlum? Acaba hangisi günahkâr, hangisi suçsuz?

Sonra kendi kendime konuşarak günlük hayattaki olayları araştırmaya, haberleri soruşturmaya başladım;

Genellikle kadınların gururu fakir kocalarını terk ederek, zengin erkeklerle ilgilenmeyi onlara sevimli gösterir. Çünkü kadınların parlak elbiseler ve rahat bir yaşama olan düşkünlükleri basiretlerini körleştirerek onları, utanç ve yozlaşmışlığa sürükler. Yoksa Verde Hanım kendisini pahalı süslerle, giysilerle, mobilya ve hizmetçilerle donatan zengin bir erkeğin köşkünü terk ederek, fakir bir adamın, içerisinde bir dizi eski kitaptan başka bir şey bulunmayan kulübesine gittiğinde gururlu ve aç gözlü müydü?

Genellikle cehalet, kadının onurunu öldürerek, arzularını kamçılar. Kadın da canı sıkılarak ve usanarak eşini terk eder ve kendisinden daha alçak, daha onursuz bir başka erkekle bedeni arzularını gidermek ister. Yoksa Verde Hanım, aşka susamış, güzelliğinin kölesi ve tutkusunun tanığı olmak için ölüme bile razı gençlerden biriyle, kocasının evinde hislerini gizlice tatmin etmesi mümkün iken, herkesin gözü önünde bağımsızlığını ilan edip duygularına önem veren bir gençle birlikte olduğunda, bedensel zevkleri arzulayan cahil bir kadın mı oluyordu? Verde Hanım talihsiz bir kadındı. Bu yüzden mutlu olmak istedi. Mutluluğu buldu ve onu bağrına bastı. İşte toplumun küçümsediği ve kanunun reddettiği gerçek bu! Kendi kendime mırıldan-

maya devam ettim:

- Ancak kadının, mutluluğu, kocasını mahvederek elde etmesi doğru mu?

Bu soruya kendim şöyle cevap verdim:

- Erkeğin mutlu olmak için karısının duygularını köleleştirmesi doğru mu?

Verde Hanım'ın sesi kulaklarımda çınlarken şehrin varoşlarına ulaşınca dek yürüdüm. Güneş batmak üzereydi. Kuşlar akşam duasını okurken tarlalar ve bahçeler, rahat ve huzur örtüsüne bürünmeye başlamıştı. Uzun uzun düşündükten sonra derin bir iç çekerek şöyle dedim:

- Özgürlük tahtı önünde ağaçlar, meltemin dokunuşuyla titriyorlar. Özgürlüğün heybeti karşısında güneş ve ay ışığıyla seviniyorlar. Serçeler, özgürlüğü ısıtmak için ötüşüyor, özgür kalabilmek için kanatlarını çırpıyorlar. Çiçekler, özgürlük ortamında nefeslerinin kokusunu yayıyor, sabahın gelişiyle özgür olarak gülümsüyorlar. Yeryüzündeki her şey, tabiatın kanunlarıyla yaşıyor. Tabiat kanunları, özgürlük şeref ve sevincini sağlıyor onlara. Oysa insanlar bu nimetten ne kadar yoksun! Çünkü insanlar, evrensel ilahi ruhlarına sınırlı kanunlar koydular. Bedenleri ve ruhları için acımasız kanunlar çıkardılar. Eğilim ve duyguları için korkunç ve dar zindanlar yaptılar. Kalpleri ve akılları için derin ve karanlık mezarlar kazdılar. Aralarından birisi kalksa, toplumsal kurallara ve kanunlara karşı çıksa, hemen onun isyankar, aşağılık, toplumdan sürülmeye layık, rezil ve ölümü hak eden birisi olduğunu söylerler. Ancak sevgiyle yaşamak ve sevgi için yaşamak dururken, bir insan ömrünün sonuna ya da zaman onu azat edinceye kadar kendi koyduğu geçersiz kanunların kölesi olarak kalabilir mi? İnsan, dikenler ve kafatasları arasında kendi bedeninin gölgesini görmemek için gözlerini yere dikerek ya da yüzünü güneşe dönerek sonsuza kadar durabilir mi?

Gelinin Yatağı*

Gelin ve damat mabetten çıktılar. Davetliler neşe içinde onları izliyordu. En önde mumlar ve meşaleler yürüyordu. Gençler, şarkı mırıldanıyor; salına salına yürüyen genç kızlar, neşeli türküler söylüyordu.

Düğün alayı, damat evine ulaştı. Ev, pahalı mobilyalarla döşenmiş, göz alıcı eşyalarla donatılmış, güzel kokulu çiçeklerle süslenmişti. Gelin ve damat yüksekçe bir koltuğa yerleştiler. Davetliler de ipek halılara ve kadife koltuklara oturdular. Nihayet koca salon insanlarla doldu taşı. Bu arada hizmetçiler içki servisine başlamışlardı. Yükselen kadeh sesleri, neşeli kahkahalara karışıyordu. Bir süre sonra müzisyenler gelip yerlerini aldılar ve sihirli nefesleriyle gönülleri hayran bıraktılar. Uzun tellerinden nağmeler döküldü, davetliler iç çekti, defler coşturdu, ezgiler kalpleri büyüledi.

Bir süre sonra genç kızlar kalkıp dans etmeye başladılar. Tıpkı rüzgarın önünde salınan ince dallar gibi ezginin ritmine göre eğilip kıvrılıyorlardı. Fistanları, mehtabın ışıklarıyla oynayan beyaz bulutlar gibi kıvrılıyordu. Nihayet bütün gözler onlara kilitlendi. Başlar onların önünde eğildi. Gençlerin ruhları onları kucakladı. Yaşlılarsa bakıp bakıp iç çektiler. Sonra herkes içkiye sarılıp tutkularını kadeh kadeh yudumladı. Derken ortalık canlandı. Sesler yükseldi. Serbestlik geldi. Ciddiyet yok oldu. Herkes havaya girdi. Gönüller alevlendi. Kalpler heyecanlandı. Artık bu

*- Bu öykü 19. yüzyılın sonlarında Kuzey Lübnan'da yaşanmış bir olayı anlatmaktadır. Olayı, öykünün kahramanlarından birinin akrabası olan saygın bir bayan anlatmıştır.

ev, içindeki her şey ile, görünmeyen bir perinin elinde telleri kopuk bir gitar gibiydi. Peri, gitara şiddetle vuruyor; gitardan alaturka nağmeler dökülüyordu.

İşte, şuracıkta bir delikanlı, nazlı bir genç kıza ilanı aşk ediyor. Güzellik başını döndürmüştü. Ötede, bir delikanlı gözüne kestirdiği bir dilber ile konuşmaya hazırlanıyor; zihninde en güzel manaları tasarlıyor, bunları en tatlı ifadelerle dile dökmeye çalışıyor. Beride, yaşlı bir adam kadehleri birbirini ardına deviriyor, müzisyenlerden ısrarla gençlik günlerini hatırlatan şarkıyı bir daha söylemelerini istiyor. Şu köşede bir kadın, başka bir kadınla ilgilenen adama anlamlı bakışlarla kur yapıyor. Diğer bir köşede yaşlıca bir kadın biricik oğlu için içlerinden birini seçmek için gülümseyen gözlerle genç kızları gözlüyor. Şu pencerenin yanında kocasının sarhoş oluşunu fırsat bilen bir kadın sevgilisine koşuyor. Hepsi neşe ve sevinç seline teslim olmuş, içki ve aşk denizine batmış. Dün olanları umursamıyorlar, yarın olacaklar onları hiç ilgilendirmiyor. Onlar, içinde bulundukları bu anı değerlendirmeye dalmışlar.

Bütün bunlar oluyordu. Güzeli gelin ise mahzun gözlerle bakıyordu bu manzaraya. Adeta talihsiz bir tutsak karanlıktan küflü duvarlarına bakıyordu. Zaman zaman da salonun belli bir köşesini gözlüyordu. Bu köşede yirmi yaşlarında bir delikanlı oturuyordu. Sürüsünden ayrılmış yaralı bir kuş gibiydi. Eğlenen insanlardan ayrılmıştı. Kalbinin uçup gitmesini engellemeye çalışıyormuşçasına kollarını göğsünde kavuşturmuştu. Anlamsız bakışlarla salonun tavanına, görünmeyen bir şeye bakıyordu. Ruhunu, bedeninden ayrılmış, karanlığın karaltılarını izliyor, boşlukta yüzüyordu.

Vakit gece yarısı olmuştu. Topluluğun neşesi arttıkça artmış ve nihayet şölen, bir cümbüşe dönüşmüştü. Herkes

sefahate dalmıştı. Bu arada damat yerinden kalktı. Sevimsiz ve itici bir tip idi. Duyguları kadehlere ram olunca, zoraki bir nezaketle davetlilere iltifatlarda bulunmaya girişti.

Bu sırada gelin, bir el işaretiyle genç bir kızı yanına çağırdı. Genç kız geldi, yanına oturdu; gelin, tedirgin bakışlarla salonun her tarafına baktı. Önemli ve çok gizli bir sırı açıklayacaktı. Sonra genç kıza sokuldu. Titrek bir sesle kulağına fısıldadı:

- Canım sırdaşım, bizi küçüklüğümüzden beri birbirimize bağlayan duygular için, bu dünyada senin için kıymetli olan şeyler aşkına, göğsünde sakladığın sırlar, ruhlarımıza dokunup alev alev yakan aşk adına, senin gönlünü açan, benimse yüreğimi yakan şu duygular aşkına, şimdi senden bir isteğim var: Selim'in yanına git ve ona gizlice bahçeye inip söğüt ağaçlarının altında beni beklemesini söyle. Kabul etmezse, benim adıma yalvar ona, Suzan. Geçmiş günlerimizi hatırlat. Aşkımızdan bahset. Bunun kör bir talihsizlik olduğunu söyle. De ki: o ölmek üzeredir, kalbi kararmadan önce onu senin önünde açmak istiyor. De ki, o perişan olmuş bir bahtsızdır, cehennem ateşine girmeden senin gözlerinin nurunu görmek istiyor. Ona de ki; o, hata etti, hatasını itiraf edip senden af dilemek istiyor. Çabuk git, benim için yalvar ona. Bu domuzların seni fark etmesinden korkma. Çünkü içki, onların kulaklarını tıkamış, gözlerini kör etmiştir.

Suzan, gelinin yanından kalktı gitti, tek başına mahzun mahzun oturan Selim'in yanına oturdu. Yalvaran gözlerle arkadaşının sözlerini kulağına fısıldadı. Çehresi ve tavırları sevgi ve sadakat doluydu. Selim ise başını eğmiş dinliyordu fakat tek kelime konuşmuyordu. Suzan sözlerini bitirince, dönüp ona baktı. Susuzluktan ağzı kurumuş, dudakları çatlamış biri, feleğin çemberindeki su testisine ba-

kıyordu. Kuyunun dibinden bir inilti geldi. Şöyle dedi:

- Onu bahçede, ağaçların altında bekliyorum.

Yerinden kalktı, bahçeye çıktı. Kısa bir süre sonra gelinde yerinden kalktı, kendilerini içkiye kaptırmış erkekler ile körpe delikanlılara ram olmuş kadınların arasından, ayaklarının ucuna basa basa geçerek delikanlıyı izledi. Gecenin örtüsüyle bezenmiş bahçeye varınca, arkasına baktı; koşmaya başladı. Delikanlının onu beklediği ağaçlara doğru ilerledi. Tedirgin bir ceylan aç kurtlardan kaçıyor, inine doğru seğirtiyordu. Kendini onun karşısında buluverince, hemen atıldı, kollarını boynuna doladı. Gözlerini gözlerine dikti. Sonra konuşmaya başladı. Gözpınarlarından yaşlar boşanıyordu. Kelimeler dudaklarından dökülüyordu:

- Dinle sevgilim, beni iyi dinle. İşte, cahilliğim ve telaşım yüzünden pişman oldum. Pişman oldum, Selim. Öyle ki pişmanlık yüreğimi yaktı. Ben seni seviyorum, sadece seni.

Ölünceye kadar da seni seveceğim. Beni terk ettiğini, beni unuttuğunu ve başkasına bağlandığını söylediler. Bütün bunları bana söylediler, Selim. Kalbimi dilleriyle zehirlediler. Göğsümü pençeleriyle parçaladılar. Gönlümü yalanlarıyla yaraladılar. Necibe, beni terk ettiğini, beni sevmediğini, onu sevdiğini söyledi. O yılan, duygularımla oynadı. Onun akrabasıyla evlenmeyi kabul etmem için beni kandırdı. Ben de kabul ettim, Selim. Ama ben senden başka hiç kimse ile gerdeğe girmeyeceğim.

Ama şimdi, evet şimdi gerçeği gözlerimle gördüm ve sana geldim. O evden çıktım, bir daha asla oraya girmeyeceğim. Senin koynuna girmeye geldim. Bu dünyada hiçbir güç beni zorla, dalavereyle evlendirildiğim o adamın koynuna sokamayacak. Yalanın bana koca olarak seçtiği o adamı terk ettim. Kaderin bana veli olarak dayattığı öz ba-

banı terk ettim. Papazın başıma taktığı ak duvağı bıraktım geldim. Törenin çizdiği sınırları geçtim geldim. İçki ve sefahat dolu o evdeki her şeyi terk ettim ve sana geldim. Seninle uzaklara, dünyanın öbür ucuna, cinlerin inine, ölümün pençesine gitmek üzere geldim. Haydi, gecenin örtüsüne bürünelim, acele buradan gidelim. Hemen sahile inelim. Bir gemiye binelim, kimselerin bilmediği uzak yerlere gidelim. Hemen yola koyulalım; şafak sökmeden güvenli bir yer bulmamız lazım. Bak, bak Selim! Bu altın takılar, bu kolyeler, bu yüzükler, bu mücevherler; bütün bunlarla hayatımız boyunca krallar gibi yaşayabiliriz. Niçin konuşmuyorsun, Selim? Neden bana bakmıyorsun? Neden beni öpmüyorsun? Kalbimin çılgılığını işitmiyor musun? Gönlümün feryadını duymuyor musun? Yoksa sen, kocamı, annemi ve babamı terk edip gelinliğimle sana geldiğime, seninle kaçmak için geldiğime inanmıyor musun? Konuş Selim. Hemen gidelim; bu saniyeler, elmaslardan daha değerli, kralların tacından daha kıymetlidir.

Gelin konuşuyordu. Sesinde hayat fısıltısından daha tatlı, ölüm çılgılığından daha acı, kanat çırpıntısından daha narin, dalgaların iniltisinden daha derin bir nağme vardı. Nabızı, umut ile umutsuzluk, neşe ile keder, sevinç ile üzüntü arasında ve bir kadının göğsünde olabilecek bütün his ve duygularla çılgınca atan bir nağmeydi bu.

Delikanlı onu dinliyor gibi görünüyordu. İçinde ise aşk ile onurun savaşı vardı. Zoru kolaylaştıran, karanlığı aydınlatan aşk ile ruhları dizginleyen, arzulara, eğilimlere gem vuran onur. Bir tarafta Allah'ın gönüllere bahşettiği aşk, diğer tarafta törelerin beyinlere ördüğü onur.

Bir an ürkütücü bir sessizlik çöktü. Aradan karanlık ağırlar geçti. Sonra delikanlı başını kaldırdı. Onur, aşka galip gelmişti. Genç kız, tedirgin bir halde onun ağzından çı-

kacak bir kelimeyi bekliyordu. Bakışlarını gözlerinden kacırdı. Sakin bir tavırla şöyle dedi:

- Eşinin kollarına dön, kadın! Olan oldu. Söken şafak, düşlerin hülyasına son verdi. Kimseler seni görmeden hemen kutlu yuvana dön. Sonra, daha önce sevgilisine ihanet etmişti, şimdi de gerdek gecesi kocasına ihanet etti, derler.

Böyle dedi. Gelin, baştan ayağa titredi. Fırtınanın biçtiği bir çiçek gibi soluverdi. Kıvrandı, şöyle dedi:

- Hayır, bu can bu tende olduğu sürece o eve dönmeyeceğim. Bir daha girmemek üzere çıktım oradan. Bir tutsak sürgün yerinden nasıl ayrılır ise, ben de o evden öyle ayrıldım, oradaki her şeyi terk ettim. Ne olur, beni bırakma. Yalvarırım bana hain deme. Ruhumu senin ruhuna bağlayan aşk, bedenimi kocamın ihtirasına teslim eden papazın ellerinden daha güçlüdür. İşte kollarımı boynuna doladım. Hiçbir güç onları çözemeyecek. Ben kendimi sana teslim ettim. Bizi ancak ölüm ayırabilir.

Delikanlı, yapmacık bir nefret ve tiksinişle kızın kollarından kurtulmaya çalışarak şöyle dedi:

- Benden uzak dur, kadın. Ben seni terk ettim. Evet seni terk ettim. Senden hoşlanmıyorum. Ben başkasını seviyorum.

Söylenenlerin hepsi doğru. Dediklerimi duydun mu? Seni terk ettim. Senin varlığını bile unuttum. Senden tiksiniyorum. Seni görmeye bile tahammülüm yok. Benden uzak dur.

Bırak gideyim. Sen de eşine dön ve ona sadık bir eş ol. Genç kız çıldırmış gibiydi:

- Hayır! Hayır, bu doğru değil. Sen beni seviyorsun. Gözlerinde aşkın coşkusu gördüm. Sana dokununca aşkın sıcaklığını hissettim. Sen beni seviyorsun. Ben nasıl seni seviyorsam, sen de öyle seviyorsun beni. Damarlarım-

da kan aktığı sürece o eve girmeyeceğim. Buradan ancak seninle giderim. Seninle beraber dünyanın öbür ucuna gitmek üzere geldim. Sen önden, ben arkadan. Öl de, öleyim.

Delikanlı, sesini daha da yükselterek bağırdı:

- Beni bırak kadın, aksi halde en yüksek sesimle bağırır, senin düğününe davet edilen herkesi bu bahçeye toplar, yaptıklarını onlara gösteririm. Seni tükürükleriyle boğarlar, kötü bir nam bırakırsın. Kalbimin sevgilisi Necibe, başında dikilir; senin yenilgine, kendi zaferine sevinir, sırıtarak seninle alay eder.

Böyle dedi. Kızın kollarını tutarak onu uzaklaştırmaya çalıştı. Kızın benzi attı. Gözlerini kan bürüdü. Acınma, yalvarma ve merhamet duyguları; saldırganlığa, öfkeye ve acımasızlığa dönüştü! Genç kız adeta yavrusunu yitirmiş bir panter oluverdi. Fırtınaların dibini dalgalandırdığı delişmen bir denize dönüştü. Şöyle bağırdı:

- Benden başka kime yar olacaksın bakalım? Benden başka dudaklarında kendinden geçecek bir gönül olabilir mi?

Böyle dedi. Sonra kuşağından sivri bir hançer çıkarıp yıldırım hızıyla delikanlının göğsüne sapladı. Delikanlı sendeledi, kasırganın kırıp geçirdiği bir fidan gibi yığıldı. Kız, delikanlının üzerine eğildi. Hançer hâlâ elindeydi, ucundan kan damlıyordu. Delikanlı ölümle göz göze gelmiş gözlerini açtı. Dudakları titriyordu. Son nefesleri şöyle fısıldadı:

- Şimdi yaklaş bana sevgilim. Sokul bana, Leyla'm. Beni bırakma. Ölüm hayattan daha güçlüdür. Aşk ise ölümden de güçlü. Dinle, senin düğününde kendinden geçen şu kahkahaları dinle. Kadehlerin sesini dinle sevgilim. Beni o kahkahaların işkencesinden, o kadehlerin eziyetinden kurtardın. Bırak zincirlerimi kıran o elleri öpeyim. Dudakları-

mı öp; yalan söyleyip kalbimin sırrını gizleyen günahkâr dudaklarımı. Kanıma bulanmış parmaklarını, solmuş yanaklarıma yaklaştı. Ruhum boşlukta uçmaya başlayınca, o hançeri sağ elime koy, kıskançlıktan ve umutsuzluktan canına kıydı de. Seni sevdim Leyla'm, senden başkasını asla sevmedim. Ama gerdek gecesi seninle kaçmak yerine kalbimi, mutluluğumu ve hayatımı kurban etmenin daha iyi olacağını düşündüm. Öp beni gönlümün güzeli, kimseler cesedimi görmeden... Öp beni, öp beni sevgilim.

Gelin, elini kendi yaralı kalbinin üzerine koydu. Boynu büküldü, başı eğildi. Ruhu yücelere yükseldi.

Başını kaldırdı. Eve doğru baktı. Korkunç bir sesle bağırdı:

- Buraya gelin! Herkes buraya gelsin! Düğün burada! Damat da burada! Gelin görün kutlu yatağımızı. Uyanın sersemler! Kendinize gelin sarhoşlar! Çabuk gelin! Gelin de görün aşkın, ölümün ve hayatın sırrını.

Nara, evin dört bir tarafında yankılandı. Yankı, neşeli ve sevinçli davetlilerin kulaklarından girdi, kalplerine indi, ruhlarını titretti. Bir süre kulak verdiler. Nara, keyifleri kaçırmıştı. Kapılara ve pencerelere koşturdular. Sağa sola bakışarak ilerlediler. Yerde yatan bir cesedi, yanı başında da çıldırmış bir halde gelini gördüler. Ürpererek geri çekildiler. Hiç kimse bir şey sormaya dahi cesaret edemiyordu. Ölünün göğsünden saçılan kan ile gelinin elinde parlayan hançerin görüntüsü karşısında dilleri tutulmuş, donup kalmışlardı.

Damat onlara bakıyordu. Gelinin yüzünde ürkütücü bir acı vardı. Haykırdı:

- Sizi korkaklar! Yaklaşın, ölümün hayaletinden korkmayın. Çünkü o, onurludur. Sizin gibi alçakların yakınından bile geçmez. Yaklaşın. Bu hançer sizi ürkütmesin. Bu,

kutsal bir hançerdir. Sizin aşağılık bedenlerinize, kokuşmuş cesetlerinize dokunmaz. Damat elbisesi giymiş şu onurlu delikanlıya bakın. O benim sevgilimdir. Onu ben öldürdüm. Çünkü o benim sevgilimdir. O benim güveyimdir, ben de onun. Bizi bağrına basacak bir yer aradık ama bu dünyada bulamadık. Siz, bu dünyayı törelerinize dar ettiniz. Cehaletinize kararttınız. Pisliklerinize kirlettiniz. Biz de, bulutların ötesine gitmeye karar verdik.

Sizi alçaklar! Korkaklar! Yaklaşın, iyi bakın. Belki Allah'ın yüzünün, yüzümüzdeki yansımasını görürsünüz. Onun tatlı sesinin, kalbimizdeki yankısını duyarsınız. Hani nerede, sevgilimi bana jurnalleyen o iğrenç kadın? Sevgilimin beni değil, kendisini sevdiğini, beni terk ettiğini, beni unuttuğunu söyleyen yılan? Papaz, elini benim ve akrabasının başına koyduğu an, o şirret kadın, zafer kazandığını zannetti. Hani nerede o düzenbaz Necibe? Nerede o zehirli cehennem yılanı? Çağırın onu. Gelsin de görsün: siz, onun benim için seçtiği adamın değil, benim sevgilimin düğün şölenine davet edildiniz.

Siz benim dediklerimi anlayamazsınız. Çünkü karanlıklar, yıldızların ezgilerini anlayamaz. Ama bir gün, gerdek gecesi sevgilisini öldüren kadını çocuklarınıza anlatacaksınız. Beni hatırlayacaksınız ve günahkar dudaklarınızla beni lanetleyeceksiniz; ama torunlarınız, onlar, helal olsun diyecekler. Çünkü yarın şafak, adalet ve ruh için sökecektir.

Sana gelince, aşağılık herif! Sen beni elde etmek için düzen kuran, dolap çeviren, para kullanan bir alçaksın. Sen bu şaşkın insanların bir sembolüsün. Aydınlığı karanlıkta arayan, suyun kayadan fişkırmasını uman, çiçeğin çölde açmasını bekleyen bu halkın sembolüsün. Sen gözleri kör, körü körüne sürüklenen, saçmalıklara teslim olan bu mem-

leketin sembolüsün. Sen kolyeler için boyunları, bilezikler için bilekleri kesen sahte erkekliği temsil ediyorsun. Yine de bu alçaklığını bağışlıyorum. Çünkü bu dünyadan göçtüğüne sevinen ruh, bu dünyanın bütün hatalarını affeder.

Bütün bunları söyleyen gelin, susuzluktan bitap düştü. Suya hasret dudakları çatladı. Testiyi yukarı kaldırdı. Elleri ansızın göğsüne indi. Hançer göğsüne saplandı. Tıpkı tırpanın biçtiği bir zambak gibi sevgilisinin yanına yığılıverdi. Kadınlar canhıraş feryatlar kopardılar. Kimileri bayıldı. Her taraftan erkeklerin sesleri yükseldi. Ürpertiyle, korkuyla yerde yatanlara yaklaştılar.

Can çekişen gelin onlara baktı. Billur göğsünden kan fişkırıyordu. Şöyle dedi:

- Yaklaşmayın, alçaklar! Bari cesetlerimizi ayırmayın. Eğer bunu yapmaya kalkarsanız, tepenizde sizi gözetleyen ruh, boyunlarınıza çökecek ve sizi acımasızca boğacak. Bırakın bu aç toprak, cesetlerimizi bir lokmada yutsun. Bırakın, bizi içine çeksın; tohumları kıştan bahara kadar zemheriden koruduğu gibi bizi de bağrında barındırsın.

Gelin, sevgilisinin üzerine eğildi. Dudaklarını onun soğumuş dudaklarına yapıştırdı. Son nefesleriyle beraber ağzından şu sözcükler döküldü:

- Bak sevgilim, bak gönlümün güveyi, hasetçiler nasıl da yatağımızın etrafında toplanmışlar. Bak, gözlerini bize dikmişler. Dişlerin gıcırtısını, çatlayan kaburgaların seslerini duyuyor musun? Beni çok bekledin, Selim. İşte yanıdayım. Zincirleri kırdım. Kelepçeleri çözdüm. Haydi, hemen güneşin yanına gidelim. Gölgede çok fazla durduk. İşte, töre yok, hiçbir engel yok. Ben artık senden başka hiç kimseyi görmüyorum. Sevgilim, işte dudaklarım, işte son nefesimin kokusu. Haydi gidelim, Selim.

Aşk kanatlarını çırpıtı, ışık çemberine doğru yükseldi.

Gelin, göğsünü sevgilisinin göğsüne koydu, kanları birbirine karıştı. Başını boynuna yasladı. Gözleri hâlâ onun gözlerine bakıyordu.

Bir süre hiç kimseden en ufak bir ses dahi çıkmadı. Herkesin beti benzi atmış, dizlerinin bağı çözölmüştü. Sanki ölüm ürpertisi takatlerini kesmiş, donup kalmışlardı.

Tam bu sırada düğün şölenini yöneten papaz birkaç adım ilerledi. Sağ elini yerde yatan cesetlere doğru uzatarak, yüzü solmuş kalabalığa döndü. Hırçın bir sesle bağır-maya başladı:

- Cinayetle ve utançla kirlenmiş bu cesetlere dokunan ellere lanet olsun. İblislerin, ruhlarını cehenneme sürüklediği bu belasını bulmuş iki insana gözyaşı döken gözlerle lanet olsun. Sodom'un oğlu ile Gomore'nin kızının cesedi kendi kanlarıyla kirlenmiş bu toprağın üzerinde böylece kalsın. Köpekler bedenlerini parçalasın. Rüzgar kemiklerini savursun. Herkes evine gitsin. Günahların kararttığı, reziletlerinin kurbanı olan bu iki kalpten yayılan bu pis koddan uzaklasın. Bu leşlerden uzaklaşın. Cehennem alevi sizi yalamadan hemen buradan uzaklaşın. Her kim burada kalırsa, rezil rüsva olacak, perişan olacak. Bu kimse artık inananların ibadet ettiği mabede girmesin. Mesihlerin yaptığı dualara katılmasın.

Suzan, yani gelinin, sevgilisine elçi olarak gönderdiği kız, birkaç adım ilerledi. Papazın önünde durdu. Dolu dolu olmuş gözlerle ona baktı. Cesaretle haykırdı:

- Ben burada kalıyorum, anladın mı seni basiretsiz, zındık! Ben sabaha kadar onların başında bekleyeceğim. Bu salkım söğütlerin altında onlara mezar kazacağım. Eğer bana engel olmaya kalkarsanız, yerin bağrını parmaklarımla kazarım. Kollarımı bağlarsanız, dişlerimle kazarım. Misk ve anber kokan bu mekanı hemen terkedin. Domuzlar gü-

zel kokudan anlamaz. Çapulcu hırsızlar ev sahibinden korkar, sabah olmasını istemez. Hemen karanlık inlerinize gidin. Melekler bu iki aşk şehidinin üzerine nağmeler yaymakta. Sizin toprak tıkalı kulaklarınız ise bu nağmeleri duyamaz.

Herkes papazın asık suratının önünden geçip gitti. Genç kız soğuyan iki cesedin yanında kaldı. Gecenin sessizliğinde yavrularını koruyan bir ana gibiydi.

Herkes çekilip kimse kalmayınca feryada, figana ve ağıtlara teslim oldu.

DELI

Nasıl çıldırdığımı soruyorsunuz. Anlatayım: Tanrıların doğumundan oldukça önceydi ki, derin bir uykudan uyan-
dığım da maskelerimin, şekillendirip yedi yıldan beri taşı-
makta olduğum yedi maskenin çalındığını farkettim; sonra
da, maskesiz ve “Hırsızlar! Uğursuzlar! Geberesice hırsız-
lar!” diye bağırarak, kentinin, orya buraya koşuşturup
duran kalabalıkla dolu sokaklarına daldım.

Erkekler ve kadınlar benimle dalga geçiyor; bazıları da,
korkulu gözlerle evlerine doğru kaçıyorlardı.

Ve, pazar yerine ulaştığımda, evin çatısına çıkmış genç
bir adam bağırırdı: “Deli var!”

Bağır an adamı görebilmek için kafamı kaldırdım; ilk
kez, güneş çıplak yüzümü kucakladı; ve ruhum güneşe öy-
lesine ateşli bir aşkla tutuldu ki, ondan sonra artık maske-
lerimi hiç istemedim. Ve, tam bir vecd içinde bağırırdım:
“Kutsa! Beni maskelerimden sıyırmış olan hırsızları dahi

kutsa!”

İşte ben böylece çıldırdım.

Ve çıldırmamdan sonradır ki. özgürlüğüm ile güvenimi yeniden buldum: tek başına ve yalnız olma özgürlüğü ile anlaşılamamış olmanın tehlikelerinden korunmuş olma güveni; çünkü, bir bakıma, bizi anlayanlar bizler üzerine mutlak bir hakimiyeti de kurmuş olurlar.

Ama, emin olunuz ki, bu güvenimi kötüye kullanmayı hiç istemeyeceğim. Çünkü, bir hırsız dahi, kendi hücresinde, başka bir hırsızın güvencesi altında bulunur.

Tanrı

Sözün, coşkulu ürpertilerinin ilk kez olarak ağzıma geldiği o eski zamanlarda, kutsal dağa tırmanıp ona yöneldim: “Tanrım, ben senin kulunum. İsteğin, benim için, tüm hayatım boyunca uyacağım mutlak yasa olacaktır.”

Tanrı cevap vermedi ve her şeyi yıkıp yok eden güçlü bir rüzgar geçip gitti.

Ve bin yıl sonra yeniden kutsal dağa tırmandım ve Tanrıya yöneldim: “Yüce yaratıcı, beni sen yarattın. Bana çamurdan şekil verdin ve tümüyle varlığımı sana borçluyum.”

Ve gene Tanrı cevap vermedi ancak, binlerce kanat uçup ortadan kayboldu.

Ve aradan yeniden bin yıl geçtikten sonra, bir kez daha kutsal dağa tırmandım ve Tanrıya yeniden yöneldim: “Baba, ben oğlunum. Senin yüce hoşgörün ve sevgin sayesinde ki, dünyaya geldim; ben de, aşk ve tapınma duygula-

rı ile ülkende var olacağım”.

Ve Tanrı hiç cevap vermedi; uzaklardaki tepeleri gizemle örten sis dağılıp gitti.

Ve, aradan yeniden bin yıl geçtikten sonra, gene kutsal dağa tırmanıp Tanrıya bir kez daha seslendim:

“Tanrım, sen benim yaşam amacım ve varoluşumu uzatacağım son noktasın; ben senin geçmişin, sen de benim geleceğimsin. Ben senin topraktaki kökün, sen de benim göğe açılan tomurcuğumsun... Ve, beraberce güneşin önünde çoğalıp gideriz”.

Tanrı bana doğru eğildi ve kulağıma sevgi dolu sözler fısıldadı; denizin kendine doğru gelen nehiri kucakladığı gibi, o da beni kucakladı.

Ben vadi ve ovalara indiğimde Tanrı yanımdaydı.

Dostum

Dostum, sana göründüğümden başka bir şey değilim. Görünüşüm ise, hep giydiğim, ve senin merakından ve de benim düşüncesizliğimden kendimi korumak amacıyla örülmüş bir kumaştan yapılmış giysiden başka bir şey değildir.

Ve, dostum, içimdeki “ben” hep o sessiz dünyada yaşamaktadır; ve o, orada hep saklı ve sessiz, herkesten uzak kalacaktır.

Senin, sözlerime ve amellerime inanmanı istemeyeceğim; çünkü, sözlerim senin gerçek düşüncelerinin yankısı olduğu gibi, hareketlerim de senin kendi istediklerinin gerçekleştirilmelerinden başka bir şey değildir.

Sen bana “rüzgâr doğudan esiyor” dediğinde, ben de “gerçekten doğudan esiyor” diye yanıtlayacağım; çünkü, sana, aklımın rüzgâra değil de, ancak denize erebildiğini bilmene izin vermeyeceğim.

Sen benim denizcilik hakkındaki düşüncelerimi anlaya-

mazsın; ben de zaten senin onları anlamayı beklemiyorum. Denizde tek başıma kalmamı istiyorum.

Dostum, sende gün aydınlandığında bende gece hakimdir; tıpkı, tepelerde öğle üzerlerin oynaşmakta olduklarından veya ovalara doğru mor gölgelerin kaymakta olduklarından söz ettiğimde olduğu gibi; çünkü, ne gecemin şarkılarını duymana ne de damlara doğru uçuşan kanatlarımı görmene imkan var; ve, ben de senin onları duymana ve görmene imkan tanımayacağım. Ben, gecenin içinde hep tek başıma kalmamı isteyeceğim.

Sen göğe doğru uzandığında, ben cehennemime doğru inmekteyim; hatta, sen bana kapkara dehlizlerin derinliklerinden “yol arkadaşım, yoldaşım” diye seslendiğinde de, ben sana “yoldaşım, yol arkadaşım” diye cevap vereceğim; zira, hiç bir zaman senin kendi cehennemimi görmene izin vermeyeceğim. Alevler gözlerini yakacak ve duman nefesini tıkayacaktır. Senin onu tanımana izin vermeyecek kadar cehennemimi seviyorum. Cehennemimde yalnız kalmak istiyorum.

Gerçek ile güzelliği ve dürüstlüğü seviyorsun; ben de, seni memnun etmek için, bunları sevmenin iyi ve güzel olduğunu söylüyorum. Ama, içimden, senin bu beğenilerinle alay ediyorum. Ve, bu alaylarımı senden saklamak istiyorum. Yalnızken seninle alay etmek istiyorum.

Dostum sen hem iyi, hem de tedbirli ve akıllısın; neler söylüyorum, sen mükemmelsin! Ben de seninle tedbirli ve temkinli konuşuyorum. Üstelik, ben deliyim. Ama, deliliğimi gizliyorum. Ben, tek başımayken deli olmak istiyorum.

Dostum, aslında sen benim dostum değilsin; ben sana bunu nasıl açıklayabilirim? Sesim senin sesin değil... Her ne kadar elele beraberce yürüyorsak da...

Bostan korkuluđu

Bir gün bostan korkuluğuna, “boş bostanda tek başına ayakta durmaktan sıkılmıyor musun” dedim.

O da bana, “herkesi korkutmak öylesine güçlü ve sürekli bir keyif ki, o haz bana yeter,” diye cevap verdi.

Biraz düşündükten sonra, konuşmamı sürdürdüm: “haklısın; ben de bu hazzı tattım.”

Bostan korkuluğunun cevabı ise şu oldu: “ancak aşağılık duygularla yüklü olanlar bu hazzı tadabilirler.”

Bunun üzerine, bana iltifat veya hakaret ettiğini anlayamadan onu bırakıp gittim.

Aradan bir yıl geçti. Bostan korkuluğu bir bilgeye dönüşmüştü. Ve, yeniden yanından geçtiğimde, şapkasının altında iki tarla kuşunun yuva yaptığını gördüm.

Uyurgezerler

Doğduğum şehirde, ikisi de uyurgezer olan kadın ile kızı yaşıyorlardı.

Bir gece, sessizliğin etrafı kapladığı bir saatte uykuda gezerlerken, her ikisi sisle örtülü bahçede karşılaşmışlar.

Ve anne konuşur: “İşte geliyor! Düşmanım!... Gençliği-mi mahveden sen, yaşamını benimkinin yıkıntıları üzerine kurdun! Seni bir öldürebilsem!”.

Ve kız yanıtladı: “İğrenç kadın! Yaşlı ve bencil! Daima, ben ile özgür ben arasına giren sen! Özyaşamımı senin köhne yaşamının bir yankısı haline getirmek isteyen sen! Sen hâlâ neden yaşıyorsun?”.

Tam bu sırada bir horoz öttü. Ve, iki kadın da uyandı. Anne sevgi içinde, “sen misin güzelim?” derken, kızı da, “evet, benim sevgili anneciğim...” diye cevap verdi.

Bilge köpek

Bir gün bilge bir köpek kedi topluluğunun yanından geçiyordu.

Kedilere yaklaştığında, onların meşgul olup hiç birinin kendisine dikkat etmediğini gördü; bunun üzerine durdu.

İşte tam bu sırada, ağır ve korkutucu kocaman bir kedi, kedi topluluğunun ortasına doğru yürüdü, onları süzdü ve konuştu: “Kardeşlerim! Dua ediniz! Ve sizler dua ettikten ve yeniden dua ettikten sonra, emin olunuz ki gökten fareler yağacaktır”.

Ve köpek bunları duyduğunda kahkahalarla güldü ve kedilerden uzaklaştı ve düşündü: “Kör ve akılsız kediler! Tecrübemden dolayı biliyorum ki, dua ve inanç ve de dilekler sonucunda bundan böyle gökten fare değil de, kemikler yağacaktır.”

İki keşiş

Tüm yaşamdan uzakta kalmış iki keşiş bir dağda tek başlarına yaşıyorlardı; Tanrı'ya ibadet ediyor ve birbirlerini seviyorlardı.

Bu iki keşişin tüm mal varlığı, topraktan yapılmış tek bir tabaktı; bundan başka da sahip oldukları başka bir şeyleri yoktu.

Bir gün yaşlı keşiş, canı sıkkın, genç arkadaşına gitti: “Uzun zamandır beraber yaşıyoruz. Ve şimdi, birbirimizden ayrılma zamanı geldi; sahip olduğumuz her şeyi paylaşmamız gerek.”

Genç keşiş üzüntü içinde karşıladı bu sözleri: “Kardeşim! Senin gittiğini görmek beni kahreder. Ama, gitmen şart ise, yapılacak bir şey yok.”

Bunları söylerken de toprak tabağı getirip kendisine uzattı. “Bunu paylaşmamıza olanak yok kardeşim; onu sen alabilirsin.”

“Haram olan hiçbir şeyi istemiyorum; ancak bana ait olan bir şeyi alabilirim. Tabağı paylaşmamız gerek” şeklinde oldu yaşlı keşişin cevabı.

Genç keşiş ise direndi: “Böyle yaparsak tabak kırılacak! O zaman da hiç birimize yaramayacak! İstersen niyet çekelim... Tabak kime düşerse...”

Ancak, yaşlı keşiş ısrar ediyordu: “ Ben, kör gözle dahi olsa, tam bir dürüstlikle bana ait payı isterim; tabağın adil bir şekilde taksim edilmesi gerek!”

Böyle bir tartışmanın herhangi bir sonuca varamamış olması nedeniyle, sonunda, genç keşiş noktayı koydu: “Gerçekten de istediğin bu ise ve böyle olmasını istiyorsan, tabağı kıralım... Gitsin!”

İşte o zaman, korkunç bir öfkenin gölgelendirmiş olduğu bir yüz ile yaşlı keşiş bağırdı: “Demek ki, sen kavgadan çıkıyorsun ha... Pis korkak!”

Vermek ve almak

Bir zamanlar çuval dolusu iğneleri olan bir adam vardı. Bir gün İsa'nın annesi ona gitti: "Dostum! Oğlumun elbisesi yırtıldı; tapınağa gitmeden önce onu tamir etmem gerek. Bana bir iğne verebilir misin?" dedi.

Ve adam, sade bir iğne vermekle kalmayıp, tapınağa gitmeden önce oğluna anlatması için, verme ve alma konusunda uzunca bir de nutuk attı.

Yedi benlik

Gecenin en sessiz saatinde, uykunun tüm vücudumu teslim aldığı bir sırada yedi benliğim kendi aralarında mırıldanmaya başlarlar.

Birinci benlik: “Senelerdir ki, gündüzleri acısını ve geceleri hüznünü yenilemekten başka bir şey yapmaksızın, bu delinin içinde yaşamaktayım. Artık bu kaderime dayanacak gücüm kalmadı ve şimdi de, isyan ediyorum bu hale.”

İkinci benlik: “Kardeşim, senin kaderin benimkinden çok daha iyidir. Çünkü benim, bu delinin neşeli tarafına eşlik etmem gerekmede. Gülerse ben de güler, mutlu saatlerinde şarkı söylerim; ve de, parlak fikirleri ile üç kanatlı ayaklarla oynar gibi oynayıp dururum. Böylesine yalancı bir varlığa karşı isyan etme hakkı, benim olsa gerek...”

Üçüncü benlik: “Parçalayıcı tutku ve hayal dolu arzularla korlanmış bir aşktan başka bir şey olmayan bana, ne demeli? Aslına bakılırsa, bu deliye başkaldırma hakkı benimdir”

Dördüncü benlik: “Gerçekte benim, aranızda en zavallı

olanı. Çünkü, bana, iğrenç bir nefret ile yıkıcı bir geri tepmeden başka bir nitelik verilmemiştir. Esasında, bu delinin kölesi olmaya karşı başkaldırma hakkı, cehennemin karanlık mağaralarında doğup kasırganın eşi olan bana verilmesi gerek...”

Beşinci benlik: “Hayır! Düşünen, hayal eden, aç ve susuz olan, bilinmeyen ve daha henüz yaratılmamış şeylere doğru akıp, onları durmaksızın sorgulayan ve arayan benlik olan benden başkasının olamaz başkaldırma hakkı...”.

Altıncı benlik: “Ve ben... Çalışan ve de acınası olan, sabırlı elleri ve yanan gözleriyle gündüzleri rüyaya çevirip şekilsiz unsurlara şekil veren bana... Hep tek başıma kalmaya mahkum olan bana ait olsa gerek, o deliye karşı başkaldırma hakkı...”.

Yedinci benlik: “Gerçekleştirilmesi önceden ayarlanmış birer yazgısı olan sizler neden bu adama karşı isyana kalkıyorsunuz? Ah! Keşke ben de, sizler gibi, önceden ayarlanmış bir benlik olsaydım! Ama, ne yazık ki, değilim. Ben hiçbir şeyi gerçekleştirmeyi arzulamayan, unutulmaya terk edilmiş, değersizliğe ve faydasızlığa mahkumum; sizler ise, yaşamı yeniden yaratma çabasındasınız. Öyle ise, komşular, söyleyin bana, kimindir başkaldırma hakkı? Sizlerin mi yoksa benim mi?”.

Yedinci benlik böyle konuşunca, diğer altısı herhangi bir cevap vermeksizin ona acıyla baktılar ve gece derinleşince de yeni ve mutlu bir sinme içinde birbirinin ardından uykuya daldılar.

Uyanık kalan tek biri, her şeyin arkasına gizlenmiş bir halde hiçliği güçlendirip yüceltmek görevinde olan yedinci benlik olmuştur.

Savaş

Sarayda bir gece, bir bayram kutlaması sırasında, prens önüne birisi gelerek derin saygı içinde ayaklarına kapanmış. Davetteki herkes yeni gelene dönmüş, ona bakmaktaydı. Gerçekten de, yeni gelen bir gözünü kaybetmişti ve o göz çukuru hâlâ kanamaktaydı.

Prens de heyecanlanmıştı: “Neler oldu size?”

Ve adam cevap verdi: “Prensım! Benim mesleğim hırsızlıktır; bu gece mehtap da olmadığından, sarrafın dükkanını soymaya gittim. Ama, pencereden tırmanıp girdiğimde, yanlışlıkla dokumacının işliğine girmiş olduğumu anladım; karanlıkta da, oradaki dokuma tezgahına çarptım; böylece gözüm çıktı. Saygıdeğer prens, dokumacıya karşı hakkımı bulmak için huzurunuzda geldim.”

Prens dokumacıyı çağırdı ve bir gözünün çıkarılmasını emretti.

Dokumacı ise diretti: “Prensım, kararınızda mutlak ve

tarafsız bir hakkaniyet apaçık görülüyor. Ancak, maalesef çok iyi biliyorsunuz ki, dokuduğum kumaşın her iki yönünü görebilmem için iki göze sahip olmam şart! Fakat, komşum ayakkabıcının da iki gözü olmasına rağmen işini tek gözle de pekâlâ yapabilir.”

Bunun üzerine prens kunduracıyı çağırttı. Ve karşısına çıkartıldığında, onun bir gözünü çıkarttırdı.

Böylece, adalet yerini bulmuş oldu.

Tilki

Tan yeri ağarırken tilki kendi gölgesine bakıp konuştu: “Kahvaltıda bir deve yiyeceğim.”

Gün boyunca deveyi bulabilmek için koştu durdu. Ancak, öğle üzeri yeniden gölgesine döndü ve “aslında bir fare de bana yeter” dedi.

Bilge kral

Güçlü ve bilge bir kral Virani şehirde hüküm sürmekteydi. Gücü nedeniyle halkı ondan korkuyor, bilgeliği nedeniyle de onu seviyordu.

Şehrin tam ortasında suyu serin ve temiz olan bir kuyu vardı. Kral, ve maiyeti de dahil olmak üzere şehrin tüm halkı, o suyu kullanıyordu; çünkü, ondan başka bir kuyu da yoktu.

Bir gece, herkesin uykuda olduğu bir sırada, bir cadı gizlice şehre gelmiş ve kuyuya büyülu sudan yedi damla damlatarak demiş ki: “Bundan böyle bu kuyudan içecek olan herkes çıldırsın!”

Ertesi sabah, kral ve vekilharıcı hariç, şehrin tüm sakinleri kuyudaki sudan içmişler ve cadının dilediği gibi herkes çıldırmış.

Ve halkın tümü, gün boyunca sokak ve meydanlara dökülerek dedikodu fısıltısını sürdürmüşler: “Kral delidir,

kralımız ve vekilharcı akıllarını kaçırmışlar; deli bir kral tarafından idare edilmeyi reddediyoruz. Kendisini tahttan indirmemiz gerek.”

Aynı akşam kral altın bir kaseyi kuyu suyu ile doldurtmuş ve kendisine getirdiklerinde o sudan bolca içip, sonra vekilharcına da içirmiş.

Uzaktaki o Virani şehrindeki halkın mutluluk ve coşkusunu tarif etmeye imkan yok. Gerçekten de, kral ve vekilharcı yeniden akıllarına kavuşmuşlar.

Hırs

Üç erkek bir meyhanede masa başında buluşmuşlardı. İçlerinden biri dokumacı, diğeri doğramacı ve üçüncüsü de mezarcı idi.

Dokumacı dedi ki: “Bu gün iki altına çok iyi bir kefen sattım.

İstedüğimiz kadar şarap içebiliriz”.

Doğramacı ekledi: “Ben de mükemmel bir tabut sattım. Şarabımıza iyi bir ızgara eti katabiliriz”.

Mezarcı da, konuşmayı sürdürdü: “Bugün tek bir mezar kazdım. Ancak, patronum bana çift gündelik verdi. Ballı tatlıdan da ısmarlayalım.”

Ve, tüm o gece süresince, meyhane alışılmamış bir canlılığa şahit oldu. Gerçekten de, o müşteriler birbiri ardına şarap, et ve tatlı ısmarlayıp durdular; tümü de, öylesine neşeliydi ki...

Meyhaneciye gelince, karısına gülümseyerek ellerini ovuşturuyordu; çünkü müşterileri parayı çekinmeden sarf

etmekteydiler.

Meyhaneden çıktıklarında mehtap iyice yükselmişti; ve yol boyunca üçü de şarkı söyleyip gülmekteydiler.

Meyhaneci ile karısı kapılarının eşiğinde durmuş, arka-larından onları seyrediyorlardı.

Kadın dedi ki: “Bu gençler öylesine neşeli ve cömertler ki! Şayet bize böylesine bir mutluluğu her gün verebilse-ler, oğlumuzun meyhaneci olup ağır çalışmasına da gerek kalmayacak; kendisinin rahip olabilmesi için tahsilini ger-çekleştirebileceğiz.”

Yeni haz

Dün gece yepyeni bir haz buldum; ve onu ilk kez olarak tattığım için de, bir melek ve bir şeytan kapımı birdenbire açıp benim bu yeni hazzım hakkında fikir yürütmeye başladılar.

Biri, “bu bir günahtır,” diğeri de, “bu tanrının bir lütfudur,” diye bağırıp duruyorlardı.

Öbür dil

Doğumumdan üç gün sonra ben, ipek kundağında yatıp korku ve şaşkınlık içinde beni çevreleyen yeni dünyamı seyretmekteyken, annem dadıma, “çocuğum nasıl?” diye sordu.

O da, “gayet iyi efendim; üç kez meme verdim; ve, hayatımda böylesine neşeli ve güçlü bir bebeğe hiç rastlamadım” diye yanıtladı.

Kızgınlık içinde bağırdım: “Bu doğru değil anne... Çünkü yatağım çok sert, emmiş olduğum süt ağzımda acıyor, ve de memenin kokusu burnuma çok iğrenç geliyor; görüyorsun ya, bundan daha kötü olamam.”

Ama ne var ki, ne annem ne de dadım beni anladı; çünkü, konuştuğum dil, benim gelmiş olduğum dünyanın diliydi.

Ve, doğumumdan sonraki yirmi birinci günde vaftiz edilmeye gittiğimde, rahip anneme, “müsterih olun hanıme-

fendi, oğlunuz Hristiyan olarak doğmuştur,” dedi.

Ben de şaşkınlık içinde rahibe, “öyleyse... siz Hristiyan olarak doğmamış olduğunuz için göklerdeki annenizin mutsuz olması gerekiyor,” dedim.

Ama, rahip de konuştuğum dili anlamadı.

Ve, yedi ay sonra bir gün bir kâhin bana bakıp anneme, “oğlunuz büyük bir devlet adamı ve insan yöneticisi olacak,” diye konuştu.

Fakat ben, bütün gücümle ona bağırdım: “Bu kehanet doğru değildir; çünkü, gerçekten, ben müzisyen olacağım ve ondan başka da bir şey olmayacağım”.

Ama o yaşta dahi hâlâ dilim anlaşılamıyordu; ben de, bunun nedenini bir türlü anlayamıyordum.

Ve otuz üç yıl, yani annemle dadımın ve de rahibin ölümlerinden sonra kâhin hala yaşıyordu.

Ve dün, mabedin kapısının yanında ona rastladım. O hemen bana yöneldi: “İlk günden beri sizin büyük bir müzisyen olacağınızı biliyordum; siz daha bebekken yapmış olduğum bir kehanette bunu o zaman dahi söylemiştim; geleceğinizi bilmiştim.”

Ve ben ona inandım; zira, bugün, ben de öbür dünyanın dilini unutmuş durumdayım.

Nar ağacı

Eskiden ben bir narın ortasında yaşıyordum. Bir gün bir nar tanesinin bana, “Bir gün gelecek ve ben ağaç olacağım; rüzgâr dallarımda şarkı söyleyecek ve güneş yapraklarımda oynayacak; ve ben, tüm mevsimlerde canlı kalan güçlü ve güzel bir ağaç olacağım,” dediğini duydum.

Biraz sonra da, başka bir tane, “ben sizler gibi ağaç iken, tıpkı sizinkilere benzeyen beklentilerim vardı; ama, her şeyi ölçüp değerlendirebilecek bir durumda olduğum bu gün benim bütün umut ve beklentilerimin boşuna olduğunu anlıyorum,” diye konuştu.

Ve üçüncü bir nar tanesi söze karıştı; “parlak bir geleceği bize vaat edecek tek bir işareti göremiyorum”.

Ve, dördüncü bir tane ise, “görkemli bir yarın olmazsa, yaşam, bugünküsünden de beter olur” diye ekledi.

Ve, beşinci bir tanesi de, “Daha henüz ne olduğumuzu dahi bilmezken, ileride ne olacağımız hususunda tartışma-

nın ne gereği var?” diyerek fıkrini açıkladı.

Bir altıncısı hepsini yanıtladı; “ne olursak olalım, var olmaya devam edeceğiz”.

Bir yedinci ise, “gelecek hakkında benim açık ve belirgin düşüncelerim var; ancak onları kelimelerle ifade edememekteyim” diye konuştu.’

Biraz sonra bir sekizinci, ondan sonra bir dokuzuncu, bir onuncu ve ondan sonra da tüm diğerleri hep bir ağızdan konuşmaya başladıysalar da, ortaya çıkan o karmaşa içinde benim artık bir şey anlamama imkan kalmamıştı.

Ve böylece, ben bu gün, taneleri çok az oldukları gibi sessiz de olan bir ayvanın ortasına taşındım.

İki kafes

Babamın bahçesinde iki kafes var. Birisinde, babamın kölelerinin Niniv Çölü’nden getirmiş oldukları bir aslan; diğesinde sessiz bir serçecik var.

Her sabah, gün ağarırken, serçe aslana yönelir; “iyi günler, mahpus kardeş!” der.

Üç karınca

Gün batımına doğru, uyumakta olan bir adamın burnunda üç karınca karşılaştılar. Ve, her biri kendi kabilesinin usulüne uygun olarak birbirleriyle selamlaştıktan sonra konuşmaya başladılar.

Birinci karınca, “şimdiye kadar hiç böylesine kuru bir vadi ve tepeye rastlamadım; gün boyunca, yenecek bir şey aradımsa da, boşuna...” diye konuştu.

İkinci karınca, “ben de, her ne kadar tüm köşe ve aralıkları dolaşımsa da bir şey bulamadım; kabilemdekilerin, hiçbir şeyin aceleye gelmediği yumuşak ve hareketli belde diye tanımladıkları yer burası olsa gerek” diye yanıtladı.

Üçüncü karınca ise, başını kaldırıp söze karıştı; “dostlarım! Bizler, şimdi, vücudu bizim göremeyeceğimiz kadar büyük, gövdesi bizim aşamayacağımız kadar uzun, sesi bizim duyamayacağımız kadar kuvvetli olan, güçlü ve sonsuz karıncanın, dev karıncanın huzurundayız. O, her yerde mevcut yüce güçtür.”

Üçüncü karınca bu sözleri söylerken diğer ikisi onunla alay ediyordu.

İşte tam bu sırada, uyuyan adam yana döndü; burnunu kaşımak için elini kaldırıp her üç karıncayı ezdiğinde, kendisi hâlâ uyuyordu.

Mezarcı

Yakınlarımdan birinin cenaze töreni henüz bitmişti ki, mezarcı bana yaklaştı; “burada yakınlarını gömmek için gelenler arasında bir tek seni seviyorum” dedi.

Ben de, “bu sözlerin, gerçekten, bana iltifattır; ancak, beni neden böylesine sevdiğini anlayamadım” diye yanıtladım.

Mezarcının yanıtı pek yalındı; “çünkü, onlar geldiklerinde de, dönüp gittiklerinde de ağlayıp duruyorlar; sen ise, geldiğinde de gülüyorsun, dönüp gittiğinde de.

Mabedin basamaklarında

Dün, mermer mabedin basamaklarında iki erkeğin arasında oturmakta olan bir kadın gördüm. Yanaklarından biri soluk, diğeri ise kıpkırmızı yanıyordu.

Kutsanmış şehir

İlk gençlik yıllarımda, bir şehirde herkesin Kutsal Yazılar'dakine uygun bir şekilde yaşamakta olduğunu öğrenmiştim.

Ve dedim: "Kutsanmış kusursuzluğunu görüp tanımam için, o şehri arayıp bulacağım." Ve, orası da çok uzakta olduğu için, gereksinim duyacağım şeyleri yolculuğum boyunca yetecek kadar bol miktarda yanıma aldım. Ve, kırk gün sonra, şehri gördüm; ve kırk birinci gün şehre girdim.

Ve, hayret içinde, oranın halkının tümünün tek gözlü ve tek elli olduğunu gördüm. Şaşkınlık içinde, bu kutsanmış şehrin halkı olunabilmesi için insanın tek gözlü ve tek elli mi olması gerek?" diye sordum.

Biraz sonra, oranın halkının da, benim çift gözlü ve çift elli olmam nedeniyle şaşırmış olduklarını gördüm.

Ve onlar aralarında konuşurlarken ben kendilerine, "herkesin kutsal yazılardakine uygun yaşamı olduğu kutsanmış şehir gerçekten burası mı?" diye sordum.

-Evet, işte bu şehirdir!

-Ama ne oldu da sizler sağ gözünüzle sağ elinizi kaybettiniz?

Bunun üzerine, aralarında bir huzursuzluk oldu. “Öyleyse gelin de görün” dediler.

Ve beni şehrin ortasındaki mabede götürdüler. Ve mabedin içinde bir yığın göz ve elle karşılaştım. Tümü cansız, yığılmış duruyordu.

Bunun üzerine, “korkunç bir şey! Hangi acımasız düşman sizlere böylesine bir vahşeti yapabildi?” diye sordum.

Ve etrafa bir mırıldanma yayıldı. Ve aralarında, yaşlı bir kişi bana yaklaştı: “Biz kendimiz, kendi isteğimizle bunu yaptık. İçimizdeki kötülüğümüzü yenmemize Tanrı yardım etti.”

Ve beni yüksek bir sunağa doğru götürdü; arkamızdan da kalabalık geliyordu; ve sunağın yukarısında kazınmış yazıtı gösterdi:

“Şayet sağ gözün seni günaha sürüklüyorsa, onu koparıp çıkar ve onu uzak bir yere at gitsin; zira, tüm vücudunun cehennemin karanlık girdaplarında debelendiğini görmenden, organlarından tek bir tanesini kaybetmen çok daha iyidir. Ve, şayet sağ elinse seni günaha sürükleyen, onu kes ve uzağa at; zira tüm vücudunun cehennemin karanlık dehlizlerinde debelendiğini görmenden, organlarından tek bir tanesini kaybetmen çok daha iyidir”.

Ve işte o sırada her şeyi anladım. Halka döndüm ve bağırdım, “Aranızda iki göz ile iki ele sahip tek bir erkek veya kadın yok mu?”.

Ve bana cevap verdiler: “Hayır, tek biri yok! Ancak kutsal yazıları okuyabilecek ve oradaki ifadeleri kavrayabilecek yaşa gelmemiş çok küçük olanlar var.”

Ve, mabetten çıktığımızda, bir an önce bu kutsanmış şe-

hirden uzaklaşmak istedim. Çünkü çok küçük değildim, ve kutsal yazıları okuyabilirdim.

İyi Tanrı ve Kötü Tanrı

İyi Tanrı ile Kötü Tanrı bir dağın tepesinde karşılaştılar. İyi Tanrı, “iyi günler sana, kardeşim” dedi.

Kötü Tanrı cevap vermedi.

Ve, İyi Tanrı, “senin bugün keyfin yok galiba” diye söylendi.

Kötü Tanrı: “Evet, çünkü beni sık sık seninle karıştırdılar, bana senin adınla seslendiler ve bana senmişim gibi davrandılar; bu da hoşuma gitmiyor” diye yanıtladı.

Ve, İyi Tanrı, “Ama beni de seninle karıştırmış oldukları ve bana da senin adınla seslendikleri oldu” diye karşılık verdi.

Kötü Tanrı, insanların aptallıklarına kahrederek uzaklaşıp gitti.

Yenilgi

Yenilgi, yenilgim, yalnızlığım ve kimsesizliğim, Binlerce zaferden de bana değerli olan sen! Dünyadaki tüm parlak başarılardan sensin yüreğime en yakın olan!

Yenilgi, yenilgim, başkaldırım ve de benim kendimle tanışmam!

Sayendedir ki, hâlâ ben ayağı yere basan ve solmuş defneler peşinde koşmayan bir genç olduğumun bilincindeyim; Ve sende, yalnızlığımı buldum Ve de herkesten uzak, ve de gururlu olmayı

Yenilgi, yenilgim, benim parlak kılıcım ve de kalkanım! Gözlerinde okudum

Tahtı arayanın kendi kendisinin kuluna dönüştüğünü; Ve, bir kimsenin derinliklerindeki esasını anlayabilmemiz için onun gücünü söndürmemizin gerektiğini;

Ve ancak böylesine olgunlaştıktan sonradır ki, bir meyvenin tadına varılabildiğini

Yenilgi, yenilgim, benim sözünü sakınmaz yol arkadaşım Şarkımı, bağrıışmalarımı, sessizliklerimi hep duyacaksın!

Ve senden başka hiç kimse bana söz etmeyecek
kanat çırpınmalarından

ve denizlerin kabarmalarından
ve de geceleri yanan dağlardan

Ve sen, tek başına

ruhumun sarp ve kayalık yollarından tırmanacaksın

Yenilgi, yenilgim, benim ölümsüz cesaretim

Sen ve ben fırtınada birlikte güleceğiz;

Ve biz ikimiz, derin mezarlar kazacağız

içimizde ölmekte olanlara;

Ve tutunacağız, tüm gücümüzle, güneşin karşısında;

Ve de tehlikeli olacağız

Gece ve Deli

-Ben sana benziyorum, ey gece! Karanlık ve çıplak. Uyanıkken yaşadığım rüyaların ötesinde, alev alev yanan patikada yürürüm ve ayağımın bastığı her yerde koca bir zincir ortaya çıkar.

-Hayır, ey deli! Sen bana benzemiyorsun. Çünkü, kumda bıraktığın ayak izlerini ölçmek için sen hâlâ arkana dönüp bakıyorsun.

-Ben sana benziyorum, ey gece! Sessiz ve derin. Ve, yalnızlığımın derinliğinde doğum sancılan içinde bir tanrıça uzanır; ve o, göğü tam doğuracağı sırada cehennem ile birleşir.

-Hayır, sen bana benzemiyorsun, ey deli! Çünkü sen hâlâ ürperiyorsun acın karşısında; ve de ürkütüyor seni dipsiz uçurumun derinlikleri.

-Ben sana benziyorum, ey gece! Vahşi ve korkunç. Çünkü kulaklarım, köleleşmiş halkların feryatlarına ve de unutulup gitmiş beldelerin acılarına sağırlaşmıştır artık.

-Hayır, sen bana benzemiyorsun, ey deli! Çünkü, dev-benliğin ile dost olman güç olduğu için, sen hâlâ cüce benliğin ile beraberlikler kurmaya çalışıyorsun.

-Ben sana benziyorum, ey gece! Acımasız ve ürkütücü. Çünkü, göğsüm denizlerde yanan gemilerin alevleriyle aydınlanmış ve de dudaklarım yenik düşmüş savaşçıların kanıyla ıslatılmıştır.

-Hayır, sen bana benzetiliyorsun, ey deli! Çünkü, sen hâlâ iyilik meleği olma arzuları ile dolu olduğun gibi, kendi düzenini de kurmuş değilsin.

-Ben sana benziyorum, ey gece! Neşeli ve mutlu. Çünkü, çatımın altına girmiş her kimse, saf şaraptan sarhoş olduğu gibi günahın hazzının tadını çıkarmaktadır.

-Hayır, sen bana benzemiyorsun, ey deli! Çünkü ruhun yedi katlı bir kumaşla kaplıdır; hatta, kalbinin sesini duyabilecek durumda bile değilsin.

-Ben sana benziyorum, ey gece! Sabırlı ve tutkulu. Çünkü göğsümde solmuş öpücüklerin kefenine sarılı binlerce aşık gömülü yatar.

-Evet eeli... Sen bana benziyor musun? Bana benziyor musun? Öyle ise, kasırgaya binebilir veya bir kılıç gibi yıldırımını avuçlayabilir misin?

-Ben sana benziyorum, ey gece! Ben sana benziyorum! Güçlü ve ulvi. Çünkü tahtım, yıkılmış tanrılar yığınının üstünde yükseliyor; ve önümden, hiç bir zaman yüzünü görebilme olanağını bulamadan, sırf giysilerimin eteklerine dokunabilmeleri umuduyla günler akıp gitmektedir.

-Sen kalbimin gerekli evladı! Sen bana benziyor musun? Öyle ise, sen başarılamayan düşüncelerimi üstlenebilir ve sonu gelmez sözlerimi söyleyebilir misin?

-Evet, ey gece! Biz iki kardeşiz! Çünkü sen evreni uyandırıyorsun, ben de ruhumu.

Yüzler

Bin bir türlü ifadesi olan bir yüzle; bir kayaya yapışıp kalmış bir midye gibi tek bir ifadesi olan yüz gördüm.

Parlak görünümü ile içerideki sıradanlığın saklandığı bir yüz ile; parlak görünümü ile içerideki güzelliğin belirginleştiği bir yüzü gördüm.

Kırışıklarla dolu, ancak hiçbir anlam taşımayan yaşlı bir yüz ile; üstünde her şeyin apaçık görüldüğü taptaze bir yüz gördüm.

Yüzlere kendi gözlerimin örülmüş olduğu doku aralıklarından baktığım ve saklamakta oldukları gerçeği hep aradığım için, onları ben tanıyorum.

Denizlerin en büyüğü

Ben ve ruhum, yüzmek için büyük denize gittik. Sahile vardığımızda, sakın ve gözlerden uzak bir yer aramaya koyulduk.

Fakat, biraz yürüdükten sonra koyu renkli bir kayaya oturmuş ve elindeki torbadan denize azar azar tuz atan bir adama rastladık.

Ruhum, “karamsarın biri; gidelim buradan; burada yüzmemize imkan yok” dedi.

Denizin içeriye doğru hafifçe bir girinti yapmış olduğu bir yere kadar yürümeyi sürdürdük. Burada, beyaz bir kayada dikilmiş ve elindeki kutudan denize azar azar şeker atan bir adama rastladık.

“İşte, bu da iyimserdir; ve bunun da çıplak vücudumuza bakma hakkı yoktur” diye ruhum gene konuştu.

Yürümemizi sürdürdük; ve sahildeki ölü balıkları toplayıp onları şefkatle gerisin geriye denize bırakan birisine rastladık.

“Onun önünde yüzemeyiz... İnsanlık sevgisiyle dolu ve insanları seven biri...” diye ruhum fikrini açıkladı.

Ve yolumuza, devam ettik.

Ve, bir süre sonra, kum’a gölgesinin izlerini çizmeye çalışan birisine rastladık. Koca dalgalar geliyor ve adamın çizimlerini silip atıyordu; ancak o, bıkmadan, çizimlerine yeniden başlıyordu.

Ruhum, “Bu bir mistiktir; burada durmayalım” önerisinde bulundu.

Ve, sakın bir körfeze rastlayıncaya kadar yürüyüşümüzü sürdürdük. Orada bolca deniz köpüğü toplayıp onu taş bir kâseye dolduran birisine rastladık.

Ruhum, “bu bir idealisttir. Çıplaklığımızı görme hakkını ona veremeyiz” diye konuştu.

Ve biz yeniden yola koyulduk. Birden bire kuvvetli bir ses duyduk: “İşte bu, denizdir; işte bu, derin denizdir; uçsuz bucaksız ve güçlü deniz.”

Sesin geldiği tarafa geldiğimizde, sırtı denize dönük ve deniz fısıltısını duyabilmesi için bir deniz kabuğunu kulağına tutan bir kimseyi gördük.

Ve ruhum, bir kez daha konuştu: “İlerleyelim. Bu, bir realisttir; kavrayamadığı her şeye sırtını çevirir ve hep ayrıntılarla uğraşır”.

Ve biz onu da geçtik. Ve, kayalıklar arasında her tarafı kötü otların sarmış olduğu bir yerde, başını kuma sokmuş bir kimseye rastladık.

O zaman, ben ruhuma yöneldim: “İşte, burada yüzebiliriz; çünkü, her ne halse o bizi göremez”.

-Hayır! Çünkü o tümünden de tehlikelidir; o bağınazdır.

Bunu söylerken de, ruhumun yüzüne ve de sesine büyük bir acının ifadesi yerleşmişti Ve sözünü sürdürdü:

-Gidelim buradan; çünkü bizim yüzebileceğimiz sakın

ve gözlerden uzak bir yer değildir. Rüzgârın altın saçlarımı karıştırmasına, yelin beyaz göğsümü dövmesine, ışığın da kutsal çıplaklığımı ortaya çıkarmasına izin vermeyeceğim.

Bunun üzerine bu denizi bıraktık, ve denizlerin en büyüğünü aramaya koyulduk.

Çarmıhtaki

İnsanlara seslendim: “Çarmıha gerilmeyi istiyorum!”

Ve cevap verdiler: “Neden günahını bizler taşıyalım?”

Ve ben de onları yanıtladım: “Delileri çarmıha germez-seniz sizler nasıl heyecanlanırsınız ki?”

Ve sözlerime inandılar; ve çarmıha gerildim. Ve çarmıha gerilmem bana huzur verdi.

Ve yer ile gök arasında asılı kaldığımda, bana bakmak için insanlar başlarını kaldırdılar. Ve heyecanlandılar; çünkü, o zamana kadar başlarını hiç kaldırmamışlardı.

Ne var ki, ayakta bana bakarlarken aralarından biri bağırdı: “Bunu yapmış olmakla neyin kefareтини ödemeye çalışıyorsun?”

Ve bir başkası da bana seslendi: “Hangi nedenle kendini kurban ediyorsun?”

Ve bir üçüncü de söze karıştı: “Bu yaptığınla dünyanın tüm şerefini mi satın alacağımı sanıyorsun?”

Biraz sonra da bir dördüncü ekledi: “Nasıl da gülümse-
diğine bakın! Böylesine bir acının affı mı olur?”

Ve, hepsine doğru dönerek onları yanıtladım: “Sadece
gülümsemiş olduğumu hatırlayınız. Ne kendimi kurban et-
memin, ne de şeref arzusunun kefarecini ödeyebilirim; ay-
rıca, affedilmesini istediğim hiçbir suçum de yok. Susa-
mıştım; ve kendi kanımı bana içirtmeniz için sizlere yal-
varmıştım. Gerçekten de, bir deli için, kendi öz kanından
başka susuzluğunu söndürebilecek ne olabilir ki? Konuş-
mamı yitirmiştim; ve sizlerden, ağız yerine bana yaralar
açmanızı istemiştim. Günlerinizin ve de gecelerinizin
mahpusuydum. Ve, daha çok uzun sürecek günlere ve ge-
celere götürecek bir kapıyı aramaya koyulmuştum.

“Ve işte, diğer çarmıha gerilmiş olanların gitmiş olduk-
ları gibi şimdi ben de gidiyorum. Ve zannetmeyin ki, çar-
mıha gerilmiş olmamıza pişmanız. Zira, sizlerden çok da-
ha güçlü olan tüm yer ve göklerin en kudretli kimseleri ta-
rafından çarmıha gerilme görevini üstlenmiş durumdayız.”

Gökbilimci

Arkadaşımla birlikte yaşamakta olduğumuz mabedin gölgesinde, kör bir adam tek başına oturmakta. Arkadaşım adamı bana gösterdi: “Memleketimizin en bilge adamı, bu!”

Bunun üzerine, arkadaşımdan ayrılıp kör adama doğru gittim; onu selamladıktan sonra konuşmaya koyulduk.

Biraz sonra ona sordum: “Saygısızlığımı bağışlayın; ama, ne zamandan beri siz böyle körsünüz?”

-Doğduğum günden beri.

-Siz hangi bilgelik unsurlarına göre yaşamınızı ayarlıyorsunuz?

-Ben gökbilimciyim.

Sonra da, elini göğsüne getirerek sözünü tamamladı: “Tüm bu güneşlerle ayları ve de yıldızları gözlemlerim.”

Büyük beklenti

İşte burada, erkek kardeşim dağ ile kız kardeşim deniz arasında oturup durmaktayım.

Biz üçümüz, kendi yalnızlığımızın birer parçasından başka bir şey değiliz; ve de bizleri tek bir varlığa dönüştüren aşk, derin, güçlü ve de kendine özgüdür. Derinliği, kız kardeşim denizinkinden derin; gücü, erkek kardeşim dağinkini alıp sürüklemekte; ve de tuhaflığı deliliğimi defalarca katlamaktadır.

Birbirimizi görüp tanımamıza olanak vermiş o ilk tanın oluşması için binlerce ve binlerce yüzyılın geçmesi gerekti. Ve böylece, bunca dünyanın doğumu ile görkemini ve de ölümünü gördükten sonra dahi, bizler hâlâ tutku ateşi ile dolu ve genç kaldık.

Tutku ateşi ile dolu ve genç isek de, bizler yalnızlık ve terk edilmişlik içindeyiz; her ne kadar sonsuza kadar sürececek çılgın bir birliktelik içinde isek de, biz hâlâ huzurlu değiliz.

Gerçekten de, ölçüye yenik bir arzu ile gemlenmiş bir tutkuda ne biçim bir huzur olabilir ki?

Nereden gelecek kız kardeşimin yatağını ısıtacak olan o ateşin, Tanrı?

Hangi şelale tanrıçası erkek kardeşimin ateşini söndürecek?

Gecenin sükuneti içinde kız kardeşim uykusunda o ateşin Tanrının adını sayıklamakta; erkek kardeşim de, uzak-tan, o soğuk ve mesafeli tanrıçayı çağırmakta; ben ise, uykumda kime sesleneyim ki? Hiç bilmiyorum...

İşte burada erkek kardeşim dağ ile kız kardeşim deniz arasında oturup durmaktayım. Biz üçümüz kendi yalnızlığımızın birer parçasından başka bir şey değiliz; ve de bizleri tek bir varlığa dönüştüren aşk, derin, güçlü ve kendine özgüdür

Ot sapının konuşmaları

Bir otun incecik sapı bir sonbahar yaprağına dedi ki: “Sen düşerken öylesine patırtı yapıyorsun ki, benim tüm kış rüyalarım uçup gidiyor”.

Yaprak, üzgün bir şekilde cevapladı: “Değersiz ve basit olan sen! Ağzı pis ve miskin olan sen! Aşağılarda süründüğün için, bir şarkının güzelliğini kavramana imkanın yok”.

Ve, biraz sonra, sonbahar yaprağı yere düşüp uyudu.

Ve, ilkbahar geldiğinde yeniden uyandı; o, artık, bir otun sapı olmuştu.

Sonbahar yeniden gelip de, ot kış uykusuna yatmaya hazırlandığında, yukarılardan sağa sola düşmekte olan yaprakların sesini duydu; ve, o zaman kendisi de, “Öf! Bu sonbahar yaprakları öylesine patırtı yapıyorlar ki, benim tüm kış rüyalarımı kaçırıyorlar” diye şikayette bulundu.

Göz

Bir gün göz dedi ki: “Bu önümüzdeki ovaların ötesinde lacivert bir sise bürünmüş bir dağ görüyorum. Ne kadar güzel, değil mi?”.

Kulak, bunları duyduktan sonra, bir an için dikkatle dinledi: “Ama, nerededir o dağ? Ben hiçbir şey duymuyorum ki...” dedi.

Biraz sonra da, El konuştu: “Dağ, falan yok! Onu hissetmiyorum ki...”

Göz onlara sırtını çevirdikten sonra da, tümü birden, gözün o tuhaf hayali nedeniyle dedikoduya başladılar: “Herhalde, gözde bozuk olan bir şey olsa gerek...”

İki bilge

Afkar denen o eski şehirde, uzun süreden beri iki bilge yaşıyordu; her biri diğerinin bilgisini küçümsemeye ve inkâr etmeye çalışıyordu. Gerçekten de, biri tanrıların varlığını reddederken, diğeri tanrılara tapıyordu.

Bir gün pazar yerinde rastlaştılar. Ve, orada, saygılı öğrencilerinin önünde, tanrıların varlığı veya yokluğu konusunda düşüncelerini öne sürüp onları tartışmaya başladılar. Saatlerce süren bir fikir kavgasından sonra, birbirlerinden ayrılıp uzaklaştılar.

O aynı akşam, inançsız olan mabede gidip sunağın önünde huşu ile diz çöküp, tanrılardan, eski inançsızlığı nedeniyle kendisini affetmelerini diledi.

Ve o aynı saatte, tanrıların varlığını savunan diğer bilge de tüm kutsal kitaplarını yaktı. Zira, artık o inançsız olmuştu.

Hüznüm doğduğunda

Hüznüm doğduğunda, onu özenle besledim ve tüm aşkım ve şefkatimle üstüne titredim.

Böylece, hüznüm, bütün canlı varlıklar gibi hep güçlü, güzel ve olağanüstü niteliklerle büyüdü.

Ve, hüznüm ile ben birbirimizi hep sevdik; ve, ayrıca, bizleri çevreleyen her şeyi de sevdik; çünkü hüznümün sevimli bir ruhu olduğu gibi, ben de, hüznüm sayesinde sevimli bir ruha sahiptim.

Ve hüznümle ben karşılıklı konuştuğumuzda günlerimiz kanatlanır, gecelerimiz de rüyalarla süslenirdi; çünkü, hüznüm konuşkan olduğu gibi, onun sayesinde ben de konuşkan oluyordum.

Ve, hüznüm ve ben birlikte şarkı söylediğimizde tüm komşular bizi dinlemek için pencerelere koşuşurlardı; çünkü şarkılarımız deniz kadar derin ve olağanüstü anılarla dolu idiler.

Ve, hüznüm ile ben birlikte yürüdüğümüzde insanlar bize hayranlıkla bakar ve yumuşak sevgi kelimelerini mırıldanırlardı. Ama, aynı zaman da, bizlere, erişilemeyen bir nesneye duyulan bir kıskançlıkla da bakarlardı; çünkü, Hüznüm asıl idi; ve, ben de hüznümle beraber olmaktan hep gurur duyardım.

Bir gün, her canlı gibi hüznüm öldü; ve, ben de düşüncelerime dalıp vecd etmek için tek başıma kaldım.

Ve şimdi, konuştuğumda, sözlerim kulaklarımda ağır yankılara neden olur.

Ve şarkılarımı söylediğimde artık komşularım gelmiyor beni dinlemeye.

Ve sokaklarda yürüdüğümde, kimse artık dönüp bana bakmıyor.

Ancak rüyalarımıdır ki, yakınlık ve anlayış dolu sesler beni göstererek fısıldaşıyor: “Hüznü ölen kişi, işte budur...”

Ve, neşem doğduğunda

Ve, neşem doğduğunda onu kollarıma aldım, evin çatısına çıktım ve tüm gücümle etrafa seslendim: “Geliniz! Sizler, komşularım... Gelin ve görün; çünkü bugün neşe içimde doğdu; güneşe gülümseyen, etrafa neşe saçan bu şeye bakın!”.

Fakat, komşulardan gelip neşeme bakan tek bir kişi olmadı; ve ben bu işe öylesine şaştım ki...

Ve, yedi ay süre ile her gün çatımdan etrafa neşemi ilân ettimse de, kimse beni duymadı. Neşem ve ben çevremizdeki herkesten uzak unutulmuş ve yalnızdık.

Böylece, neşem solgun ve sıkıntılı büyüdü; çünkü, ne güzelliğinden söz edecek benimkinden başka bir kalp, ne de dudakları ile kenetlenecek benimkilerden başka dudaklar vardı.

Ve, bir süre sonra neşem yalnızlıktan öldü.

Ve, şimdi de ölü neşemi ancak ölü hüznümü andığımda hatırlıyorum.

Ne var ki, hatıra, rüzgârda bir an için bir şeyler mırıldanıp sonra susan bir sonbahar yaprağından başka ne ki?...

Kusursuz dünya

Kayıp ruhların tanrısı... Tanrılar arasında kaybolmuş olan sen... Dinle beni!

Sen, asil yazgı... Bizleri, sağa sola amaçsızcasına koşuşan deli ruhları koruyan sen!... Dinle beni!

Yaratıkların en yetersizi olan ben, kusursuz bir neslin ortasında yaşıyorum.

Ben... Karışıklıklardan oluşmuş bir insan kaosundan başka bir şey olmayan ben... Yasaları kusursuz ve nizamları eksiksiz, düşünceleri düzgün ve rüyaları akıllı, görüş ve beklentileri kalıplara uygun insanların kurmuş olduğu muntazam dünyada dolanıp duruyorum.

Ey Tanrım! Ölçülü hasletler ve de alacakaranlıkta işlenmiş basit ve geçici kaçamaklar dahi önceden ayarlanmış ve sınıflandırılmıştır... Onlara ahlâk ya da günah denebilir mi, Tanrım?

Burada, gündüzler ve geceler dahi, dokunulamayacak

bir şaşmazlıkla insanların yaşamına göre ayarlanmıştır... her şey ayarlı...

Çalışılır, eğlenilir, şarkı söylenir, oynanır ve saati geldiğinde de ölçülü bir şekilde istirahat olunur.

Düşünceler, duygular... Ve sonra da, uzaktaki ufukta herhangi bir yıldız yükselinceye kadar ne düşünmek, ne de duymak...

Bir gülümseme ile komşudan bir şeyler çalmak, nazik bir el hareketiyle etraftakileri ayarlamak, temkin ile iltifat ve ölçü ile küfür, bir tek kelime ile bir ruhu yıkmak, bir tek kıvılcım ile bir vücudu ateşe vermek; ve tüm bunlardan sonra, o günün işi tamamlanınca, hiç bir şey olmamışçasına huzurla köşene çekilmek.

Kurulmuş düzene göre sevmek, önceden ayarlanmış bir şekilde eğlenmek, gerektiği gibi tanrılara tapmak, incelik- le şeytanları kışkırtmak... Ve, sonra da, hafıza kaybına uğramışçasına her şeyi unutmak.

Akıllıca şımarık olmak, amaçlı tapınmak, mutluluğu ölçülü tatmak, hüzne katlanmak ve sonra da -yarın tekrar dolabilmesi için- çıkını boşaltmak.

Oh, Tanrım! Her şey önceden dikkatle ayarlanmıştır; her şey bilinen bir şekilde oluşur, şaşmaz bir kusursuzlukla gelişir, yasalarla ayarlanır, mantıkla idare edilir ve önceden ayarlanmış bir şekilde gömülür. Hatta, insan ruhunun istirahat ettiği mezarlar dahi işaretlenmiş ve kayıt edilmişlerdir.

Bu kusursuz bir dünyadır; tamamlanmış bir kusursuzluk ve olağanüstü niteliklerle dolanmış bir dünyadır; Tanrı'nın bahçesindeki en olgun meyve. Kainatın şaheseridir.

Ama, neden... Neden Tanrım ben buradayım? Elc geçi- rilemeyecek bir tutkunun çekirdeği, ne doğuyu ne de batıyı bilmeyen bir kasırğa, yıkılmış bir dünyanın harap olmuş

bir parçası olan ben, neden buradayım?

Evet Tanrım... Kayıp ruhların Tanrısı, tanrılar arasında kaybolmuş olan sana soruyorum... Tanrım... Neden, neden ben buradayım?...

Bu korkunç gece de, yaşamdan intikam alan bu havada yirmi iki yaşında bir genç, Kuzehayya manastırından Şeyh Abbas'ın köyüne doğru çıkan yolda ağır ağır ilerliyordu. Soğuk, iliklerine işlemiş, açlık ve korku bütün gücünü tüketmişti. Siyah giysisi, diri diri gömülüyormuş gibi karlarla bembeyaz kaplanmıştı. İleri doğru bir adım atıyor, ama rüzgarlar onu yaşam sahibi insanların evlerinde görmek istemiyormuşçasına engelleyip geri itiyordu. Engebeli yol ayaklarını tutarak onu düşürüyordu. Genç, ayağa kalkarak olabildiğince gür sesiyle yardım için bağıırıyordu. Ama soğuk onun soluğunu kesiyor. Ümitsizlikle derin üzüntü arasında kalmış cılız bir umut gibi, çatışan duygular içinde, ya da nehre düşen öfkeli akıntının derinliklere doğru sürüklediği kanadı kırık bir serçe gibi sessizce titreyerek ayakta duruyordu.

www.parsomenyayincilik.com

ISBN 978-605-5935-65-8

9 786055 193565

Online Satış

www.kitapfilesi.com

